

Heidi Harvio-Mahkonen

"Voisi olla vielä enemmän valokuvia!!"

Vanhempien ajatuksia päiväkodin Verkkoveräjä-palvelusta

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Heidi Harvio-Mahkonen "Voisi olla vielä enemmän valokuvia!!" Vanhempien ajatuksia päiväkodin Verkkoveräjä-palvelusta 79 sivua + 6 liitettä Syksy 2011
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaaliala
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaaja(t)	Lehtori Aini Ronkainen Lehtori Arto Salonen
<p>Opinnäytetyöni tarkoituksena oli arvioida yhden Raaseporin kaupungin päiväkotiryhmän Verkkoveräjä-sivustoa vanhempien näkökulmasta. Selvitin millainen merkitys Verkkoveräjä-sivuilla on vanhemmille ja miten Verkkoveräjää tulisi käyttää ja kehittää, jotta se palvelisi vanhempia parhaiten. Opinnäytetyössäni käytin prosessi- ja vaikutusarviointia sekä tarveanalyysia väljänä viitekehyyksenä. Osallisuus muodostui arvioinnin keskeiseksi teoreettiseksi käsitteeksi.</p> <p>Opinnäytetyöni tein laadullisella tutkimusotteella hyödyntäen myös tilastollista materiaalia. Keräsin aineistoni keväällä 2011 vanhemmille suunnatuilla kyselylomakkeilla, joita sain takaisin kymmenen kappaletta. Kyselylomakkeista saatujen tietojen pohjalta teemahaastattelin yhden vanhemman. Lisäksi keräsin tietoja päiväkotien Verkkoveräjä-sivujen käytöstä Google Analytics verkkoanalyysin avulla. Aineistoni analysoin teoriaohjaavalla sisällönanalyysilla.</p> <p>Tuloksista kävi ilmi, että vanhemmat käyvät Verkkoveräjässä saadakseen ajankohtaista tietoa ja nähdäkseen valokuvia. Valokuvia toivottiin sivuille säännöllisemmin ja enemmän. Vanhemmat toivoivat myös keskustelumahdollisuutta esimerkiksi omasta lapsestaan. Sivujen päivittäminen koettiin tärkeäksi. Vanhemmat halusivat saada tietoa myös perinteisillä tavoilla. Kaupungin muiden päiväkotien Verkkoveräjä sivujen näkeminen merkitsisi vanhemmille ideoiden saamista ja toiminnan vertailun mahdollisuutta.</p> <p>Verkkoveräjä merkitsee vanhemmille tiedonkulun lisää, mutta se ei saa olla heidän ainoa tiedonlähteensä. Palvelun kehittäminen lisäisi sen merkityksellisyyttä vanhemmille. Käytön laajuus on kuitenkin hyvä puntaroida ryhmäkohtaisesti ja sen pitää perustua vanhempien vapaaehtoisuuteen. Halukkaita vanhempia kannattaa osallistaa sivujen tuottamiseen. Sivuille on tärkeä laittaa säännöllisesti valokuvia ja sivuilla olevien tietojen tulee olla ajan tasalla. Vanhemmille on myös hyvä luoda keskustelumahdollisuus. Verkkoveräjän käyttö kunnan päiväkodeissa voisi lisätä vanhempien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa antaen heille mahdollisuuden tutustua päiväkoteihin, vertailla toimintaa sekä saada ja antaa ideoita. Verkkoveräjä-sivuista pitäisi jatkossa löytyä tieto kaupungin päivähoiton verkkosivuilta.</p>	
Avainsanat	osallisuus, arviointi, vanhemmat, varhaiskasvatus, www-sivu

Author(s) Title Number of Pages Date	Heidi Harvio-Mahkonen "Even more photos would be good!!" Parents' Thoughts about Verkkoveräjä-portal in a Kindergarten 79 pages + 6 appendices Autumn 2011
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Aini Ronkainen, Senior Lecturer Arto Salonen, Senior Lecturer
<p>The purpose of my thesis was to examine the use of Verkkoveräjä web portal from parents' perspective. The study was carried out in a kindergarten group in the city of Raseborg, Finland. I studied what significance Verkkoveräjä possessed to parents, and how the Verkkoveräjä-portal should be used and developed to better serve parents. I approached the subject through the notion of inclusion. As a referential frame, process and impact assessment as well as needs analysis contributed to this thesis.</p> <p>I performed this study as a qualitative evaluation study but it was supported with statistical material received from Google Analytics -web analytics solution. Principal data for this thesis was gathered during spring 2011 from questionnaires distributed to parents. Furthermore, based on the information received from the ten questionnaires returned by parents, I performed a theme interview for one of the participants. The gathered data was analysed by using content analysis.</p> <p>The results pointed out that the parents visited Verkkoveräjä-portal to view photographs and to receive information. They hoped new pictures to be added more often. They also wished for a chance to discuss for example their children on the portal. Updating information was considered essential. However, the importance of traditional methods of communication were emphasised by parents. Viewing other kindergartens' web portals in Raseborg would offer an opportunity to receive ideas and compare day-care activities.</p> <p>Verkkoveräjä provides an additional information channel for parents, but should not be the only source of information. Developing Verkkoveräjä would increase the portal's importance to parents. The use of Verkkoveräjä is to be considered separately in each kindergarten group and should be based on parents' voluntarism. Updating the content as well as adding photographs to the web-portal is essential. Parents should have an opportunity to discuss via the web portal. Eager parents could participate in creating content to the portal. Using Verkkoveräjä in municipal day-care can increase parents' inclusion by presenting an opportunity to familiarise themselves with the kindergarten, comparing day-care activities and exchanging ideas. The city of Raseborg should in the future have information about the Verkkoveräjä-service on their day-care web site.</p>	
Keywords	inclusion, assessment, parents, early childhood education, web page

KIITOS OPINNÄYTETYÖTÄNI TUKENEILLE JA AUTTANEILLE:

Vanhemmille suuri kiitos, ilman teitä ei opinnäytetyöni olisi toteutunut.

Lastentarhanopettajalle ja hankkeen projektisihteerille kiitos yhteistyöstä.

Peda.net-kouluverkon työntekijöitä kiitän inforuudun sisällön kommentoimisesta.

Blå Lådanille kiitos arvannon lahjakortin lahjoittamisesta.

Cutrinille kiitos hiustenhoitotuotteiden lahjoittamisesta haastateltavalle.

Kiitän myös kaikkia niitä henkilöitä, joiden kommentit ovat auttaneet opinnäytetyöni edistymistä.

Raaseporissa 27.10.2011
Heidi Harvio-Mahkonen

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tausta ja tarve	2
3	Tieto- ja viestintätekniiikan suhde varhaiskasvatukseen	4
3.1	Tietotekniikka varhaiskasvatuksessa	4
3.2	Aikaisempia hankkeita ja tutkimuksia	6
4	Osallisuus	8
4.1	Osallisuus-käsitteen määrittelyä	8
4.2	Osallisuuden edellytykset	9
4.2.1	Osallisuuden mahdollisuudet	10
4.2.2	Valmiudet osallistua	11
4.2.3	Osallistuminen	12
4.2.4	Osallisuuden kokemus	14
4.3	Verkko-osallisuus	15
5	Vanhempien kokemuksia ja toiveita osallisuudestaan varhaiskasvatuksessa	17
5.1	Tiedon saamisen tarve	18
5.2	Vanhempien osallistumismahdollisuudet ja -halukkuus	20
6	Arviointi	22
6.1	Opinnäytetyön arviointi näkökulma	23
6.1.1	Prosessi- ja vaikutusnäkökulma arvioinnissani	24
6.1.2	Tarveanalyysi	26
7	Tutkimusasetelma	28
7.1	Näkökulma ja tutkimustehtävä	29
7.2	Kohdejoukko ja konteksti	30
7.3	Fenomenologinen tutkimusote	31
7.4	Tutkimusmenetelmät ja prosessin kuvaus	32
7.4.1	Google Analytics	33
7.4.2	Kyselylomakkeet	34
7.4.3	Haastattelu	38

7.5	Aineiston teoriaohjaava sisällönanalyysi	39
7.5.1	Liikkeelle kyselylomakkeista	41
7.5.2	Haastattelu mukaan analyysiin	42
7.5.3	Verkkoanalyysistä lisänäyttöä	44
8	Tulokset	44
8.1	Aineiston yleinen kuvaus ja vanhempien taustatiedot	45
8.2	Mahdollisuus käyttää Verkkoveräjää	45
8.3	Sivujen todellinen käyttö	46
8.4	Syy sivuilla käymiseen	47
8.5	Alkuinformaatio ja sen merkitys	48
8.6	Käyttökokemukset Verkkoveräjästä	49
8.7	Sisällön toive ja sen merkitys	51
8.8	Miten Verkkoveräjään halutaan osallistua	56
8.9	Muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivujen merkitys ja toive niiden sisällöstä	58
8.10	Kokemukset lomakkeen täytöstä ja haastattelusta	61
9	Johtopäätökset	61
10	Suositus Verkkoveräjän käytöstä ja kehittämisestä	69
11	Pohdinta	71
	Lähteet	75
	Liitteet	
	Liite 1. Suomenkielinen saatekirje vanhemmille	
	Liite 2. Ruotsinkielinen saatekirje vanhemmille	
	Liite 3. Arvontakuponki	
	Liite 4. Suomen- ja ruotsinkielinen kyselylomake	
	Liite 5. Alkutiedot haastattelusta	
	Liite 6. Haastattelurunko	

1 Johdanto

Tieto- ja viestintäteknologiasta on tullut merkittävä osa yhteiskuntaamme ja moni suomalainen käyttää päivittäin tieto- ja viestintätekniiikan suomia mahdollisuuksia erilaisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatuksen saralla on myös seurattava kehitystä. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö onkin viime vuosina nostettu keskusteluun Varhaiskasvatuksen valtakunnallisissa linjauksissa ja muissa alan julkaisuissa sekä erilaisissa hankkeissa. Viime vuosina on puhuttu paljon myös varhaiskasvatuksen henkilöstön ja perheen välisen vuorovaikutuksen tärkeydestä sekä vanhempien oikeudesta osallistua ja vaikuttaa lastensa päivähoidon.

Raaseporin kaupungissa vastattiin tieto- ja viestintätekniiikan tarjoamiin mahdollisuuksiin ottamalla käyttöön Peda.net-kouluverkon Verkkoveräjä-verkkotyöväline. Verkkoveräjä-sivusto on eräänlainen www-kotisivu. Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää vanhempien ajatuksia Verkkoveräjistä. Opinnäytetyössäni arvioin yhden raaseporilaisen päiväkotiryhmän Verkkoveräjä-sivustoa ja sen käyttöä vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyöni tein pääasiassa laadullisella tutkimusotteella. Vastaavaa laista tieteellistä tutkimusta ei selvitykseni mukaan ole aikaisemmin tehty. Aineistoni muodostui vanhemmille suunnatuista kyselylomakkeista, Raaseporin päiväkotien Verkkoveräjä-sivustojen Google Analytics -verkkoanalyysin raporteista sekä yhden vanhemman haastattelusta. Aineistoni analysoin teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä.

Osallisuus muodostui opinnäytetyöni keskeiseksi käsitteeksi aineistoni pohjalta. Osallisuuden käsitteen avulla opinnäytetyöni tarve, tarkoitus, tiedonantajien valinta ja tapani toimia tulee myös ymmärretyksi. Väljänä teoreettisena viitekehystenä käytän prosessi- ja vaikutusarviointia sekä tarveanalyysia. Opinnäytetyössäni vastaan kahteen tutkimuskysymykseen: Millainen merkitys Verkkoveräjä-sivuilla on vanhemmille ja miten Verkkoveräjää pitäisi käyttää, jotta se palvelisi vanhempia parhaiten. Tulokset ja johtopäätökset kehittämissuhteineen auttavat henkilökuntaa käyttämään Verkkoveräjää jatkossa tarkoituksen mukaisesti. Työstäni voivat hyötyä myös varhaiskasvatuksen sähköisiä palveluita tuottavat ja käyttävät sekä niistä kiinnostuneet henkilöt.

Opinnäytetyöni aloitan kertomalla sen taustasta ja tarpeesta. Tämän jälkeen avaan varhaiskasvatuksen ja tietotekniikan suhdetta. Osallisuutta käsittelen omana lukunaan, jossa tuon esiin opinnäytetyöni kannalta keskeiset määritelmät. Esittelen lisäksi aikaisempia tutkimuksia, joissa vanhempien ajatukset ovat keskiössä. Seuraavaksi avaan arvioinnin teoriaa, minkä jälkeen siirryn käsittelemään tutkimusasetelmaani: tutkimuksen kohdetta, tiedonantajia, tutkimusmenetelmiä ja aineiston analysointimenetelmiä. Tuloksissa esittelen aineistoani, käyttäen myös vanhempien ajatusten suoria lainauksia. Johtopäätöksiin olen kerännyt oleellisen annin aineistosta ja peilannut sitä osallisuuden käsitteeseen sekä aikaisempiin tutkimuksiin. Tämän jälkeen kerron tiivistetysti arviointini pohjalta syntyneet Verkkoveräjän käyttö- ja kehitysehdotukset. Lopuksi pohdin vielä työni onnistumista, sen merkityksellisyyttä ja mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Liitteenä on aineistonkeruuseen liittyvää materiaalia, johon tutustuminen heti aluksi auttaa todennäköisesti hahmottamaan opinnäytetyöni kokonaisuutta paremmin.

2 Opinnäytetyön tausta ja tarve

Raaseporin kaupungin Pedanet/Raasepori-hankeessa 2008–2010 muodostettiin Peda.netiin portaali kaupungin oppilaitosten käyttöön (Korhonen – Lindström 2009). Jyväskylän Yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos koordinoi toimintaa ja on kehittänyt verkkotyövälineet, joita voi käyttää päivittäisessä opetustyössä. Peda.netin työvälineitä käytetään monella eri paikkakunnalla ympäri Suomea. (Jyväskylän Yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos, Peda.net. 2008.)

Suurittaessani keväällä 2009 kolmatta työharjoitteluani lastentarhanopettajana Raaseporilaisessa päiväkodissa tuli siellä ajankohtaiseksi Esikoulu-Peda, joka oli Pedanet/Raasepori-hankkeen osa-alue. Hankkeeseen kuului aluksi kolme Raaseporin kaupungin päiväkotia, jotka saivat käyttöönsä Peda.netin Verkkoveräjä-sivustot. Kyseiset päiväkodit toimivat eräänlaisena pilottikokeiluna. Verkkoveräjä sivustoja voi luonnehtia eräänlaisiksi verkko-kotisivuuksi. Syksyllä 2010 kaikille Raaseporin päiväkoille tarjottiin mahdollisuus Verkkoveräjän käyttöön. (Korhonen – Lindström 2009; Korhonen 2010.)

Peda.netin verkkotyövälineeksi otettiin käyttöön Verkkoveräjä eli Veräjä, jota ylläpitää päiväkodin henkilökunta ja käyttää lasten perheet. Veräjän avulla voidaan koota ja jakaa materiaalia Internetin välityksellä. Mahdollisuuksia on monia. Veräjää voidaan käyttää esittelyalustana. Se toimii apuna tiedotuksessa ja sinne voidaan laittaa vanhempia varten hyödyllisiä linkkejä tai lapsille tehtäviä. Veräjän avulla voidaan luoda www-lomakkeita, vastaanottaa vanhemmilta palautetta tai käydä verkkokeskustelua. Päiväkodit saivat hankkeen myötä päiväkotikohtaiset kannettavat tietokoneet, digikamerat ja digivideokamerat. Digikameran avulla voi Verkkoveräjään laittaa valokuvia ja videoita lapsista, joita vain vanhemmat pääsevät katsomaan suojattujen salasanojen avulla. (Korhonen 2010; Korhonen – Lindström 2009; Jyväskylän Yliopisto... 2008.)

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli tiedottaa vanhempia Verkkoveräjästä. Pilotteina toimivien päiväkotien Peda.net-ylläpitäjät saivat tehtäväkseen luoda toimivan Peda.net-alustan mallin. Verkkoveräjä-sivustoja on muokattu pikku hiljaa ja vanhemmat ovat maaliskuusta 2009 lähtien päässeet katsomaan sivuja. Hyviä ratkaisuja on tarkoitus jakaa edelleen muille päiväkodeille ja tarkoituksena on saada mukaan myös muita Raaseporin päiväkoteja käyttämään Verkkoveräjää. (Lindström – Korhonen 2009.) Peda.netin työvälineitä voidaan kehittää yhdessä sen käyttäjien kanssa, jotta ne palvelisivat entistä paremmin käyttäjiään (Jyväskylän Yliopisto... 2008).

Pilottipäiväkodeista vain murto-osa on ottanut Verkkoveräjän aktiivisempaan käyttöön. Päiväkotien sisällä, ryhmien välillä on myös suuria eroja. Monissa ryhmissä Verkkoveräjä on toistaiseksi jäänyt kokonaan käyttämättä. Verkkoveräjän käyttö osana päiväkodin toimintaa jakaa työntekijöiden mielipiteitä ja sen käyttöarvo mietityttää. Tietoa ei ole siitä käyttävätkö vanhemmat kyseistä palvelua ja kannattaako palveluun käyttää henkilökunnan muutenkin tiukkoja aikaresursseja.

Työntekijöiden mielipiteitä on jonkin verran kartoitettu hankkeen tapaamisissa (Lindström – Korhonen 2009), mutta vanhempien ajatuksia ei ole selvitetty. Hanketta on jouduttu toteuttamaan pienillä resursseilla ja opinnäytetyön tekeminen siihen liittyen oli toivottua. Opinnäytetyö auttaa arvioimaan hanketta vanhempien näkökulmasta. Idänpään-Heikkilää (2004: 57) tulkiten vanhempien mielipiteen selvittäminen on päivähoiton asiakaslähtöisyyttä. Asiakkailla tulisi olla mahdollisuus arvioida toimintaa ja antaa osaltaan kehittämissuhteita. Monet asiakkaat ovat nykyisin aktiivisia kansalaisyhteiskunnan jäseniä.

sia, jotka haluavat vaikuttaa palveluihin. (Idänpään-Heikkilä 2004: 57–58.) Opinnäytetyössäni vanhemmat saavat äänensä kuuluviin. Opinnäytetyöni auttaa arvioimaan ja kehittämään Verkkoveräjää perheen ja päiväkodin yhteistyömuotona. Opinnäytetyöni tulee myös vastaamaan epäsuorasti kysymykseen Verkkoveräjän hyödyistä ja käytön tarkoituksenmukaisuudesta kaikissa Raaseporin päiväkodeissa.

3 Tieto- ja viestintätekniiikan suhde varhaiskasvatukseen

Seuraavaksi avaan tietotekniikan suhdetta varhaiskasvatukseen ja esittelen aikaisempia tutkimustuloksia Verkkoveräjän kaltaisesta palvelusta. Tämä auttaa osaltaan perustelemaan opinnäytetyöni aiheen laajempaa merkityksellisyyttä ja ajankohtaisuutta. Seuraavat tiedot ovat myös olleet osittain pohjana kyselylomakkeiden ja haastattelun kysymysten ideoinnissa.

Suomalainen varhaiskasvatus pohjautuu kontekstuaalisen kasvun teoriaan, jossa lapsen kasvu ympäristöjen välinen vuorovaikutus on merkityksellinen. Kodin ja päiväkodin välinen yhteys on hyvin tärkeä ja tieto- ja viestintätekniiikka voi tuoda oman lisänsä tämän yhteyden kehittämiseen. Teknologialla voi olla myös varteenotettavia mahdollisuuksia vanhempien ja päivähoiton hallinnon väliseen yhteydenpitoon. (Pekkarinen 2001: 78; katso myös Hujala ym. 1999: 103.) Päävastuu uusien järjestelmien käyttöönotosta on varhaiskasvatuksen ammattilaisilla (Pihlaja – Salmela – Vahtera 2008: 5). Vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välille saadaan lisää yhteydenpitomahdollisuuksia Verkkoveräjän avulla. Toimivan yhteistyön toteuttaminen on pitkälti työntekijöiden vastuulla, jolloin heidän vastuulleen jää Verkkoveräjä-sivustojen muokkaaminen mielekkääksi.

3.1 Tietotekniikka varhaiskasvatuksessa

Tietotekniikka kuuluu nykyaikaan ja myös sosiaalialan työpaikkojen on seurattava kehitystä. Varhaiskasvatus on hitaasti tulossa mukaan tietoyhteiskuntaan. Valtakunnallisen varhaiskasvatuksen suunnitelmien 2005 mukaan päiväkodin työntekijöiden tulisi olla tietoisia niistä mahdollisuuksista, joita uusi teknologia tuo tullessaan. Tieto- ja viestintätekniiikan tuomat hyödyt ja mahdollisuudet tulisi ottaa työssä huomioon, toki harkiten. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 17.) Esiopetuksen opetus-

suunnitelman perusteiden mukaan tieto- ja viestintäteknikkaa voidaan käyttää apuna, kun halutaan parantaa ja monipuolistaa tiedonkulkua ja yhteydenpitoa kodin ja esiopetuksen välillä (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010: 34).

Tietokoneiden ja internetyhteyksien puute sekä henkilökunnan atk-taitojen puute päiväkodeissa on tosin hidastanut tieto- ja viestintäteknikan käytön kehittämistä varhaiskasvatuksessa (Pekkarinen 2001: 78; Sulonen 2005: 14, katso myös Sosiaalityön käsikirja 2010: 150). Edellä mainitut syyt näyttäytyvät myös Peda.net-hankkeen päiväkodeissa, joissa Veräjän käyttö oli vähäistä. Opinnäytteeni vanhempien lasten päiväkotiryhmässä ei ole omaa tietokonetta käytössä. Verkkoveräjän-sivustojen päivittäminen on pitkälti jäänyt lastentarhanopettajan tehtäväksi suunnitteluajalla. Aika ja taidot Verkkoveräjän käyttöön ovat henkilökunnalla melko rajalliset, minkä vuoksi on järkevää tietää mitä sivustoilla pitäisi olla ja miten sitä kannattaa käyttää.

Raaseporin kaupungin päiväkodeilla ei ole omia kotisivuja, mutta Peda.netin tarjoama portaali on verrattavissa kotisivuihin. Pekkarinen (2001: 90) toteaa, että hyvät ja monipuoliset www-sivut omaavat päiväkodit saattavat olla tämän päivän yhteiskunnassa etulyöntiasemassa, kun vanhemmat vertailevat eri päivähoitopaikkoja löytääkseen lapselleen mieleisensä. Päiväkotien kotisivut on ensi sijassa tarkoitettu lasten vanhemmille, joten henkilökunnan on tärkeää miettiä mitkä asiat ovat vanhempien kiinnostuksen kohteena ja millaisesta tiedosta he hyötyvät. Päiväkotien kotisivuilla olisi hyvä olla päiväkodin osoite ja puhelinnumero, aukioloajat, päiväohjelma, ryhmäkohtaiset tiedot lasten iästä, henkilökunnan esittely, valokuvia ja toimintasuunnitelma. Päiväkotiryhmän pedagogiset painotusalueet ja säännöt sekä tiedot päivähoitomaksuista ja päivähoitoon hakemisesta voisivat myös löytyä sivuilta. (Pekkarinen 2001: 90.) Verkkosivujen kehittäminen ja ylläpitäminen ei kuitenkaan saisi olla pois kasvatus- ja opetusresursseista (Koskivaara – Pihlaja 2008: 30).

Päivähoidon IT -oppaassa ehdotetaan, että perinteisten kommunikointitapojen rinnalle kehitetään vähemmän aikaan ja paikkaan sidottuja tapoja perheen ja varhaiskasvattajien väliseen yhteydenpitoon. Kehittämisehdotus koskee tietoturvallista portaalia, jonka sisältöinä mainitaan reissuvihko, päiväkodin tapahtumakalenteri, päiväkodin toiminnasta tiedottaminen, kasvunkansio, sähköposti ja keskustelufoorumi. Päiväkodin tapahtumakalenterin sisältönä ehdotetaan viikko-ohjelmaa, ruokalistaa ja tulevia tapah-

tumia. Tapahtumakalenterilla voisi olla hyötyä tavallisen informaation saamisen lisäksi myös eronneille vanhemmille, kun he sopivat lapsen hoidosta. Sähköisen kasvun kansion sisältönä voisi olla lähinnä valokuvia lapsista. Keskustelua ehdotetaan vanhempien keskinäiseen kommunikaatioon, jolloin vanhemmat voivat tukeutua toisiinsa. Henkilökunnan ja vanhempien välille ehdotetaan lisäksi suljettuja ryhmiä, joiden tarkoituksena voi olla vanhemmuuden tukeminen. Foorumi voi myös auttaa vanhempia osallistumaan toiminnan suunnitteluun. (Kestilä – Kinos – Pelkonen – Tähtäpää 2008: 58–60.) Pekkarisen (2001: 80) mielestä sähköiset kommunikointitavat eivät voi kokonaan korvata perinteisiä tapoja, sillä kaikilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta hyödyntää teknologiaa.

3.2 Aikaisempia hankkeita ja tutkimuksia

Erilaisia hankkeita ja tutkimuksia tietotekniikan käytöstä varhaiskasvatuksessa on viime vuosikymmenen aikana tehty. Valtaosa päiväkodin tietotekniikan kehittämiseen liittyvistä hankkeista koskee alueellista varhaiskasvatusta. (Serkkola – Sukuvaara 2009: 3, myös esim. Turun kauppakorkeakoulu 2010; Pihlaja 2010: 5, 51; Pekkarinen 2001: 89.) Käytännön ongelmana on tosin ollut, ettei tieto piloteista leviä muihin kuntiin. Hankkeiden sisälläkin on ollut vaikeuksia saada järjestelmät laajempaan käyttöön. Syyinä voi olla se, että lähtökohtana ovat olleet varhaiskasvatuksen kehittämistarpeiden sijasta tietotekniikan mahdollisuudet. Hankkeiden tavoitteena on usein vain uuden järjestelmän saaminen käyttöön. Tällöin niissä harvoin aikaan saadaan sellaisia muutoksia varhaiskasvatuksen toimintatavoissa, joilla saavutetaan tosiasiallista toiminnallista hyötyä. (Pihlaja ym. 2008: 5, 7.) Edellä mainittu näyttäytyy myös Pedanet/Raasepori-hankkeen varhaiskasvatukseen suunnatun osan heikkoutena. Opinnäytetyöni auttaa ymmärtämään kehittämistarvetta vanhempien kautta.

Päiväkodin ja perheen väliseen sähköiseen viestintään on kehitelty viime vuosina erilaisia palveluita, joista Suomen eri kunnissa on ollut käytössä Peda.netin työvälineiden lisäksi ainakin MobiiliMuksu, Muksunetti, Tenavanetti ja ConnectedDay. Serkkola ja Sukuvaara (2007) ovat tutkineet sähköistä tiedonvaihtoa ja kommunikaatiota kodin ja päiväkodin välillä arvioidessaan MobiiliMuksua. Tutkimukseen osallistui 16 Hollolan kunnan päiväkotia vuonna 2007. Aineisto käsitti kuuden lastentarhanopettajan avohaastattelun ja huoltajille suunnatun sähköisen monivalintakyselyn, joka sisälsi myös

avoimia kysymyksiä. Tutkimukseen vastasi 213 taloutta, mikä tarkoitti 32 vastausprosenttia. (Serkkola – Sukuvaara 2007: 4.)

Naiset näyttäytyivät Mobiilimuksun pääasiallisina käyttäjinä. Saatujen tulosten perusteella vanhempien kokemukset palvelun tarpeellisuudesta ja hyödystä oli sitä korkeampi mitä enemmän palvelu oli henkilökunnan käytössä. Mobiilimuksusta saatu tiedotuksellinen hyöty riippuu siitä kuinka aktiivisesti päiväkotikäyttäjät käyttävät palvelua. Aktiivisessa käytössä ollessaan Mobiilimukuksella tekee arkisen yhteydenpidon vanhempien ja päiväkodin välillä helpommaksi. Tiedotteiden, kalenterin ja ilmoitustaulun seuraaminen palvelun avulla koettiin tarpeelliseksi. Monen vanhemman mielestä Mobiilimuksun avulla voi seurata lapsen päiväohjelmaa. Tämä auttaa vanhempia ennakoimaan tulevaa toimintaa ja varautumaan siihen. Suurin osa vanhemmista oli passiivisia palvelun käyttäjiä, jotka halusivat vain seurata tiedotteita. Vanhemmat eivät juuri laittaneet ilmoitustaululle omia ilmoituksiaan tai osallistuneet keskusteluihin. (Serkkola – Sukuvaara 2007: 4, 9–12, 14, 23.)

Lasten huoltajat toivoivat, että henkilökunta käyttäisi Mobiilimuksua aktiivisemmin. Erityisesti palvelussa olevaan kalenteriin toivottiin yksityiskohtaista tietoa ja usein tapahtuvaa päivitystä. Tietojen päivittäminen ei vie henkilökunnalta paljoa työaikaa, mutta avoinna olevan verkkopalvelun tulisi olla käden ulottuvilla. Serkkolan ja Sukuvaaran mielestä päiväkodeissa voidaan jatkossa keskittää tiedottaminen Mobiilimukuksun ja antaa erityishuomiota vain perheille, joilla ei ole käytössään verkkopalvelua. Tutkimuksen perusteella päiväkodin henkilökunta ja lasten vanhemmat tarvitsevat ohjausta, kun palvelu otetaan käyttöön. (Serkkola – Sukuvaara 2007: 10, 22–24.)

MobiiliMukuksella ja Peda.netin Verkkoveräjä ovat toistensa kaltaisia, mutta eivät kuitenkaan aivan samanlaisia palveluita. Verkkoveräjästä saatuja tuloksia voi kuitenkin osittain peilata MobiiliMukuksusta saatuihin tuloksiin. MobiiliMukuksella koskevan tutkimuksen heikkoutena näen sen, että vanhemmille suunnattu kysely suoritettiin sähköisesti, jolloin on olemassa jo oletamus, että vastaajat käyttävät tietotekniikkaa ja MobiiliMukuksella palvelua. Tätä oletamusta olen itse halunnut välttää aineiston keruussani.

Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos on tutkinut paljon muun muassa ihmislähtöistä tieto- ja viestintäteknikka oppimis- ja työympäristöissä. Painopiste

tähänastisissa tutkimuksissa näyttää kuitenkin olevan koulumaailmaan liittyvässä oppimisessa ja opetuksessa. (Koulutuksen Tutkimuslaitos 2010a; Koulutuksen Tutkimuslaitos 2010b.) Peda.netin työvälineiden kehittämistä ja testausta kouluverkkoon tehdään jatkuvasti, mutta vastaavanlaista selvitystä Verkkoveräjän käytöstä päiväkodissa ei ole kartoitukseni mukaan tehty.

4 Osallisuus

Osallisuus ja sen edistäminen liittyvät vahvasti sosiaalipedagogiseen ajatteluun (esim. Nivala 2008: 246; Hämäläinen 2001: 66). Osallisuus muodostui opinnäytetyöni keskeiseksi teoreettiseksi käsitteeksi aineistoni analyysin pohjalta. Tämä tuntui luonnolliselta valinnalta myös sen takia, että vanhempien osallisuus on keskeisessä asemassa opinnäytetyössäni monella eri tavalla. Tarkastelemalla vanhempien ajatuksia Verkkoveräjästä ja nostamalla ne esiin, halusin osallistaa vanhemmat arviointiin ja kehittämiseen. Vanhemmat saivat tilaisuuden kertoa omia toiveitaan ja kokemuksiaan Verkkoveräjästä, jonka pohjalta varhaiskasvattajat voivat jatkossa käyttää palvelua asiakaslähtöisesti.

Tarkastelen osallisuuden käsitekenttää määrittelemällä ensin yleisesti osallisuutta ja käymällä lyhyesti läpi sen vastakäsitteitä. Tämän jälkeen keskityn kuvailemaan osallisuuden edellytyksiä, joiden tarkastelun pohjana käytän yhteiskuntatieteiden tohtori Elina Nivalan tekemää osallisuuden edellytysten jäsenystä. Käsitteelen omana lukunaan myös verkko-osallisuutta, joka liittyy läheisesti Verkkoveräjän kontekstiin.

4.1 Osallisuus-käsitteen määrittelyä

Osallisuus-käsitteen käyttö on lisääntynyt 1990-luvun loppupuolella erilaisten hankkeiden myötä. Käsitettä ei ole kovin systemaattisesti määritelty, vaan sitä käytetään hyvin erilaisissa merkityksissä. Näin se on käsitteenä hyvin laajasti ymmärrettävä ja vaikeasti haltuun otettava. Usein osallisuus liitetään kansalaisten tai asiakkaiden osallistumisen edistämiseen tai yhteiskunnallisen integraation turvaamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. (Nivala 2008: 165, 166; Bäcklund – Paavola 2003: 51; myös Juhila 2002; Hämäläinen 2001; Matthies 2008: 67; Niiranen 2002.) Osallisuudella viitataan myös

kansalaisten tai asiakkaiden mahdollisuuksiin vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen ja päätöksentekoon (Sarvela – Pukari 2007: 6). Osallisuus voi näyttäytyä keinona ja menetelmänä (Niiranen 2002: 71; Bäcklund – Paavola 2003: 51). Se voi olla jotakin tavoittelemisen arvoista (Niiranen 2002: 74; Nivala 2008: esim. 334). Vahvaa osallisuutta voidaan pitää ihannetilana (Nivala 2008: 166, 168). Näin ajateltuna osallisuuteen liittyy hyvin normittava asenne: Ihmisten kuuluisi olla aktiivisia toimijoita ja vaikuttaa omiin sekä yhteisönsä asioihin (Juhila 2002: 17; Nivala 2008: 138; 270).

Kun mietitään mitä osallisuus ei ole, kiinnittyy huomio osattomuuteen jostakin, osallistumattomuuteen, ulkopuolisuuteen, ulkopuolelle sulkemiseen ja syrjäytymiseen (esim. Nivala 2008: 166, 247, 249–250; Hämäläinen 2001: 76). Yhteisön ulkopuolelle voi jäädä, jos ei ole käytännön mahdollisuutta, oikeutta, valmiutta tai kiinnostusta osallistua toimintaan (Nivala 2008: 165). Osattomuutta opinnäytetyöni asiayhteydessä kuvaa hyvin myös käsite digital divide eli digitaalinen kahtiajako tai digitaalinen kuilu, jolla viitataan verkkoon ja Internetiin liittyvään sosiaaliseen eriarvoisuuteen. Sassin mukaan kyse on useimmiten ihmisten erilaisista mahdollisuuksista käyttää informaatioteknologiaa. (Sassi 2003: 41.)

Osallisuuden vastakäsitteet ovat melko negatiivisesti latautuneita ja niiden katsotaan liittyvän huono-osaisuuteen (vrt. Hämäläinen 2001: 76). On kuitenkin huomioitava, että osallisuuden tulisi perustua vapaaehtoisuuteen, eikä ketään voi siihen pakottaa (Hämäläinen 2001: 79). Tästä huolimatta ei yhteiskunnassamme välttämättä ole tällaiselle ajattelulle sijaa (Juhila 2002: 17).

4.2 Osallisuuden edellytykset

Osallisuuden toteutuminen vaatii tiettyjen edellytysten täyttymistä niin yhteisöltä kuin yksilöltä. Elina Nivala on teoreettisessa väitöskirjassaan tiivistänyt nämä osallisuuden edellytykset neljään perustekijään: kansalaisyhteisön tarjoamiin osallisuuden mahdollisuuksiin, kansalaisen valmiuksiin, varsinaiseen osallistumiseen ja kokemukseen yhteisöön kuulumisesta. Hänen mukaansa näitä kaikkia tarvitaan, jotta osallisuus toteutuu. (Nivala 2008: 168, 334; katso myös Niiranen 2002: 72.) Seuraavissa alaluvuissa avaan tarkemmin näitä osallisuuden ulottuvuuksia.

4.2.1 Osallisuuden mahdollisuudet

Mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa ei ole olemassa itsestään, vaan sille on luotava puitteet. Osallisuuden mahdollisuuksilla Nivala (2008: 169) tarkoittaa muodollisia ja todellisia mahdollisuuksia, joita yhteisössä on olemassa osallisuuden toteutumista varten.

Kansalaisten ja asiakkaiden osallisuudelle löytyy monia perusteita sosiaalialaa ohjaavista normeista (Niiranen – Seppänen-Järvelä – Sinkkonen – Vartiainen 2010: 71). Lainsäädäntö antaa suunnan palvelun käyttäjien osallisuudelle ja vaikuttamiselle (Kananen – Niiranen – Jokiranta 2008: 203) ja se turvaa kansalaisten osallistumismahdollisuuksia (Sarvela – Pukari 2007: 6). Kansalaisten keskeiset osallistumisen elementit löytyvät Suomen perustuslaista (1999/731). Kuntalaissa (1995/365, 27 §) säädetään kuntalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen edistämisestä. Lailla sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812, 8 §) turvataan asiakkaan mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Erilaiset asiakirjat antavat myös pohjan asiakkaiden osallisuutta lisäävälle toiminnalle (Sarvela – Pukari 2007: 6). Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteisiin kuuluu keskeisesti vanhempien osallisuuden vahvistaminen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 7). Esiopetuksen perusteissa (2010) on myös vanhempien osallisuus keskeisessä asemassa. Lastentarhanopettajan ammattieettisen ohjeistuksen mukaan lastentarhanopettajan tehtävä on luoda sellainen ilmapiiri, joka tukee päiväkodin lasten vanhempien ja varhaiskasvattajien välistä tasavertaista vuorovaikutusta. Lastentarhanopettajan kuuluu edistää vanhempien osallisuutta ja vanhempien keskinäistä yhteyttä. Tiedonkullussa pitäisi pyrkiä avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen lasten asioissa. Lastentarhanopettajan tulisi myös edistää vuorovaikutusta kotien, päiväkotien, ympäröivän yhteisön ja yhteiskunnan välillä. (Lastentarhanopettajan ammattietiikka 2004: 5, 7.)

Osallistamismahdollisuuksien tarjoaminen on osallistamista. Kunnissa osallistamisen vastuu on viranhaltijoilla, joiden tehtävänä on tarjota osallistumismahdollisuuksia ja -tilaisuuksia. (Rantakokko – Lehtinen – Lundström – Kenni 2009: 56; Sarvela – Pukari 2007: 6.) Asiakkaiden osallisuus ja aktiivisuus palveluiden käyttäjinä ei tästä huolimatta

usein toimi tavoitteiden mukaisesti (Sarvela – Pukari 2007: 6). Erilaisia osallisuuden ja vaikuttamisen kanavia tarvitaan (Niiranen 2002: 72) ja on syytä pohtia millaisia kanavia on käytössä ja käytettävissä, ja ovatko ne sellaisenaan toimivia (Kananoja ym. 2008: 196). On aiheellista kysyä millainen kanava Verkkooveräjä on ja onko sitä tarpeellista muokata.

Palvelunkäyttäjien osallisuus toteutuu usein yhteisöllisissä toimintamalleissa (Matthies 2008: 62). Onkin oleellista huomioida osallisuuden sosiaalinen puoli (Nivala 2008: 170; Rantakokko ym. 2009: 56). Osallistuja liittyy ryhmään tai toimintaan ja tulee osaksi sitä (Rantakokko ym. 2009: 56). Nykypäivän yhteisöllisyys näyttäytyy pitkälti kiinnittymisenä lyhytkestoisiin ja tilannekohtaisiin yhteisöihin, jotka palvelevat ihmisten hetkellisiä yhteenliittymisen tarpeita (Korkiamäki – Nylund – Raitakari – Roivainen 2008: 10).

On tärkeitä luoda erilaisia yhteistoiminnallisia osallistumismahdollisuuksia. Olemassa olevia yhteisöjä tulee vahvistaa, jonka lisäksi myös uusien yhteisöjen muodostumista, ihmisten yhteenliittymistä sekä yhteistoimintaa tulee tukea ja helpottaa. Osallistumismahdollisuuksia voi kehittää esimerkiksi luomalla tiloja ja tilanteita vuorovaikutukselle ja kohtaamisille. Osallistumismahdollisuuksien kehittäminen voi tarkoittaa asiakkaiden tarpeita vastaavan palvelun kehittämistä, jossa tärkeintä on osallistaa asiakkaat toiminnan toteuttamiseen ja päätöksen tekoon itseä koskevissa asioissa. Tällöin on oleellista luoda osallistumisen kanavia ja vahvistaa asiakkaiden toimintavalmiuksia, jotta kanavat täyttävät tarkoituksensa. (Nivala 2008: 286–288, 308–309.)

Palveluiden käyttäjillä tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa suoraan moniin toiminnan järjestämiseen ja toimintakäytäntöihin liittyviin kysymyksiin (Sosiaalityön käsikirja 2010: 393–394). Osallisuuden toteutumisen kannalta on oleellista, että asiakkailla on mahdollisuus valvoa ammattilaisten toimintaa. Heidän oikeusturvansa tulee myös täyttyä. (Niiranen 2002: 72.)

4.2.2 Valmiudet osallistua

Jotta osallisuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen on mahdollista, tarvitsee yksilö tiettyjä tiedollisia, taidollisia ja toiminnallisia valmiuksia. Näitä ovat esimerkiksi tieto omista oikeuksista ja tarjotuista mahdollisuuksista sekä luku- ja kirjoitustaidon kaltaiset

perustaidot ja sosiaaliset valmiudet osallistua kanssakäymiseen julkisessa toimintaympäristössä. Osallisuutta varten tarvitaan myös asenteellisia valmiuksia, kuten aloitteellisuutta, avoimuutta ja kiinnostusta yhteisön asioihin sekä halua osallistua. (Nivala 2008: 170, 303; Niiranen 2002: 72.)

Osallistumishalu voidaan nähdä Nivalan tavoin kehämäisenä ilmiönä. Osallistuminen saa aikaan kokemusta kuulumisesta ja se vahvistaa osallistumishalua, joka saa aikaan osallistumista. Mahdollisuus osallistua yhteisön toimintaan itselleen mielekkäällä tavalla, on osallisuuden kehittymisen lähtökohta. Osallistumishaluun vaikuttaa mahdollisuus osallistua itselleen mielekkääseen ja tarpeelliseen toimintamuotoon. Osallistumisen merkityksellisyys on yksilön tärkeä tiedostaa, sillä osallistumishalu perustuu siihen. (Nivala 2008: 260, 308, 310, 312). Bäcklundin ja Paavolan määritelmän mukaan osallistumisen tarpeet tarkoittavat niitä asioita, joihin kuntalaiset haluavat osallistua ja vaikuttaa sekä kuntalaisten toivomia keinoja siihen (Bäcklund – Paavola 2003: 52). Erilaiset mahdollisuudet osallistua ja ihmisten erilaiset tarpeet näyttävät vaikuttavan osallistumisen motivaatioon.

Osallistumishalua voidaan herättää toteuttamalla sellaista toimintaa, jossa saadaan esiin ja voidaan tukea osallistujien henkilökohtaisia vahvuuksia. Tätä kautta voidaan motivoida osallistumista. Osallistumishalu rakentuu pitkälti aikaisempien osallistumiskokemusten pohjalta. Tämän vuoksi pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia osallistua ympäristössä, joka tukee aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Oleellista on myös antaa mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen toiminnassa, sillä se tukee luottamuksen kehittymistä omiin kykyihin ja valmiuksiin toimia. (Nivala 2008: 311–312.)

4.2.3 Osallistuminen

Monissa lähteissä näyttää siltä, että osallistumisesta ja osallisuudesta puhutaan rinnakkain (ks. esim. Bäcklund – Paavola 2003). Toisissa taas nämä kaksi on haluttu erottaa toisistaan (ks. esim. Anttiroiko 2003) ja osallisuus ymmärretään käsitteenä laajempaan kuin osallistuminen (Sisäasiainministeriö – Valtiovarainministeriö 2002: 4). Tässä opinäytetyössä käyttämäni Nivalan määritelmän mukaan osallistuminen ei ole sama asia kuin osallisuus, vaan yksi sen edellytyksistä (Nivala 2008: 170). Niiranen lisää vielä

tähän, että osallisuus myös tuottaa osallistumista. Näin osallisuus voidaan ymmärtää samanaikaisesti toimintana ja toiminnan edellytyksenä. (Niiranen 2002: 73.)

Osallisuus edellyttää valmiuksien ottamista käyttöön eli osallistumista, johon tarvitaan osallistumisvalmiuksia ja -mahdollisuuksia sekä kiinnostusta, halua ja positiivista asennetta. Kiinnostus ja halu osallistumiseen pohjaa paljolti tietoisuuteen omasta asemastaan yhteisössä. (Nivala 2008: 170, 308, 310.) Asiakkuus päivähoitossa muodostaa perustan vanhempien osallisuudelle (vrt. Nivala 2008: 166–167), mutta pelkästään sen pohjalta ei siis osallisuus toteudu. Muodollisen aseman kautta avautuu oikeuksia, jotka mahdollistavat osallistumisen yhteisön toimintaan ja päätöksen tekoon. Näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen osallistumalla on perusta konkreettiselle osallisuudelle. Osallistumisen kautta näyttäytyy todellinen kuuluminen yhteisöön. Osallisuuden ihanteena on, että se toteutuisi osallistuvana jäsenyytenä. Se ei ole vain passiivista vastaanottajana olemista, vaan se edellyttää aktiivista osallistumista, mukana olemista toiminnan toteuttamisessa. (Nivala 2008: 167, 308.)

Koska osallisuus on luonteeltaan sosiaalista, on oleellista, että myös osallistuminen on sitä. Osallistumisen pitäisi vahvistaa vuorovaikutussuhteita ja -verkostoja, jolloin yhteisöön kiinnittyminen mahdollistuu ja osallisuus yhteiselämästä. Osallistumisen laatu ja vahvuus voi vaihdella. Vahvuutta voi tarkastella kolmen osallistumistyyppin avulla. Osallistuminen voi olla passiivista vastaanottamista, jolloin osallistuminen on kaikkein heikointa. Seuraavassa asteessa osallistumisen puitteet ovat annettuja, mutta mielipiteen ilmaiseminen on mahdollista, jolloin asiaa voi sen mukaisesti mahdollisesti kehittää. Tästä asteesta voi olla kyse esimerkiksi kysyttäessä käyttäjien mielipidettä siitä mikä olisi palvelun paras toteutustapa. Kaikkein vahvinta osallistuminen on silloin, kun toimintaan voi itse vaikuttaa aktiivisesti osallistumalla, aina tarkoituksen määrittelystä alkaen, suunnitteluun, toteutukseen ja toiminnan arviointiin saakka. Tällainen toiminta vaatii sitoutumista toimintaan ja vastuunkantamista. Kun osallistuminen on vahvaa, on myös sen pohjalta kehittyvä osallisuus vahvaa. (Nivala 2008: 170–171.)

Matthieskin näkee osallisuuden parhaimmillaan silloin, kun asianosaiset saavat itse luoda omista tarpeistaan käsin toimintamuodot, johon ammattilaiset tarjoavat tukensa ja tietonsa. Toiminnan pitäisi olla vastavuoroista ja tasavertaista ammattilaisten ja asiakkaiden välillä, vaikka heillä onkin erilaisia tehtäviä. Ammattilaisten pitäisi uskaltaa jakaa

vastuuta asiakkaille. (Matthies 2008: 78.) On huomion arvoista, että asiakkaiden ottaminen mukaan toiminnan suunnitteluun ja seurantaan, voi olla yksi tapa valvoa ennakoivasti palvelua. Näin valvonta ei tapahdu vain valitusten kautta. Oletettavasti palveluiden käytännöt vastaavat paremmin asukkaiden ja palveluiden käyttäjien tarpeisiin, kun asianosaiset saavat itse ottaa osaa toiminnan valmisteluun. Osallistuminen voi myös parantaa asiakkaiden tietoa palveluista. (Sosiaalityön käsikirja 2010: 393–394.) Kun osallisuus toteutuu osallistumalla, on se sitä vahvempaa mitä laajempia osallistumisen mahdollisuudet ja niiden hyödyntämisen edellyttämät valmiudet osallistua kansalaisella on. Kehittämällä monipuolisia osallistumismahdollisuuksia ja vahvistamalla osallistumishalukkuutta voidaan aikaansaada osallistumista. (Nivala 2008: 168, 308.)

4.2.4 Osallisuuden kokemus

Osallisuutta ei voi arvioida vain ulkopuolelta, todeten edellä mainittujen edellytysten eli osallisuuden mahdollisuuksien, valmiuksien ja osallistumisen täytyneen. Osallisuuden viimeisenä edellytyksenä on Nivalan mukaan kokemus yhteisöön kuulumisesta. Kyse on siitä miten henkilö itse kokee kuuluvansa yhteisöön ja olevansa osallisena yhteisössä, sen mahdollisuuksista, toiminnasta ja vuorovaikutuksesta. Yhteisö pitäisi kokea merkityksellisenä itselle. Tämä aikaan saa halun osallistua. (Nivala 2008: 168, 171–173; katso myös Hämäläinen 2001: 74, 79; Kananoja ym. 2008: 203.)

Bäcklundin ja Kurikan mukaan kokemus osallisuudesta ja tarve osallistumiseen rakentuvat ajallisaikallisesti sekä yksilöllisesti. Näin niitä on vaikea edistää yleispätevillä osallisuutta tukevilla menetelmillä. Heidän tutkimuksensa mukaan osallisuuden kokemus kiteytyy käsityksiin yksilön omista vaikutusmahdollisuuksista. Osallisuuden tunteen rakentumisessa ovat kunnan tiedottamisen käytännöt avainasemassa. (Bäcklund – Kurikka 2008: 16–17, 20.) Niirasen (2002: 70) mukaan ihmisen kokemus hänen asiakkuudestaan vaikuttaa siihen miten aktiivisesti hän toimii ja tuo omia odotuksiaan esille.

Edellisissä alaluvuissa on käynyt ilmi, että osallisuus edellyttää osallisuuden mahdollisuuksia, henkilökohtaisia valmiuksia, konkreettista osallistumista ja kokemusta osallisuudesta. Näin osallisuus rakentuu annetusta, osallistuvasta ja koetusta jäsenyydestä (Nivala 2008: 168). Vaikka Nivalan jaottelu ei koske vanhempien osallisuutta

varhaiskasvatuksessa, on se sosiaalipedagogisesti orientoitunut, ja antaa tärkeitä näkökulmia opinnäytetyöhöni liittyen.

4.3 Verkko-osallisuus

Tietoyhteiskuntakehitys tuo muutoksia osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Uudet tavat viestiä kuuluvat aktiivisten kansalaisten arkeen ja ne luovat aikaisempaa monimuotoisempia vaikuttamisen malleja. Kansalaisilla on mahdollisuus päästä paremmin tiedonlähteille, minkä kautta heidän tietonsa ja arvostelukykynsä kasvaa. Tietoyhteiskuntakehityksen myötä tarvitaan osallistumista uudistavia ja elämänhallintaa parantavia innovaatioita, joiden avulla kansalaiset voivat osallistua ja vaikuttaa omista tarpeistaan ja elämäntilanteistaan käsin. (Schulman 2003: 5; Anttiroiko 2003: 13–14.) Tietotekniikan luomia mahdollisuuksia tulisi hyödyntää osallisuuden edistämässä. Tämä käy ilmi esimerkiksi Valtioneuvoston johtopäätöksissä, jotka perustuvat heidän arvioonsa 2000-luvun alun kansalaisten osallisuuden tilanteesta ja kokemuksiinsa erilaisista osallisuushankkeista. (Sisäasiainministeriö – Valtiovarainministeriö 2002: 19–22.)

Sinikka Sassi kiinnittää artikkelissaan huomiota paikallisverkon luonteeseen ja pohtii pitäisikö sen olla avoin vai suljettu ja millaisin perustein. Tehdyillä ratkaisuilla on selviä vaikutuksia verkon käyttäjille. Avointa ja vapaata järjestelmää puoltaisi ajatus jakamisesta sen sijaan, että tieto ja vaikuttaminen olisi vain rajatun joukon oikeus. Järjestelmän luotettavuus ja tietojen turvallisuus nousee samanaikaisesti keskeiseksi. Verkon on tarkoitus helpottaa sen käyttäjän elämää, ei vaikeuttaa sitä. Valituilla laitteistoilla ja ohjelmistoilla on näin oleellinen merkitys. (Sassi 2003: 47.) Kehitettyjen käytäntöjen on tärkeitä olla toimivia niitä käyttävien yksilöiden näkökulmasta (Schulman 2003: 6). Valtioneuvoston mukaan kotisivuissa tulisi kiinnittää huomio siihen, että ne olisivat suunnattuja kansalaisille eivätkä vain viranhaltijoille. Tiedotuksessa tulisi pyrkiä selkeyteen ja vuorovaikutusfoorumien helppokäyttöisyyteen. (Sisäasiainministeriö – Valtiovarainministeriö 2002: 20.)

Verkkovälineitä suunniteltaessa ja kehittäessä pitäisi huomioida kiinnittää paikallisuuteen ja tilannesidonnaisuuteen, vaikka siirrettävyys on tärkeä kysymys sekkin. Suunnittelu ja kehittämistyön pitäisi tapahtua yhdessä palvelun käyttäjien kanssa, jolloin heidän tarpeensa muodostuvat lähtökohdaksi. Käyttäjien mukaan ottamista puoltaa sekkin, että

verkkovälineen toteuttajat voivat helpommin tunnistaa omia mahdollisia ennakkokäsitteisiään ja sitä kautta pyrkiä muuttamaan niitä. (Sassi 2003: 47.)

Teknologia voi antaa osallisuuden mahdollisuuksia sellaisille, joilla niitä ei muuten olisi (Nivala 2008: 253). Verkko-osallisuuden yhtenä positiivisena ulottuvuutena on sen sitoutumattomuus aikaan ja paikkaan. Osallistua voi silloin kun se itselleen sopii. Osallisuus voi toteutua sellaisenkin henkilön kohdalla joka ei ehkä perinteisessä vuorovaikutuksessa saa syystä tai toisesta ääntään kuuluviin. (Bäcklund – Paavola 2003: 56.) Iällä on vaikutusta verkkotaitoihin ja käytön motivaatioon. Sukupuolella ei tänä päivänä ole enää yhtä merkittävää vaikutusta kuin aiemmin. (Sassi 2003: 43–44.) Päiväkotikäisten lasten vanhemmat ovat tänä päivänä aktiivisia tietotekniikan käyttäjiä. Tilastokeskuksen (2010) tekemän tieto- ja viestintätekniikan käytön tutkimuksen mukaan yli 80 % suomalaisista kotitalouksista löytyy tietokone ja Internet-yhteys. 86 % 16–74-vuotiasta suomalaisista käyttää Internetiä ja osuus on ollut koko ajan kasvussa. Lähes kaikki työkäiset käyttävät tänä päivänä Internetiä ja heistä suurin osa lähes päivittäin. Esimerkiksi 25–34-vuotiaista kaikki ilmoittivat käyttäneensä Internetiä viimeisen kolmen kuukauden aikana. Vastaava määrä 35–54-vuotiaista oli 92–96 %. Viimeisen kolmen kuukauden aikana tietoa tavaroista tai palveluista oli etsinyt 16–54-vuotiaista vähintään 80 %. Viranomaisten verkkosivuilta oli tietoa hakenut joka toinen ja lähes kolmannes oli lähettänyt täytetyn lomakkeen. Vastaajista 42 % on itse tuottanut kirjallista materiaalia Internetiin kuluneen kolmen kuukauden aikana. 17 % tutkimukseen vastaajista ilmaisi olevansa erittäin huolissaan henkilökohtaisen materiaalin, kuten valokuvien, väärinkäytön mahdollisuuteen Internetissä. Tietoturvaan liittyvän huolen vuoksi oli 6 % jättänyt väliin yhteydenpidon julkiseen palveluun tai hallintoon viimeisen vuoden aikana. (Tilastokeskus 2010: 1–2, 6–7, 13, 16.)

Tilastokeskuksen tutkimuksen valossa voidaan olettaa, että lähes kaikilla kohderyhmäni vanhemmilla on mahdollisuus käyttää Internetiä ja sitä kautta Verkkoveräjää. Aikaisempien tulosten perusteella voidaan ajatella, että heillä saattaa olla mielenkiintoa hankkia tietoa päivähoitoon liittyen Internetin kautta. Muutamalla vanhemmista voi mahdollisesti olla myös omakohtaista halukkuutta osallistua Verkkoveräjä-sivujen ylläpitämiseen. Päiväkodin henkilökunnan mielestä yksi tärkeimmistä Verkkoveräjän mahdollistamista asioista on valokuvien tallennus. Erityisesti tällaisen materiaalin vuoksi on tärkeää selvittää vanhempien ajatuksia Verkkoveräjään liittyvistä huolenaiheista.

Tietoverkot tuovat mahdollisuuksien lisäksi myös haasteita (Bäcklund – Paavola 2003: 52). Teknologia ei tarjoa kaikille yhtäläisiä osallisuuden mahdollisuuksia. Kaikilla ei välttämättä ole tarvittavia välineitä tai välineiden käytön edellyttämiä taitoja. (Nivala 2008: 253.) Verkon hyödyntäminen kansalaisten osallisuuden lisäämisestä aiheuttaa väistämättä muutoksia hallinnon organisointiin ja toimintatapoihin. Verkko-osallisuuden yhtenä kompastuskivenä voi olla näennäisvaikuttamisen lisääminen. Tällöin verkon kautta tulee paljon informaatiota, joka jää kuitenkin huomioimatta hallinnon tasolla. (Sassi 2003: 41; Bäcklund – Paavola 2003: 59.) Verkossa tapahtuva vuorovaikutus voidaan kokea myös uhkana, sillä se voi aikaan saada epätoivottavaa aktivismia (Nivala 2008: 260). On muistettava, että myös muita osallistumisen muotoja tarvitaan verkko-osallisuuden rinnalle (Bäcklund – Paavola 2003: 59). Erilaisten verkkokokkeilujen pohjalta on syntynyt näkemys, että ainoastaan verkon avulla ei luoda vahvaa yhteisöllisyyttä, sillä siihen tarvitaan yhteistoimintaa ja suoraa vuorovaikutusta (Sassi 2003: 38).

5 Vanhempien kokemuksia ja toiveita osallisuudestaan varhaiskasvatuksessa

Tässä luvussa kerron lähemmin päiväkodissa olevien lasten vanhempien ajatuksista osallisuudestaan varhaiskasvatuksessa sekä vanhempien ja henkilökunnan välisestä yhteistyöstä ja siihen kohdistuvista toiveista. Verkkoveräjässä on kyse yhteistyömuodosta. Esille nostamani tutkimukset ja selvitykset antavat kattavan kuvan vanhempien näkemyksistä ja toiveista. Nämä tutkimustulokset tuovat kiinnostavia huomioita opinäytetyöni tulosten kannalta, minkä vuoksi haluan ottaa tulokset tässä tarkasteluun. Aloitan kertomalla lyhyesti esille nostamistani päätutkimuksista, jotta lukija saa käsityksen niistä. Tekstissäni nämä tutkimukset vuorottelevat, sillä niissä on hyvin samantapaisia tuloksia.

Aila Tiilikan vuoden 2005 väitöskirjatutkimuksen, ”Äitien kasvatuskäsityksiä ja arviointeja hyvästä päiväkotikasvatuksesta”, aineisto koostui seitsemän äidin haastatteluista ja kirjallisista arvioinneista. Tutkimuksen yhdessä osa-alueessa hän toi esille haastateltavien äitien käsityksiä päiväkodin ja vanhempien välisen yhteistyön lähtökohdista ja edellytyksistä, yhteistyökäytännöistä, niiden arvioinnista ja kritiikistä sekä kehittämisen

ehdotuksista. (Tiilikka 2005: 67; 158–159.) Hujalan, Junkkarin ja Mattilan artikkelin tutkimusaineisto kerättiin vuonna 2002, 26 eri paikkakunnalta, 35 päiväkodista. Aineisto koostui päiväkotilasten vanhemmille sekä päivähoidon henkilökunnalle suunnatusta lomakekyselystä. Aineistona käytettiin 657 lapsen arviointitietoja ja se analysoitiin määrällisesti ja laadullisesti. (Hujala – Junkkari – Mattila 2006.) Kronqvist ja Jokimies tekivät vuoden 2007 loppupuolella vanhemmille suunnatun valtakunnallisen Vaikuta vanhempi -internetkyselyn varhaiskasvatuksen laatuun liittyen. Kyselyyn vastasi eri puolilta Suomea peräti 3564 huoltajaa, joista suurin osa ilmoitti olevansa päivähoidossa olevan lapsen äiti. Kysely koostui 22 kysymyksestä, joista kahdeksan oli avoimia kysymyksiä ja loput monivalintakysymyksiä. (Kronqvist – Jokimies 2008: 5, 42–46.)

5.1 Tiedon saamisen tarve

Varhaiskasvatuksen näkökulmasta vanhemmat nähdään vanhempina lapsilleen sekä kumppaneina päiväkodin henkilökunnalle (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 31). Päiväkodin ja vanhempien yhteistyön lähtökohtana on, että vanhemmilla on oikeus tietää, miten heidän lastaan kasvatetaan. Toisaalta vanhemmilla tulee myös olla mahdollisuus vaikuttaa lapsensa saamaan kasvatukseen ja näin rikastuttaa päiväkodin toimintaa. (Tiilikka 2005: 58.)

Äitien tiedot päiväkodeista ovat Tiilikan tutkimuksen mukaan pääsääntöisesti melko vähäisiä ennen päivähoidon varsinaista alkamista. Päiväkodin valinta hoitopaikaksi on kuitenkin vanhempien oma, tietoinen päätös, johon vaikuttaa myös positiivinen ennakkotieto päiväkodista. Päiväkodin valinnan ja siihen kohdistuvien odotusten taustalla Tiilikka havaitsee kaksi asiaa. Vanhempien tavoitteena on saada perheen elämäntilannetta tukeva ja palveleva sosiaalipalvelun muoto. Toisaalta kyse on lapsen hyvinvoinnista ja laadukkaasta kasvatuksesta. Vanhemmat näyttävät käyttävän palvelun käyttäjän roolissa ja he myös arvioivat palvelun toimivuutta. (Tiilikka 2005: 159.)

Vanhemmat arvioivat, että suurin osa vanhemmista on kiinnostunut lapsensa kasvatustasioista niin kotona kuin päivähoidossa (Hujala ym. 2006). Vanhemmat kokevat olevansa vastuussa lastensa kasvatuksen kokonaisuudesta, minkä vuoksi heille kuuluu päiväkotikasvatuksen seuraaminen ja sen arviointi (Tiilikka 2005: 159). Tästä huolimatta vanhemmat eivät koe saavansa riittävästi tietoa lastensa arjesta, vaan päiväkodin ja

vanhempien välinen tiedottaminen nähdään tyypillisenä ongelmana yhteistyötilanteissa. Lasta haettaessa ei lapsen oman ryhmän henkilökunta välttämättä ole enää paikalla, eikä tieto esimerkiksi päiväntapahtumista tai pedagogisista käytänteistä välity vanhemmille. (Tiilikka 2005: 166, 172; Kronqvist – Jokimies 2008: 32, 38; Hujala ym. 2006.)

Kronqvistin ja Jokimiehen selvityksestä käy ilmi, että vanhemmat toivovat keskusteluille päivähoitossa enemmän aikaa ja rauhaa (Kronqvist – Jokimies 2008: 32). Tiilikan tutkimus antaa samansuuntaisia tuloksia. Vanhemmat toivovat enemmän keskusteluita omasta lapsestaan. He haluavat enemmän keskustelutukea ja neuvottelua tuomaan yhteistä toimintalinjaa kasvatukseen tai lapsen kehityksen tukemiseen. Apua toivotaan myös lasten kanssa ilmenneisiin ongelmakäyttäytymisiin tai riitatilanteisiin. Konkreettista päätöksentekoon osallistumista vanhemmat kommentoivat positiivisesti. Vanhemmat toivovat tietoa päiväkodin tulevista tapahtumista, jotta lasta voisi esimerkiksi valmistella jo kotona, mikäli päiväkodissa on jotakin erikoista ohjelmaa. Tällainen osallistumishalukkuus kuvastaa ajatusta osallistumisesta lapsen päiväkotielämään etäämmältä ja mahdollisuudesta tukea päiväkodin kasvatusta. (Tiilikka 2005: 164, 169.)

Tiilikan tutkimuksen vanhemmat moittivat tiedonkulun hitautta, minkä ratkaisuksi he ehdottavat uusien tekniikoiden, kuten sähköpostin, käyttöönottoa (Tiilikka 2005: 166, 172). Vaikuta vanhempi -kyselyn tulosten mukaan vanhemmat toivovat niin ikään erilaisia sähköisen tiedottamisen tapoja, joista mainitaan sähköpostiviestittelyn lisäksi esimerkiksi Mobiilimaksu-palvelu ja digitaalinen kasvunkansio. Sähköpostien sisältöinä ehdotetaan viikko-ohjelmia ja ajankohtaisia asioita. Vanhemmat eivät koe perinteistä ilmoitustaulua toimivaksi tiedotustavaksi. (Kronqvist – Jokimies 2008: 32–33.) Aineiston perusteella alle 3-vuotiaiden päivähoitossa olevien lasten vanhempien mielestä sähköinen viestintä olisi luontevaa varhaiskasvatuksessa ja he tuovat esille ihmetyksensä sen vähäisestä hyödyntämisestä (Kekkonen 2009: 163, 167).

Selvityksessä vanhemmat ehdottavat myös parannuksia lastensa päivähoitopaikan verkkopalveluihin. Päiväkotien omia verkkosivuja pidetään oleellisina. Niiden sisältöinä toivotaan päivityksiä päivänkulkuun liittyviin asioihin. Tällä voisi olla vaikutuksia vanhempien tiedonsaantiin lapsensa tekemisistä. Useissa vastauksissa painotetaan

kuitenkin kasvokkain tapahtuvan vuorovaikutuksen merkitystä ja kritisoidaan varhaiskasvatuksen verkkopalveluita. Verkkopalveluiden tärkeänä tehtävänä nähdäänkin vanhempien vastausten perusteella muiden palveluiden täydentäminen. Verkkopalveluiden kehittäminen on aiheellista, mutta se ei saisi tapahtua perinteisten, kasvokkain tapahtuvien palveluiden kustannuksella. (Kronqvist – Jokimies 2008: 36.) Vanhempien ja henkilökunnan välisenä parhaana yhteistyömuotona koetaan kahdenkeskiset keskustelut lapsiin ja kasvatukseen liittyen, erityisesti lapsen tuonti ja hakutilanteissa (Hujala ym. 2006).

Vanhemmat toivovat avoimempaa tiedottamista kunnilta ja palveluntarjoajilta. Vaikuta vanhempi -kyselyn perusteella pitäisi erityisesti kuntatasolla kiinnittää huomiota palveluiden parempaan tiedottamiseen. (Kronqvist – Jokimies 2008: 38–39.) Tämän suuntaisia tuloksia on saatu myös muissa 2000-luvun asiakaspalautteissa. Esimerkiksi Savolaisen (2007: 13) tekemässä Bikva-arviointi -tutkimuksessa käy ilmi vanhempien kokemukset palveluiden vähäisestä tiedottamisesta, www-sivuilla olevan tiedon puuttumisesta ja riittämättömästä päivityksestä esimerkiksi liittyen päiväkotien toimintaan. Kyseisen arvioinnin tuloksena päivähoidossa aloitettiin www-sivujen päivittäminen. (Savolainen 2007: 13–14.) Väestöliiton tekemässä vuoden 2004 Perhebarometri-tutkimuksesta puolestaan käy ilmi haastateltavien toive saada parempaa tiedottamista päivähoitopalveluista ja niiden hinnoista (Kontula 2004: 73).

5.2 Vanhempien osallistumismahdollisuudet ja -halukkuus

Raaseporin kaupungin päivähoiton laatua mittaavassa kyselyssä vanhemmat kokivat keskiarvon perusteella eniten tyytymättömyyttä vaikutusmahdollisuuksistaan päivähoitotoimintaan (Etelä-Uusimaa 12.9.2010: 5). Näin kokivat myös opinnäytetyöni vanhemmat (Raaseporin kaupunki TAK palvelumittari 2010). Hujalan, Junkkarin ja Mattilan tutkimuksen mukaan vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa päivähoitoon ovat rajalliset ja vanhemmat toivovat tähän muutosta. Sääntöihin ja ohjeisiin vaikuttaminen koetaan helpommaksi kuin toimintoihin ja kasvatukseen vaikuttaminen. Vanhemmat peräänkuuluttavat päiväkodeilta tulosvastuullisuutta. Päiväkotien laatueroista huolestuttavat ja he toivovat hoidon olevan valtakunnallisesti laadukasta. Lähes viides aineiston vanhemmista kokee tyytymättömyyttä lapsiryhmän kokoon. Vanhemmat ovat huolissaan henkilökunnan jaksamisesta suurissa lapsiryhmissä. (Hujala ym. 2006.)

Tiilikan tutkimuksen vanhemmat ovat tietoisia mahdollisuuksistaan erilaisiin yhteistyön muotoihin, kuten päiväkodin arkityöhön osallistumiseen. Tämä ei kuitenkaan innosta oikein näitä vanhempia, vaan he suhtautuvat epäilevästi, ennakkoluuloisesti ja torjuen. Tiilikka tuo kuitenkin esille kokeiluita, joissa on ollut toisen suuntaisia tuloksia. Oman tutkimuksensa tuloksien syyksi hän arvelee sen, että vanhempien osallistumista voidaan pitää yhä uutena ja vieraana ajatuksena. Tutkimuksessa on myös viitteitä siitä, ettei henkilökunta ole viestinyt vanhempien mukaantulosta kovin motivoivasti, innostavasti tai velvoittavasti. Vanhempien osallisuus etsii siis vielä paikkaansa joustavana ja luonnollisena käytännön toimintatapana. Tämän esteenä voi tosin olla yhteiskunnalliset rakenteet, kuten vanhempien pitkät työpäivät, jotka eivät tue osallisuutta mahdollistavia toimintamalleja. (Tiilikka 2005: 167, 172.)

Vanhempien näkökulmasta yhteistyötä ja yhteistyövaatteita voisi olla nykyistä enemmän. Tiilikan mielestä vanhempien yhteistyöresurssit ovat jääneet hyödyntämättä niillä alueilla, joilla vanhemmilla itsellään olisi kiinnostusta. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi vanhempien välisen yhteisöllisyyden tukemista. (Tiilikka 2005: 170, 173.) Hujalan ym. tutkimuksen mukaan vanhempien osallistumismahdollisuuksia pitäisi lisätä, jotta varhaiskasvatus koettaisiin enemmän vanhempien ja päiväkodin yhteiseksi alueeksi (Hujala ym. 2006). Varhaiskasvatuksen haasteena on luoda sellaisia työtapoja ja toimintamalleja, jotka antaisivat vanhemmille uusia mahdollisuuksia ja keinoja osallisuuteen. Vanhempien vahvistuva osallisuus soisi vanhempien ajattelulle, tahtomille ja tunteille sijaa yhteistyössä. (Tiilikka 2005: 65.)

Tiilikka painottaa, että henkilökunnan on pidettävä erilailla yhteyttä erilaisiin vanhempiin. Näin vanhempien tieto- ja mielikuvapohjasta voidaan huolehtia pitkäjänteisesti ja vanhempien ja henkilöstön välinen yhteistyö monipuolistuu. Tiilikan tutkimuksesta käy ilmi, että samanlainen yhteistyö kaikkien vanhempien kanssa ei ole toimiva. Malli, jossa henkilökunta odottaa kaikkien vanhempien osallistuvan samanlaisiin yhteistyömuotoihin, koetaan perinteiseksi ja osittain jäykäksi. Vanhempien tilanteet ja heidän tarpeensa vaihtelevat, mikä henkilökunnan tulisi huomioida ja hyväksyä. Perheet antavat yhteistyölle erilaisia merkityksiä ja he haluavat sitoutua eri tavoin. Joillekin voi olla tärkeintä konkreettinen tekeminen, toisille taas asioihin vaikuttaminen keskustelemalla, neuvottelemalla tai osallistumalla suunnitteluun. Vaatimus kaikkien osallistumisesta

aiheuttaa konflikteja ja vastakkainasettelua. Se voi johtaa syyllisyyden kokemuksiin ja vanhempien sitoutumisen vähenemiseen. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu erilaisuuden hyväksyminen ja vanhempien vapaaehtoinen sitoutuminen. Tällöin myös yhteistyön tavoista tulee sopia yhdessä. (Tiilikka 2005: 165–166, 169, 170, 173.)

Perheiden erilaisuus voisi olla hyvä lähtökohta jo henkilökunnan suunnittelussa. Tämä voisi auttaa yhteistyön käynnistämistä. Vanhempien tarpeet pitäisi huomioida ja varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on velvollisuus kehittää toimivaa yhteistyötä. Yhteistyömuotojen laatua tulisi kehittää ja uusia menetelmiä etsiä. (Tiilikka 2005: 167, 170.) Vanhemmille tulee luoda erilaisia osallistumismahdollisuuksia, jotta he voivat löytää itselleen sopivia ja mielekkäitä tapoja osallistua (vrt. Nivala 2008: 302, 328). Osallisuuden vahvistamisessa on huomioitava yksilöllinen elämäntilanne ja olosuhteet (Nivala 2008: 301). Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2010: 34) velvoittavat huomioimaan perheiden erilaisuuden ja yksilölliset tarpeet kodin kanssa tehtävässä yhteistyössä.

6 Arviointi

Arvioinnille, evaluaatiolle ja arviointitutkimukselle on erilaisia määritelmiä. Edellä mainittuja käsitteitä voi ymmärtää ja käyttää erilaisin tavoin. Niitä käytetään myös rinnakkain tarkoittamaan samaa asiaa. Toiset kirjoittajat tai tutkijat puolestaan tekevät tietoisien valinnan siitä kumpaa käsitettä he systemaattisesti käyttävät. (Esim. Mäntysaari 1999a: 8; Mäntysaari 1999b: 68; Rajavaara 1999: 36–38, 50; Seppänen-Järvelä 1999: 91.) Arviointi on melko löyhä käsite eikä sillä tarvitse olla mitään kytköstä teorioihin ja tieteellisiin metodeihin. Englanninkielinen lainasana evaluaatio puolestaan viittaisi tutkimukselliseen arviointiin. (Mäntysaari 1999a: 8.) Opinnäytetyöstäni käytän suomalaista käsitettä arviointi, vaikka olen kaikessa toiminnassani pyrkinyt täyttämään tieteellisyyden kriteereitä. Olen perustellut tekemiäni ratkaisuja ja kirjoittanut ne auki. Käyttämäni lähdeaineisto on laadukasta.

Colin Robson kirjoittaa käytännön arvioinnista, jonka määritelmää opinnäytetyöni mukaillee. Tekemäni arviointi tehdään rajallisin voimavaroin, yhden hengen voimin, melko lyhyessä ajassa ja sen ympäristö on yhdessä paikassa. Opinnäytetyöni on ensi sijassa

paikallinen arviointi, vaikka siinä onkin alueellista ja kansallista ulottuvuutta. (Vrt. Robson 2001: 18.) Turvauduin pitkälti Robsonin kirjaan opinnäytetyöni prosessissa.

Yksi tapa ymmärtää arviointi on nähdä se arvottamisena eli esimerkiksi jonkun ohjelman, teknologian tai politiikan arvon arvioimisena. Perinteisessä evaluaatiotähtäyksessä arvojen ja arvioinnin suhde nähdään kuitenkin niin, että arvot eivät saa vaikuttaa tutkimuksessa tuotettuun tietoon. Arvot voivat olla haitallisia arviointiprosessille ja ne saattavat vääristää tutkimustuloksia esimerkiksi aikaansaamalla epätasapuolisuutta. (Mäntysaari 1999b: 54, 66.) Tässä arvioinnissa VerkkoVeräjän arvo määrittyy opinnäytetyöhön osaa ottaneiden vanhempien näkökulmasta. Koska kyseessä on tietoinen ja julki tuotu näkemys, ei se vääristä tutkimustuloksia.

6.1 Opinnäytetyön arviointi näkökulma

Arviointeja voi luokitella eri tavoin (Lindqvist 1999: 110). Erilaiset luokitukset eivät kuitenkaan välttämättä sulje toisiaan pois, sillä niissä on erilaisia tapoja katsoa arviointia. Ne voivat liittyä esimerkiksi pyrkimykseen arvioijana tai arvioinnin tarkoitukseen. Seuraavaksi avaan erilaisia käytännön arviointiin soveltuvia tyyppejä ja tuon esille kuinka ne näyttäytyvät limittäin opinnäytetyössäni. Sopivan arvioinnin viitekehyksen valintaan vaikutti arvioinnin kohde ja konteksti, tutkimuksen tarkoitus sekä käytössä olevat resurssit.

Arviointi voidaan karkeasti jakaa Michael Scrivenin luomalla tavalla formatiiviseen ja summatiiviseen, vaikka täysin puhdas jako on harvemmin mahdollista. Summatiivinen arviointi keskittyy toimenpideohjelman aikaansaannokseen eli siinä arvioidaan lopputulosta, usein kvantitatiivisin menetelmin. Formattiivinen arviointi suuntautuu puolestaan yleensä prosesseihin ja se on pääasiassa kvalitatiivista tutkimusta, johon sisältyy usein myös kehittämisen näkökulma. (Mäntysaari 1999a: 10; Mäntysaari 1999b: 62; Robson 2001: 80–83.) Koska VerkkoVeräjän käyttö päiväkodissa ei ole päättynyt ja sitä on mahdollista kehittää, on opinnäytetyöni pääasiassa formatiivista arviointitutkimusta. Formattiivisen arvioinnin valinta kuvaa pyrkimyksiäni arvioijana.

6.1.1 Prosessi- ja vaikutusnäkökulma arvioinnissani

Suurin osa käytännön arvioinneista voidaan luokitella Robsonin mukaan prosessi- tai vaikutusarvioinneiksi tai näiden yhdistelmäksi. Prosessiin suuntautuneessa arvioinnissa on kiinnostuttu pääasiassa siitä mitä tapahtuu palvelun ollessa käynnissä. Prosessiin kohdistuvat arviointikysymykset voivat liittyä esimerkiksi asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseen tai siihen mikä on palveluun kohdistuvan toiminnan todellinen arki. Vastausten saaminen voi auttaa hahmottamaan millaisen asiakkaan kohdalla palvelu toimii. (Robson 2001: 77, 79–85, 99, 107.)

Prosessiarvioinnilla on ensisijaisesti formatiivinen rooli silloin kun se tehdään palvelun alkutaipaleella (Robson 2001: 105). Vaikka Verkkoveräjä on ollut jo jonkin aikaa käytössä opinnäytetyön kohderyhmän päiväkodissa, elää se vielä varovaisen kokeilun aikaa. Palvelu ei myöskään ole vielä levinnyt kaikkiin päiväkoteihin. Verkkoveräjä-sivuston seuraaminen Google Analytics -verkkoanalyysin avulla ennen varsinaista tutkimusvaihetta antoi lisäksi viitteitä siitä, että sivujen käyttö on toistaiseksi ollut melko vähäistä. Formatiivisen arvioinnin suurin hyöty lieneekin silloin, kun palvelu ei ole vielä täysin vakiintunut vaan se saattaa elää kokeilu vaihetta (Robson 2001: 105).

Vaikutuksiin keskittyneessä arvioinnissa erityinen kiinnostuksen kohde on puolestaan vaikutuksissa, erityisesti suhteutettuna palvelun tavoitteisiin. Vaikutusten arvioinnin kohdalla voidaan puhua esimerkiksi tuote-, vaikuttavuus tai tuloksellisuusarvioinnista. (Robson 2001: 85.) Verkkoveräjistä oli tarkoitus kertoa vanhemmille ja päiväkotien työntekijöille annettiin tehtäväksi toimivien Verkkoveräjä-sivujen luominen sekä hyvien kokemusten jakaminen muille päiväkodeille (Lindström – Korhonen 2009). Tavoitteena oli, että Verkkoveräjän käyttö olisi helppoa (Korhonen 2010). Tarkemmin ei kuitenkaan määritelty millaiset ovat toimivat sivut vanhempien näkökulmasta. Päiväkodeissa on voitu käyttää palvelua vapaasti sen sallimissa rajoissa tai olla käyttämättä. Näin ollen ei ole mielekää arvioida vain sitä tuotetaanko palvelua suunnitellulla tavalla, eikä puhdasta vaikutusarviointia kannata tehdä (vrt. Robson 2001: 98).

Sen sijaan on tarpeen mukaista saada tietää millainen on toimiva Verkkoveräjä vanhempien näkökulmasta. Käyttävätkö vanhemmat ylipäätään palvelua ja mitä he palvelulta haluavat? Tästä saatu tieto auttaa toki arvioimaan sitä onko toimivien sivujen

luomisessa onnistuttu. Muutoin asia jää vain henkilökunnan arvailujen varaan ja hyväksi havaittujen käytäntöjen jakaminen perustuu ainoastaan työntekijöiden kokemukseen Verkkoveräjän käytöstä. Pilottipäiväkodeissa Verkkoveräjää on käytetty vanhemmille suunnattuna palveluna, joten keskityin opinnäytetyössäni siihen.

Prosesseja tutkiessa saa todennäköisesti tietoa palvelun toteuttamiseen liittyen ja viitteitä siitä, miten palvelua voidaan parantaa. Tähän ei puhdas vaikutustutkimus juuri pysty. Vaikutusten arvioinnin puolesta puhuu se, että palvelun parissa työskenteleviä ja sen rahoittajia kiinnostaa usein tietää jotakin myös palvelun vaikutuksiin liittyen. Kun palvelun kehittäminen on tärkeän kiinnostuksen kohteena, on yhdistelmä prosessien ja vaikutusten arviointia paras. Toiminnan parannusehdotusten tekeminen vaatii ymmärrystä palvelun toiminnasta. Ymmärrys puolestaan edellyttää tietoa vaikutuksista ja niiden kytkemistä osaksi prosessia. Kun arviointiasetelmassa painotetaan niin prosesseja kuin vaikutuksiakin, voi kiinnostus arvioinnissa olla kehittämisenäkökulman lisäksi esimerkiksi vaikutuksissa, erityisesti suhteutettuna palvelun tavoitteisiin, tai siinä mitä tapahtuu palvelun ollessa käynnissä. Kiinnostus voi myös olla siinä vastaako palvelu asiakkaiden tarpeita, edellytettyjä standardeja tai kannattaako palvelua ylipäättään jatkaa. (Robson 2001: 99, 106–108.)

Opinnäytetyössäni lähestyin arviointia yhdistelemällä prosessien ja vaikutusten arviointia, pääpainon ollessa kuitenkin prosessiarvioinnissa. Verkkoveräjän arvioinnissa oli kehittämisenäkökulma läsnä. Opinnäytetyöni auttaa selvittämään vastaako päiväkotiryhmässä käytössä oleva Verkkoveräjä asiakkaiden tarpeita ja miten se voisi vastata näihin tarpeisiin paremmin. Miten vanhemmat kokevat palvelun, kun se on toiminnassa ja miten he käyttävät palvelua? Arviointi vastaa myös epäsuorasti kysymykseen siitä kannattaako palvelua tarjota ja missä määrin. Tarkoitukseni ei kuitenkaan ole määritellä Verkkoveräjän kannattavuutta, sillä silloin olisi otettava huomioon sen kustannukset ja suhteuttaa niitä palvelusta saatuun hyötyyn. Olisi myös huomioitava Verkkoveräjän käytön mahdollisuudet muutenkin kuin vain vanhempien ja päiväkodin välisessä vuorovaikutuksessa.

Tutkimus ja tiedon hyödyntäminen liittyvät usein läheisesti toisiinsa evaluaatiossa (Mäntysaari 1999a: 10). Lindqvist (1999: 108) toteaa, että evaluaation tekemiselle on aina jokin tarkoitus ja että evaluaatiota on tarkoitus hyödyntää. Monen mielestä arvi-

ointitutkimuksen olemassaolon perimmäisin tarkoitus on juuri tiedon hyödynnettävyys, toki tästä on olemassa myös eriäviä mielipiteitä (Rajavaara 1999: 33). Arviointi toimii hyvin kehittämisen välineenä, kun aineiston analysoinnissa pureudutaan selvittämään millaiselle asiakkaalle ja missä kontekstissa palvelu toimii parhaiten. Milloin palvelu on vaikuttava? (Robson 2001: 99.) Kehittämisen tarkoituksena on aikaansaada muutos, jolloin on oleellista kysyä kenen intressistä on kyse (Toikko – Rantanen 2009: 19, 44, 49). Tässä opinnäytetyössä näkökulma on vanhemmissa, heidän tarpeissaan ja toiveissaan. Kehittämissuhteudet pohjautuvat luonnollisesti edellä mainittuun.

6.1.2 Tarveanalyysi

Julkiset palvelut ymmärretään nykyisin hyvin pitkälti ihmisten tarpeisiin vastaamisena. Tarve voidaan ymmärtää kohderyhmän subjektiiviseksi kokemana puutteena jostakin asiasta. Ongelman ratkaisussa selvitetään mitä voi tehdä, jotta vallitseva tilanne muuttuisi toivotun kaltaiseksi. (Robson 2001: 191–192.) Opinnäytetyössäni ajattelen, että tarve voi olla myös sellainen asia, jonka Verkkoveräjän olemassa olo on tyydyttänyt. Mikäli palvelu otetaan pois käytöstä, siitä voi seurata tarpeita vanhemmille.

Tarveanalyysi sopii käytettäväksi, kun tarkoituksena on arvioida palvelun tarvetta. Se voidaan kohdistaa palveluun, joka on vasta suunnitteilla tai sitä voi soveltaa jo käynnissä olevaan palveluun. Arvioinnissa on hyvä lähteä liikkeelle tarpeista, etenkin silloin kun palvelu ei ole ollut käynnissä pitkään. (Robson 2001: 78–79, 191.) Koska Verkkoveräjä oli jo käytössä päiväkodissa, suhteutin vanhempien tarpeet siihen ja keskityin vain verkkoveräjään liittyviin tarpeisiin. En kokenut tarpeelliseksi lähteä selvittämään vanhempien tarpeita liittyen vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden väliseen vuorovaikutukseen yleisellä tasolla. Jäljempänä esittämäni toimintamalli olisi sopinut käytettäväksi päiväkotiryhmässä missä Verkkoveräjän käyttöönottoa vasta pohditaan.

Tarveanalyysin voi nähdä johdonmukaiseen aineistonkeräämiseen pohjautuvana nykytilan kuvauksena. Analysoimalla aineistoja yritetään tarkentaa ja muotoilla kehittämistarpeita, joiden pohjalta voidaan sittemmin laatia kehittämistoiminnan suunnitelma. (Toikko – Rantanen 2009: 73.) Tarveanalyysi voidaan käsittää ensiaskeleena palvelun tai toimintaohjelman kehittämisessä. Tarpeen arvioiminen voidaan ymmärtää

prosessiarvioinnin tyypiksi. Laajemmassa mittakaavassa se voidaan nähdä myös alkuna vaikuttavuuden arvioinnille. (Robson 2001: 77, 191.)

Tarveanalyysissä voi ottaa kantaa esimerkiksi siihen keitä kehittäminen koskee (Toikko – Rantanen 2009: 73, 78). Verkkoeräjän arvioinnissa tämä tarkoitti kohderyhmänä olleen päiväkotiryhmän henkilökuntaa tai muita Raaseporin kaupungin varhaiskasvatuksen ammattilaisia, päiväkotilasten vanhempia, kaupungin Peda.net-työvälineiden käytöstä vastaavia henkilöitä tai Peda.net-kouluverkon parissa työskenteleviä. Tarveanalyysi voi auttaa määrittelemään ongelmaa, jonka kokonaisvaltaisen kuvan muodostamisessa olisi usein hyvä olla eri tahojen ja toimijoiden näkemys asiasta (Toikko – Rantanen 2009: 74). Tässä opinnäytetyössä keskityin kuitenkin vain yhden toimijajoukon näkemykseen, vaikka esimerkiksi työntekijöiden näkemys olisi varmaan antanut oman tärkeän lisänsä arviointiin.

Tarveanalyysissä voi myös ottaa kantaa toimijoiden kokemuksiin tapahtuneesta tai heidän ajatuksiinsa mahdollisista tulevaisuuden näkymistä. Kehittämällä toivottua tulosta on myös mahdollista selvittää. (Toikko – Rantanen 2009: 74–75.) Arvioinnissani yritin saada ymmärrystä vanhempien näkemyksistä tämän hetkisestä tilanteesta sekä tulevaisuuden visioista. Tarkoitus oli hahmottaa niin toiveita kuin mahdollisia pelkoja.

Suuntaamalla kysely palvelun käyttäjille tai mahdollisille käyttäjille annetaan ääni niille, joille palvelu on tarkoitettu. Palvelulla ei suinkaan ole arvoa elleivät asiakkaat sitä käytä. Pikemminkin voi sanoa, että palvelu kuluttaa tällöin turhaan resursseja. (Robson 2001: 196.) Tämän opinnäytetyön tiedonantajina olevat pilottipäiväkotiryhmän vanhemmat olivat Verkkoeräjän käyttäjiä tai sen potentiaalisia käyttäjiä.

Arviointi voidaan halutessa keskittää jonkin tietyn ryhmän tarpeisiin, jolloin potentiaaliset asiakkaat saavat äänensä kuuluviin. Eettisistä näkökulmista katsottuna arviointiin voi tosin tällöin liittyä vaaroja. Pahimmillaan arviointi voikin kääntyä asiakkaita vastaan ja se saattaa palvella vain palvelun tuottajaa, mikäli ei aidosti keskitytä asiakkaiden tarpeisiin. Tämän minimoimiseksi Robson esittää, että arvioijan tulisi olla herkkä ja rehellinen työssään. Tällöin arvioija voi aidosti nähdä kohderyhmän tarpeet ja havaita muiden yritykset ohittaa näitä tarpeita. Tutkimuksellisen lähestymistavan käyttäminen on myös omiaan tuomaan julki mahdollisia ennakkoluuloja ja arvoja, ja minimoimaan

niiden vaikutusta arvioinnin tuloksiin. (Robson 2001: 191–192.) Opinnäytetyötäni sain tehdä hyvin itsenäisesti, ilman painostusta tehdä arviointia jotakin tiettyä tarkoitusta varten tai jollakin tietyllä tavalla. Tämä lisäsi oleellisesti tekemäni arvioinnin luotettavuutta.

Tarveanalyysin perusteella yritetään kehittämiskysymys muotoilla kiinnostavaksi kaikkien yhteisön jäsenten kannalta. Toikko ja Rantanen näkevät jopa, että kehittämisen yhtenä ehtona olisi koko yhteisön osallistuminen kehittämiseen (Toikko – Rantanen 2009: 75, 94). Kyselylomakkeiden ja haastattelun avulla vanhemmat saivat ideoida kehittämiseen liittyen ja ilmoittaa halukkuutensa osallistua henkilökohtaisesti Verkko-veräjän sisällön laatimiseen.

On hienoa, jos yhteisön tietoisuus ja osallisuus palvelusta lisääntyy arvioinnin seurauksena. On kuitenkin varottava, ettei asiakkaissa synny toiveita, joita ei myöhemmin voidakaan toteuttaa. (Robson 2001: 195.) Tämän asian huomioin tarkistuttamalla kyselylomakkeessa olevan inforuutuni Jyväskylän yliopiston tutkimuskeskuksen Peda.net-kouluverkon tiimissä. Päiväkotiryhmän lastentarhanopettajan kanssa keskustelin myös kysymysten sisällöstä. Vanhempien toiveiden kysymisessä on toki aina olemassa riski, että toiveiden toteuttaminen ei onnistukaan, etenkin kun toteuttaminen ei ole arvioinnin tekijästä kiinni.

Tarveanalyysille ei ole olemassa mitään ehdotonta kaavaa millä se tulisi tehdä, vaan sitä voidaan lähestyä eri näkökulmista ja erilaisin mittarein (Robson 2001: 193, 201). Opinnäytetyössäni ymmärrän tarveanalyysin ja muut arviointityypit laajana viitekehiksenä, joka toimi suunnannäyttäjänä ja auttoi Verkko-veräjän arvioinnin tekemisessä. Tämä on myös Robsonin (2001: 193) suosittama käytötapa. Tässä opinnäytetyössä asiakkaiden subjektiiviset näkemykset ovat keskiössä, kuten aiemmin on jo käynyt ilmi. Käyttämiini menetelmiin ja niiden perusteluihin voi tutustua seuraavassa luvussa.

7 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa kuvaan opinnäytetyöni tutkimusvaihetta. Määrittelen opinnäytetyöni näkökulman ja sen tutkimustehtävän. Kuvailen opinnäytetyöni aiheen kontekstia ja

kohderyhmääni. Lisäksi avaan tutkimusotettani, aineiston keruussa käyttämiäni menetelmiä sekä aineiston analysoinnin tapaani.

7.1 Näkökulma ja tutkimustehtävä

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli arvioida yhden Raaseporin kaupungin päiväkotiryhmän Verkkoveräjä-sivustoa vanhempien näkökulmasta. Verkkoveräjän toimivuutta kodin ja päiväkodin yhteistyömuotona olisi voinut tutkia niin päivähoidon henkilökunnan kuin perheidenkin näkökulmasta. Opinnäytetyö oli kuitenkin rajattava johonkin ja suhteutettava työmäärä resursseihin. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista todetaan, että vanhempien antama palaute on tärkeää, kun kehitetään ja arvioidaan varhaiskasvatuksen laatua (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002: 23). Asian tarkastelu vanhempien näkökulmasta palvelee myös henkilökuntaa ja antaa heille tärkeitä tietoja. Opinnäytteeni tarkoituksena oli myös osallistaa vanhemmat varhaiskasvatuksen kehittämiseen.

Opinnäytetyössäni halusin selvittää millaisia ajatuksia vanhemmilla on Verkkoveräjistä. Tavoitteenani oli saada ymmärrystä siitä millaisena päivähoiton ja kodin välisenä yhteistyömuotona vanhemmat kokevat Verkkoveräjän ja millaisia toiveita vanhemmilla on Verkkoveräjään liittyen. Robsonin (2001: 156) mukaan kysymykset olisi hyvä määritellä tutkimuksessa etukäteen, jotta arvioinnin tutkimusasetelmaa voisi paremmin suunnitella. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei alkuperäisistä kysymyksistä voisi joustaa arvioinnin edetessä. Kysymykset voivat tarkentua aineiston keräämisen aikana. (Robson 2001: 156.) Tutkimuskysymykseni täsmentyivät opinnäytetyöni edetessä. Niiden pääasiallinen ajatus säilyi kuitenkin koko ajan samana. Tässä opinnäytetyössä hain vastausta kahteen tutkimuskysymykseen:

1. Millainen merkitys Verkkoveräjä-sivuilla on vanhemmille?
2. Miten Verkkoveräjää tulisi käyttää, jotta se palvelisi vanhempia parhaiten?

Toinen tutkimuskysymys sisältää myös kehittämisenäkökulman. Miten Verkkoveräjä-palvelua tulisi kehittää, jotta se olisi vanhempien näkökulmasta mielekäs ja vastaisi heidän tarpeitaan?

7.2 Kohdejoukko ja konteksti

Muun muassa henkilökunnan vaihtuvuuden ja ajankäytön ongelmien vuoksi ei Verkkoveräjä ole ollut aktiivisessa käytössä kuin yhden pilottipäiväkodin ruotsinkielisessä ryhmässä. Kyseinen päiväkotiryhmä oli halukas osallistumaan tutkimukseen, joten vanhemmat valikoituivat tästä ryhmästä. Kohderyhmä koostui 13 eri perheen vanhemmista, joiden joukossa ei ollut eronneita perheitä. Suurimmassa osassa näistä perheistä ainakin toinen vanhemmista osaa suomenkieltä. Ryhmässä oli paljon sisarusia ja lasten iät vaihtelivat yhdestä kuuteen vuoteen.

Kaikkien kaupungin päiväkotien vanhempien ajatusten selvittäminen Verkkoveräjältä ei todennäköisesti olisi kannattavaa. Niiden vanhempien, joiden lasten päiväkotiryhmässä Verkkoveräjä on ollut käytössä, on helpompi kertoa mielipiteensä palvelusta ja sen merkityksestä. Kuten aikaisemmin jo kävi ilmi, Mobiilimuksun arviointi puoltaa tätä ajatusta (Serkkola - Sukuvaara 2007: 9).

Verkkoveräjä on ollut käytössä kohdejoukon päiväkotiryhmässä kevästä 2009 alkaen. Opinnäytetyön tutkimusvaiheen aikana tutkittavan ryhmän päiväkodin Verkkoveräjä-sivuilla löytyi yleistä tietoa päiväkodista, ryhmästä ja sen henkilökunnasta. Päiväkotiryhmän omilla Verkkoveräjä-sivuilla kuvailtiin päiväkotiryhmän tapaa toimia ja siellä kerrottiin päivä- ja viikko-ohjelma. Sivuille oli myös kalenteri, johon oli merkitty tärkeitä tapahtumia ja esimerkiksi tietoja henkilökunnan lomista. Raaseporin kaupungin kotisivujen varhaiskasvatuksen-sivut oli linkitettyinä ja sieltä löytyi yleistä tietoa päivähoidosta sekä kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Sivuille muistutettiin vanhempia erilaisista ajankohtaisista asioista, myös opinnäytetyön kyselylomakkeiden palautuspäivämäärästä kerrottiin. Sivuille oli luotu myös mahdollisuus keskusteluun, joka tapahtuisi salasanojen takana. Tutkimusvaiheen hetkellä keskusteltavia aiheita ei vielä ollut, mutta vanhemmilta oli kysytty kyseisessä foorumissa kiinnostusta keskusteluun. Ainoastaan yksi vanhempi oli vastannut tähän ja ilmaissut halukkuutensa keskusteluun Verkkoveräjän kautta. Ryhmän Verkkoveräjä-sivuilla oli myös valokuvat niminen kansio, johon vanhemmat pääsivät salasanojen avulla. Henkilökunta oli lisännyt sivuille valokuvia kyselylomakkeiden vastausaikana.

7.3 Fenomenologinen tutkimusote

Fenomenologisessa tavassa lähestyä tutkimuskohdetta tutkitaan ihmisten kokemuksia, heidän suhdettaan omaan elämismaailmaansa. Fenomenologiassa suhtaudumme maailmaan intentionaalisesti, kaikella on siis merkityksensä ja sen kautta kokemuksemme muotoutuu. Fenomenologisen tutkimuksen todellisena kohteena voidaankin pitää juuri merkityksiä. (Laine 2007: 29.) Opinnäytetyöni kohdalla ei voi puhua puhtaasta fenomenologisesta tutkimusotteesta, mutta siinä on paljon samoja piirteitä. Opinnäytetyössäni ajattelen, että Verkkoeräjä näyttäytyy jokaiselle vanhemmalle hänen kokemusmaailmastaan käsin. Tähän vaikuttaa henkilön mielenkiinto, uskomukset, pyrkimykset, toiveet ja tarpeet. Vanhempien antamat merkitykset Verkkoeräjälle ovat siis opinnäytteeni kiinnostuksen kohteena.

Merkitykset nähdään fenomenologiassa intersubjektiivisina. Ne eivät siis ole meissä synnynnäisesti vaan niihin liittyy yhteisöllinen aspekti. Merkitykset muovautuvat ihmisten välisen kanssakäymisen seurauksena. Yhteisön tai saman kulttuurin jäsenillä on myös yhteisiä merkityksiä. Tällöin voidaan olettaa, että tutkimalla yhtä ihmistä se paljastaa jotakin yleisellä tasolla. Toisaalta tärkeänä ei pidetä yleistettävyyttä vaan jokainen yksilö nähdään myös erilaisena, ainutlaatuisena. (Laine 2007: 30.) Tarkoitukseni ei ole tuottaa yleispätevää tietoa, vaan tuoda esille informanttien erityislaatuiset ajatukset. Toki näkisin, että heillä on yhtenäisiä ajatuksia kaikkien päiväkotien lasten vanhempien joukossa, jolloin voidaan katsoa opinnäytteeni tulosten antavan myös yleistä kuvaa vanhempien suhteesta Verkkoeräjään.

Tietynlaisesta fenomenologisesta metodista ei sinänsä voi puhua, sillä sopiva tapa lähestyä tutkimuskohdetta määrittäytyy Laineen mukaan tilannekohtaisesti (Laine 2007: 33). Tämän näkemyksen mukaisesti on oleellista, että opinnäytetyöstäni käy ilmi vanhempien aidot kokemukset Verkkoeräjästä. Mahdollisimman autenttisina yritin myös tuoda näkyviin heidän ilmaisuistaan esille nousevat merkitykset, joita he antoivat Verkkoeräjälle. (Vrt. Laine 2007: 33.)

Fenomenologisessa tutkimuksessa ei valita valmiiksi teoreettista viitekehystä, vaan kohdejoukosta saatu aineisto viitoittaa tien. Omien tulkintojen ajaksi tulisi aiempi tutkimustieto ikään kuin unohtaa. Vasta tulosten valmistuttua aiemmat tutkimukset ja

teoriat nostetaan pöydälle, jolloin nyt saadut tulokset voivat käydä vuoropuhelua aiemmin esitetyn kanssa. (Laine 2007: 35–36.) Näin toimin pitkälti opinnäytetyötä tehdessäni. Analyysin kohdalla kuvaan tapaani tarkemmin.

Fenomenologisesta näkökulmasta katsottuna tulee ensin ymmärtää toimintatapojen merkityskehys, jotta toimintaa voidaan tietoisesti kehittää (Laine 2007: 45). Kun halutaan kehittää Verkkoveräjän käyttöä päiväkodin ja vanhempien välisessä kanssakäymisessä, tarvitaan tietoa siitä millaisista oleellisista asioista Verkkoveräjän käyttö rakentuu, millaisten merkitysten varassa Verkkoveräjän käyttäjät suhtautuvat siihen.

7.4 Tutkimusmenetelmät ja prosessin kuvaus

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus sopii hyvin käytettäväksi, kun halutaan kuvata tai ymmärtää jotakin ilmiötä, tapahtumaa tai toimintaa. Kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksena ei ole pyrkiä tilastollisiin yleistyksiin. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 85; Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 2000: 152.) Opinnäytetyöni on luonteeltaan ensi sijassa laadullista tutkimusta. Laadullisen aineiston rinnalla käytin lisäksi tilastollista materiaalia tuomaan monipuolisuutta ja lisäuskottavuutta aineistolle.

Kunnilla on harvoin aikaa paneutua tutkimaan yksittäisten asiakkaiden subjektiivisia käsityksiä ja kokemuksia palveluista. Varhaiskasvatuksen palvelun laatua mitataan usein suuremmissa kokonaisuuksissa kvantitatiivisin mittarein, eikä siinä keskitytä palvelun sisällä oleviin palveluihin, jollaisena esimerkiksi Verkkoveräjä näyttäytyy. Raaseporin kaupungissa vanhempien mielipiteitä päivähoidosta kartoitetaan säännöllisesti kvantitatiivisella laatukselyllä. Ulkopuolisen toimesta tehty opinnäytetyö antoi mahdollisuuden tutkia yksittäistä varhaiskasvatuksen palvelua subjektiivisten kokemusten kautta. Informanttien määrän ollessa lisäksi suhteellisen pieni oli laadullisen tutkimusotteen valinta luonnollinen. Laadullisen tutkimusotteen puolesta puhui myös se, että kyseessä oli pitkälti prosessiarviointi, jonka kysymyksiin saa useimmiten parhaimmat vastaukset kvalitatiivisilla menetelmillä (vrt. Robson 2001: 156).

Erilaisilla tutkimusmenetelmillä on erilaisia vahvuuksia ja heikkouksia. Useamman aineistonkeruumenetelmän käyttö arvioinnissa on suositeltavaa, jotta tutkimuskysymyksiin saisi luotettavan vastauksen. (Robson 2001: 201, 125.) Opinnäytetyöni aineistona käytin Google Analyticsin raportteja koskien Verkkoveräjä-sivun käyttöä, vanhemmille suunnattuja kyselylomakkeita sekä yhden vanhemman haastattelua. Kyselylomakkeet suuntasin päiväkotiryhmän kaikille vanhemmille, joiden pohjalta haastattelin vanhemman. Aineiston keruustani kerron tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

Vilkan mukaan kvalitatiivisella tutkimuksella on tärkeä emansipatorinen tehtävä. Ei riitä, että vain tutkijan ymmärrys tutkittavasta asiasta lisääntyy. Myös tutkittavien ymmärryksen tulee kasvaa ja sitä kautta vaikuttaa positiivisesti heidän tapaansa ajatella ja toimia tutkittavaa asiaa kohtaan. (Vilka 2005: 103.) Tähän kiinnitin huomiota tavassani kerätä aineistoa.

Tutkimusluvan sain 1.10.2010 puhelimitse Raaseporin kaupungin varhaiskasvatuspäällikkö Märta Wikströmiltä. 22.11.2010 sain luvan kirjallisena sähköpostitse ja se on hallussani. Koko opinnäytetyöni ajan pidin päiväkirjaa, jonne kirjasin ylös esimerkiksi yhteydenpidot ja tapaamiset.

7.4.1 Google Analytics

Google Analytics on mainonta- ja analysointityökalu (Google Analytics 2011a), jonka avulla on mahdollista tehdä verkkoanalyseja. Verkkosivun liikennetietoja voi tarkastella ja analysoida erilaisten Analyticsin ominaisuuksien avulla. (Google Analytics 2011b.) Jotta seuranta olisi luotettavaa ja sivuston käyttäjien yksityisyys suojattu, käytetään Google Analyticsissa ainoastaan ensimmäisen osapuolen evästeitä (Google Analytics 2011a).

Ennen opinnäytetyöni varsinaista tutkimusosaa selvitin alustavasti päiväkodin Verkkoveräjä-sivuston käyttöä Google Analyticsin avulla. Tästä kävi ilmi, että sivuilla oli jonkin verran vierailtu. Raportit eivät tosin paljastaneet kuka sivuilla oli käynyt. Pedanet/Raasepori-hankkeen projektisihteeri loi pyynnöstäni syyskuussa 2010 Verkkoveräjä-sivuille Google Analytics tilin, johon sain järjestelmänvalvojan oikeudet. Google Analy-

tics on laajassa käytössä pääasiassa erilaisilla yrityksillä, mutta se sopi hyvin myös Verkkoeräjä-sivuston seuraamiseen. Google Analyticsin raportteja käytin laadullisen aineistoni rinnalla.

7.4.2 Kyselylomakkeet

Vaikka kyselylomakkeita käytetään pääasiassa kvantitatiivisten tutkimusten aineistonkeruumenetelmänä (Tuomi – Sarajärvi 2009: 73), sopi se hyvin myös tähän kvalitatiivisesti toteutettuun opinnäytetyöhön. Kyselyn ja haastattelun käyttö menetelmänä on loogista: Jos haluaa tietää mitä joku ajattelee tai miksi hän toimii tietyllä tavalla, on järkevää kysyä sitä häneltä (Tuomi – Sarajärvi 2009: 72).

Vilka (2005: 53) toteaa monen muun tutkimusoppaan kirjoittajan tavoin, että aineistonkeruumenetelmän valintaan vaikuttaa käytössä olevat resurssit. Halusin monipuolisen aineiston, joka kertoo mahdollisimman monen vanhemman ajatuksista Verkkoeräjästä, ja antaisi näin totuudenmukaisen kuvan palvelusta. Monen vanhemman haastattelu olisi ollut työlästä ja aikaa vievää, ja toisaalta siihen olisi voinut olla vaikeata saada riittävästi osallistujia. Kyselylomakkeeseen (liite 4) vanhemmat saattoivat vastata heille sopivana hetkenä, anonymisti. Opinnäytetyöni kohderyhmän ollessa ruotsinkielinen päiväkotiryhmä oli yhtenä haasteena myös kielikysymys. Haastattelujen tekeminen ja litteroiminen ruotsinkielellä olisi ollut hyvin haastavaa ja väärinymmärryksen riski olisi kasvanut. Lisäksi koin puhutun kielen suomentamisen itselleni vaativampana kuin kirjoitetun tekstin.

Postikyselyn huonona puolena on, että moni saattaa jättää vastaamatta siihen tai avoimiin kysymyksiin vastataan kovin niukkasanaisesti. Lomakekyselyssä, jonka täyttöhetkellä tutkija ei ole paikalla, ei ole mahdollista oikaista mahdollisia väärinymmärryksiä tai pyytää tarkentavia vastauksia. Oletuksena on, että lomakkeeseen vastaajilla on taito ja halu ilmaista itseään kirjallisesti tarkoittamallaan tavalla. Vastaamatta jättäminen ei sinänsä ole ongelma laadullisessa tutkimuksessa, ainakaan yleistettävyyden kannalta, sillä siihen ei edes pyritä. Jos aineistoa kuitenkin muodostuu hyvin vähän, jää vaaraksi, ettei se kerro tutkittavasta ilmiöstä mitään. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 73.)

Kustannussyistä en lähettänyt lomakkeita suoraan vanhemmille ja pyytänyt vanhempia lähettämään vastauksia suoraan minulle. Toinen, edellistä tärkeämpi syy tähän oli se, että uskoin saavani vastausprosentin suuremmaksi, kun vanhemmat saavat lomakkeet henkilökohtaisesti päiväkodin henkilökunnalta ja palauttavat ne heille. Henkilökunta kertoi vanhemmille lyhyesti mistä lomakkeissa oli kysymys ja he muistuttivat tarvittaessa vanhempia lomakkeiden palauttamisesta. Henkilökunnalle annoin myös kyselylomakkeen, jolloin he pystyivät neuvomaan vanhempia mahdollisissa ongelma-tilanteissa. Vanhemmat saivat lisäksi ottaa minuun yhteyttä sähköpostitse tai puhelimitse. Kyselylomakkeeseen oli myös mahdollista vastata sähköpostitse. Mikäli joku vanhempi olisi kokenut esteitä lomakkeen täyttämiseksi, olisi hänellä ollut mahdollisuus osallistua tutkimukseen haastattelun avulla. Kyselylomakkeeseen saivat vanhemmat vastata haluamallaan kotimaisella kielellä.

Kyselyyn vastataan tai jätetään vastaamatta yleensä sen perusteella kokeeko vastaaja itse aiheen ja siihen vastaamisen tärkeäksi ja mielekkääksi (Salmela 1997: 96). Henkilökunta informoi vanhempia opinnäytetyöstäni alustavasti jo vanhempainillan yhteydessä. Saatekirjeen tietojen avulla pyrin motivoimaan vanhempia vastaamaan lomakkeeseen. Varsinainen kyselylomake alkoi inforuudulla, jonka avulla vanhemmat saivat tietoa Verkkoveräjistä ja sen käytön mahdollisuuksista. Tiedon avulla vanhempien oli helpompaa esittää toiveita ja ajatuksia Verkkoveräjistä. Inforuutu mahdollisti myös kyselyyn vastaamisen niiden vanhempien osalta, jotka eivät olleet käyneet Verkkoveräjä-sivuilla. Kyselylomakkeiden kysymyksissä käytin Verkkoveräjistä nimitystä Peda.net, sillä henkilökunta oli käyttänyt tätä nimitystä kertoessaan sivuista vanhemmille.

Ennen varsinaisia kysymyksiä kirjoitin vastausohjeet (vrt. Salmela 1997: 94), jossa pyysin vanhempia muun muassa vastaamaan kysymyksiin mahdollisimman laajasti ja kuvailevasti. Kyselylomakkeen empiiriset tutkimuskysymykset johdin tutkimustehtäväästä käsin. Apuna käytin aikaisempia tutkimuksia ja aiheeseen liittyvää ammattikirjallisuutta, hankkeen tavoitteita, päiväkodin työntekijän kanssa käytyä keskustelua, omakohtaisia kokemuksiani ja Verkkoveräjän omaleimaisuutta. Kysymyksiä suunnitellessani pyrin asettamaan ne ilman ennakkokäsityksiä ja antamaan tilaa vanhempien omalle kerronnalle ja kuvailulle (vrt. Vilka 2005: 105). Kysymysten muotoilussa yritin, että ne mahdollistaisivat ja kannustaisivat asiarikkaisiin vastauksiin. Yritin myös tavoittaa vanhempien perusteluita mielipiteilleen esittäen mitä-kysymysten

lisäksi miksi-kysymyksiä (vrt. Vilkkä 2005: 98). Kyselylomakkeen lopuksi annoin vanhemmille mahdollisuuden kertoa vapaasti mielipiteistään ja kommentoida lomaketta (vrt. Salmela 1997: 94).

Useat kysymykset lomakkeessa antavat laajemmat vastausmahdollisuudet vastaajalle, sillä ne auttavat muistamaan asioita ja antavat vastaajalle enemmän aikaa miettiä aihetta. Näin kyselyn laadun voi ymmärtää parantuvan. Pitkä lomake antaa usein kriittisempiä vastauksia kuin lyhyt lomake, sillä vastaaja kokee, että häneen suhtaudutaan tosissaan. Kyselylomakkeen on hyvä olla väljä ja kysymysten numeroituja, vaikka se saisikin lomakkeen näyttämään hyvin pitkältä. Tyhjän vastaustilan koko on oleellinen, sillä vastaaja olettaa usein, että häneltä odotetaan juuri sen pituista vastausta. (Salmela 1997: 89, 96–97.) Vastaustilan jätin tyhjäksi, sillä viivat olisivat määritelleet liikaa vastauksen pituutta. Viivojen puuttuminen teki lomakkeesta myös väljemmän näköisen. Vastaaja pystyi näin itse päättämään miten hän vastauksensa jäsentää ja kirjoittaa. Vastausohjeissa kerroin myös mahdollisuudesta jatkaa vastauksia lomakkeen kääntöpuolelle. Näin ei kuitenkaan kukaan vanhemmista toiminut.

Kyselylomake oli melko pitkä monine kysymyksineen ja sen täyttäminen vaati aikaa. Tämän vuoksi suoritin kyselyyn vastaajien kesken arvonnin, jonka palkintona oli 50 euron lahjakortti Blå Lådaniin, raaseporilaiseen lasten leikkikaluliikkeeseen. Arvontakupongit olivat erillään kyselylomakkeista ja ne palautettiin erilliseen arvontalaatikkoon. Täytettyjä lomakkeita ja nimellä varustettuja arvontakupongeja ei näin ollen voinut yhdistää toisiinsa. Verkkoveräjään kohdistuvilla mielipiteillä ei siis ollut merkitystä palkinnon saamiseksi. Arvonta suoritettiin päiväkodissa henkilökunnan läsnä ollessa. Lahjakortin lahjoittajalla, Blå Lådanin omistajalla, ei ollut kytköstä Verkkoveräjään tai opinnäytetyöhöni edellä mainitun sponsoroinnin lisäksi.

Lomake kannattaa esitellä. Testitäyttäjiltä pyydetään kommentteja lomakkeen kysymyksistä. Koekäytön avulla voi varmistautua kysymysten ymmärrettävyydestä ja siitä, että lomake toimii, kuten on ajatellut. (Salmela 1997: 95.) Ennen kyselylomakkeen antamista vanhemmille oli se kokonaisuudessaan testattavana yhdellä pariskunnalla. Tämän lisäksi kyselylomake oli luettavana ja kommentoitavana kolmella henkilöllä, jotka ottivat myös kantaa ruotsinkieliseen ilmaisuun. Lomakkeen tarkisti

myös ruotsinkielien lehtori. Inforuutu puolestaan oli kommentoitavana Peda.net-kouluverkon työntekijällä. Edellä mainittujen pohjalta muokkasin kirjettä ja lomaketta.

Vanhemmille annettavat saatekirjeet, kyselylomakkeet ja arvontaan liittyvän materiaalin, kupongit ja arvontalaatikon, toimitin päiväkodille maanantaina 7. helmikuuta 2011. Jokaiselle perheelle laitoin avonaiseen kirjekuoreen saatekirjeen (liitteet 1–2), arvontakupongin (liite 3) ja kyselylomakkeen (liite 4). Avonaiseen kirjekuoreen vanhemmat laittoivat täyttämänsä lomakkeen ja palauttivat kirjeen suljettuna päiväkotiin, jolloin henkilökunta ei päässyt lukemaan vastauksia. Kaikki vanhemmat saivat materiaalin suomen- ja ruotsinkielellä, jotta henkilökunta ei voisi valmiista opinnäytetyöstä tunnistaa vanhempia sen perusteella millä kielellä nämä ovat vastanneet. Kahdeksan perhettä sai kirjekuoren, jossa materiaali oli samassa järjestyksessä kuin opinnäytetyöni liitteessä eli suomenkielinen kirje oli ensimmäisenä ja myös kyselylomakkeen ensimmäinen sivu oli suomenkielinen. Viisi perhettä sai puolestaan materiaalin niin, että ruotsinkielinen teksti oli ensin. Näin ne vanhemmat, jotka eivät ole kaksikielisiä, saivat materiaalin ensin äidinkielellään. Tämä oli mielestäni kunnioittava lähestymistapa ja näin vanhemmat saivat itse määrittää vastauskielen. Henkilökunta sai myös oman kappaleensa, jolloin he pystyivät paremmin vastaamaan vanhempien mahdollisiin kysymyksiin.

Henkilökunta jakoi lomakkeet vanhemmille 7.2.2011 alkaen. Vastausaikaa vanhemmille oli varattu yhdeksän päivää ja näin ollen heillä oli mahdollisuus vastata lomakkeeseen myös viikonloppuna. Lomakkeiden viimeiseksi palautuspäiväksi oli saatekirjeeseen laitettu tiistai 15. helmikuuta. Henkilökunnan kanssa oli sovittu, että he voivat muistuttaa vanhempia maanantaina 14. päivä lomakkeiden palauttamisesta. Sovimme myös, että lomakkeita voi myös palauttaa viimeisen palautuspäivän jälkeen. Lomakkeet hain päiväkodista 17. helmikuuta, jolloin myös suoritin lahjakortin arvonnin. Kaikki lomakkeet olivat suljetuissa kirjekuorissa ja kuoret avasin kotonani, jossa myös säilytin lomakkeita. Lomakkeita ei ole lukenut kukaan muu kuin minä. Tutkimusaineistoni hävitän puolen vuoden kuluttua opinnäytetyöni julkaisemisesta.

7.4.3 Haastattelu

Haastattelun etuna on sen joustavuus ja se sopii hyvin monenlaisiin tutkimuksiin. Haastatteliija voi tarvittaessa selventää kysymyksiään tai saamiaan vastauksia, oikaista mahdollisia väärinkäsityksiä ja esittää lisäkysymyksiä. Haastattelussa on mahdollista saada esille vastausten takana olevia motiiveja. Haastatteluun voi valita henkilön, jolla on kokemusta tutkittavasta asiasta. Kyselylomakkeeseen verrattuna haastattelu on kalliimpi ja enemmän aikaa vievä aineistonkeruutapa. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 73–74; Hirsjärvi – Hurme 2000: 34–35.)

Haastattelulla hain syvyyttä opinnäytetyöhöni. Kyselylomakkeiden vastausten perustelut olivat melko niukkasanaisia, kuten olin arvellut, ja haastattelu antoi mahdollisuuden saada tarkempia perusteluita mielipiteille. Työni suunnitelmavaiheessa ajattelin, että olisin haastatellut useampaa vanhempaa. Oma työmääräni kuitenkin hiukan keventtäkseni haastattelin vain yhtä vanhempaa, vaikka hänen lisäkseen haastateltavaksi olisi lupautunut ainakin yksi vanhempi. Haastateltavalta vanhemmalta kysyin itse hänen halukkuuttaan osallistua haastatteluun. Näin pystyin turvaamaan hänen anonymiteettinsä. Vanhempi osasi suomea, joka oli myös yksi syy hänen valintaansa. Haastattelun sisällön luotettavuutta lisäsi se, että se toteutettiin äidinkielelläni. Jotta haastattelu onnistuisi, on suositeltavaa, että haastateltava voisi tutustua haastattelu-teemoihin tai aiheeseen etukäteen (Tuomi – Sarajärvi 2009: 73). Koska kyselylomake oli ensin täytettävänä, oli haastateltava voinut tutustua aiheeseen etukäteen. Hän myös kertoi käyneensä päivää ennen haastattelua katsomassa päiväkodin Verkkoveräjä-sivuja.

Tutkimuksen emansipatorisuuden tavoite toteutuu hyvin esimerkiksi teemahaastattelun avulla (Vilka 2005: 103). Teemahaastattelussa keskitytään tiettyihin teemoihin. Siinä ei ole yksityiskohtaisesti määritelty kysymyksiä, vaan haastattelussa käydään läpi valittuja teemoja. Teemahaastattelun kysymysten muoto ja järjestys voi vaihdella tilanteen edellyttämällä tavalla. (Hirsjärvi – Hurme 2000: 34, 47–48.) Haastattelun teemat (liite 6) muodostin täytettyjen kyselylomakkeiden pohjalta. Haastattelu eteni keskustelun ehdoilla ja keskityimme niihin teemoihin, joilla oli haastateltavalle merkitystä.

Haastattelua varten on hyvä valita rauhallinen paikka, jossa on mahdollisimman vähän häiriötekijöitä (Hirsjärvi – Hurme 2000: 127). Haastattelu tapahtui kotonani, jossa haastateltavan lapsille oli järjestetty haastattelun ajaksi lastenvahti. Jos haastattelu olisi toteutettu päiväkodin tiloissa, olisi henkilökunnalle selvinnyt ketä vanhempaa haastattelin. Tulosten esittelyssä käyttämäni suorat sitaatit olisivat paljastaneet kyseisen vanhemman mielipiteet, sillä haastattelun puhuttu kieli on erilaista kuin lomakkeiden kirjoitettu. Tällöin vanhemman tunnistamattomuus ei olisi toteutunut opinnäytetyössäni.

Ennen varsinaista haastattelua kävin haastateltavan kanssa läpi opinnäytetyöni tarkoituksen sekä anonymiteettiin ja luottamuksellisuuteen liittyvät asiat. Haastateltava allekirjoitti liitteenä (5) olevan asiakirjan, joka on hallussani. Kävimme lisäksi läpi taustatiedot. Haastattelu tapahtui tietokoneen äärellä, Verkkoeräjä-sivuston ollessa auki. Haastateltavalle annoin tyhjän kyselylomakkeen, johon hän oli aikaisemmin vastannut. Haastattelun kuvasin digikameralla. Haastattelun luotettavuuden lisäämiseksi oli käytössäni lisäksi nauhuri ja nauhoittava kommunikaattori. Nauhoitettu haastattelu kesti runsaan puoli tuntia, minkä jälkeen haastateltava sai vielä kysyä Verkkoeräjään liittyen. Ennen oikeata haastattelua tein toiselle henkilölle koehaastattelun, jossa harjoittelin nauhoitus välineiden käyttöä sekä haastattelijan roolissa olemista ja ei-johdattelevien kysymysten asettelua.

Haastattelussa mukana ollut vanhempi sai kiitokseksi antamastaan ajasta ja matkakustannuksista Cutrinin lahjoittaman hiustenhoito-tuotepaketin. Kiitoslahjan saamiseen ei vaikuttanut haastattelun sisältö eikä lahjoittajalla ollut kytköstä opinnäytetyöhöni. Haastateltavalle painotin ennen haastattelua, että kriittisetkin mielipiteet ovat tervetulleita.

7.5 Aineiston teoriaohjaava sisällönanalyysi

Aineistoni analysoin teoriaohjaavalla sisällönanalyttisellä otteella. Yleisesti voidaan sanoa, että analyysin tarkoituksena on ensin eritellä ja luokitella aineistoa, minkä jälkeen pyritään luomaan kokonaiskuva tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi – Hurme 2000: 143–145). Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, joka soveltuu käytettäväksi erilaisissa laadullisissa tutkimuksissa. Sitä voidaan käyttää väljänä teoreettisena kehyk-

senä tai yksittäisenä metodina. Tarkoituksena on, että sisällönanalyysin avulla saadaan tutkittavasta ilmiöstä aikaiseksi sanallinen kuvaus tiivistetyssä, selkeässä ja yhtenäisessä muodossa. Informaatioarvoa on tarkoitus lisätä. Oleellista tämän menetelmän käytössä on mielekkäiden johtopäätösten esittäminen saadun analyysin pohjalta. Heikkoutena menetelmän käytössä voidaan nähdä juuri edellä mainitun epäonnistuminen, jolloin analyysi jää ikään kuin puolitiehen. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 91, 103, 108.)

Teoriaohjaavassa analyysissä aikaisemmat tutkimukset ohjaavat tai auttavat analyysin tekoa. Tarkoituksena ei ole testata aikaisempia teorioita vaan pikemminkin avata uusia ajatusuria. Teoriaohjaavassa analyysissä on yleensä kyse abduktiivisesta päättelystä, jossa aineistolähtöisyys ja valmiit mallit vuorottelevat tutkijan ajatteluprosessissa. Aineistoa ja aikaisempaa tietoa pyritään yhdistelemään toisiinsa pakolla, puolipakolla ja toisinaan luovuutta käyttäen. Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee aineiston ehdoilla. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 117.)

Opinnäytetyöni tekeminen puhtaasti teoriasta käsin olisi rajoittanut Verkkoveräjän tarkastelua. Tämän vuoksi pidin tärkeänä etenemistä aineistopohjaisesti, ilman etukäteen valittua teoriaa. Tällainen menettely on perusteltua esimerkiksi silloin, kun tutkittava aihe on uusi tai vähän tunnettu (Tuomi – Sarajärvi 2009: 156), kuten opinnäytetyöni aihe. Arvioinnin teoreettiset viitekehykset, aikaisemmat tutkimukset ja käsitteet toimivat ikään kuin silmälaseina, joiden läpi tulkitsin aineistoani ja pyrin ymmärtämään ilmiötä johtopäätöksiä tehdessäni. Opinnäytetyöni edetessä etsin lisää materiaalia kirjallisuudesta ja annoin sen käydä vuoropuhelua aineistoni kanssa. Tekemääni analyysia kuvaa luovasti tehty abduktiivinen päättely. Arvioinnin viitekehys ja osallisuuden käsite tulivat aivan loppupuolella mukaan ohjaamaan analyysia. Toki opinnäytetyöni alkutai-paleella minulla oli jo aavistus keskeisistä käsitteistä, mutta sivuutin ne analyysin alkuvaiheiden ajaksi.

Sisällönanalyysissä aineisto voidaan esimerkiksi teemoitella, jolloin aineisto pilkotaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaan. Aineistosta etsitään näkemyksiä, jotka kuvaavat tiettyä teemaa. Teemahaastattelun teemat on helppo jäsentää analyysiin, sillä ne muodostavat jo itsestään jäsennyksen aineistoon. (Tuomi – Sarajärvi 2009: 93.) Teemoittelu sopi hyvin opinnäytetyöhöni, sillä halusin kuvailla Verkkoveräjää ja vanhempien ajatuksia mahdollisimman laajasti. Aineiston teemoittelussa pystyin myös

turvaamaan vanhempien anonymiteetin, mikä ei kenties olisi onnistunut yhtä hyvin esimerkiksi tyypittelyssä. Haastattelun teemat eivät määritelleet lopullisia teemoja, mutta antoivat niille hyvän pohjan.

Analyysiyksiköt valitaan aineistosta teoriaohjaavassa analyysissä (Tuomi – Sarajärvi 2009: 96). Analyysiyksikkönä käytin asiakokonaisuutta kyselylomakkeita ja haastattelua analysoidessani. Lomakkeissa olleet yksittäiset kysymykset ja niiden perässä olleet vastaukset eivät suurimmassa osassa lomakkeista antaneet kattavaa vastausta sellaisenaan. Yksittäisten vanhempien vastaukset lomakkeen kysymyksiin olivatkin löydettävissä eri puolilta lomaketta. Analyysissäni keskityin siihen miten Verkkoveräjää ja sen käyttöä sekä käyttötoiveita kuvailtiin ja perusteltiin aineistossa. Pysin tuomaan esille aineistosta koko kirjon, huomioiden myös sen miten eri vanhemmat asian kokevat. Lukumäärät ilmaisin kuvailevalla tasolla, mikäli niillä oli merkitystä Verkkoveräjän käytön ymmärtämiselle. Google Analyticsin raporttien kohdalla ilmaisin tarkat lukumäärät, kuten alkuperäisissäkin raporteissa on tehty.

7.5.1 Liikkeelle kyselylomakkeista

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa analyysia tehdään koko prosessin ajan (Tuomi – Sarajärvi 2009: 108). Saatua täytetyt kyselylomakkeet aloitin analysoimisen heti. Luettuani ensin muutamaa otteeseen alkuperäiset lomakkeet tein jokaiselle vanhemmalle oman Word-tiedoston, jonka nimesin kuvitteellisella vanhemman nimellä. Tiedostoihin siirsin kyselylomakkeet. Taustatiedot merkitsin juuri niin kuin lomakkeen täyttäjällä oli tehnyt. Omakohtaiset kokemukset, ajatukset ja toiveet Verkkoveräjä-sivuista kohdan kysymyksistä poistin ruotsinkieliset versiot. Suomenkielisten kysymysten alle kopioin suoraan lomakkeen täyttäjän alkuperäisen kirjoituksen korjaamatta kirjoitusvirheitä. Laitoin keksimäni nimen ennen jokaista vastausta. Ruotsinkielisiä vastauksia en suomentanut. Mikäli jokin kohta lomakkeessa oli sutattu päälle ja kirjoitettu uudelleen, kirjoitin vain uuden version. Siirtäessäni lomakkeen tietoja tietokoneelle kirjoitin samalla itselleni muistiinpanoja sivun marginaaliin. Luin lomakkeita läpi useaan kertaan parin viikon ajan ja kirjoitin joka kerran jälkeen itselleni heränneitä ajatuksia ylös. Joka kerta lukiessani lomakkeita oivalsin jotakin uutta. Toisinaan oivallukset tulivat vasta päivien kuluttua, kun olin ehtinyt sulattamaan aineistoa mielessäni.

Alustavien tulkintojeni jälkeen tein jokaisen lomakkeen perään lyhyen kuvauksen vanhemmasta ja hänen ajatuksistaan. Tämä toimi tiivistelmänä lomakkeen vastauksista ja auttoi löytämään aineistosta oleellisen sisällön. Tiivistelmät auttoivat myös suhteuttamaan lomakkeiden vastauksia toisiinsa ja toisaalta vertailemaan alustavasti eri vanhempien ajatuksia. Kuvausta kirjoittaessani yhdistin lomakkeen eri kohtien vastauksia, jotta tavoittaisin kokonaisvaltaisen ymmärryksen vastaajan ajatuksista. Esimerkiksi vastaus kysymykseen 14 ”Millaisia asioita toivoisitte olevan Peda.netissä?” saattoi löytyä myös kohdasta 12 ”Millainen merkitys (hyöty) Peda.netillä on tai millainen se voisi olla ideaalitulanteessa mielestänne perheellenne tai sinulle?” tai kohdasta 13 ”Kuvaillaa odotuksianne Peda.netiä kohtaan. Kertokaa myös ovatko odotuksenne toteutuneet.” tai kohdasta 21 ”Millaisia toiveita teillä on Peda.netin suhteen? (Toiveet voivat liittyä esim. Peda.netin ulkonäköön, sisältöön tai sen käyttöön.)”. Yksittäisiä vastauksia peilasin aina kokonaisuuteen.

Kuvauksia tehdessäni tiivistin hyvin varovasti lomakkeiden vastauksia pyrkien säilyttämään vanhempien alkuperäisten ilmausten autenttisuuden. Tarpeen mukaan käytin myös suoria lainauksia, jotta alkuperäisten ilmausten merkitykset eivät muuttuisi. Omista ajatuksistani ja tulkinnoistani tein jatkuvasti erillisiä muistiinpanoja sivun marginaaliin. Tämän jälkeen tein vanhempien vastauksista pelkistyksiä. Jokaisen pelkistykseen alkuun kirjoitin vanhemman nimen, jotta alkuperäiseen ilmaisuun ja lomakkeen kokonaisuuteen peilaaminen olisi myöhemmässä vaiheessa mahdollista. Tein jokaisen vanhemman pelkistyksistä alustavia teemoja. Myöhemmin yhdistin eri vanhempien samansisältöiset teemat. Tämä tapahtui Wordin leikkaa ja liitä toiminnon avulla. Etsin vanhempien ajatuksista yhtäläisyyksiä ja eroja jakamalla teemoja pienempiin kokonaisuuksiin. Alustavan teemoittelun pohjalta päädyin haastattelun teemoihin.

7.5.2 Haastattelu mukaan analyysiin

Haastattelumateriaalin siirsin omalle tietokoneelleni, minkä jälkeen poistin haastattelun käyttämästäni nauhoituslaitteista. Haastattelun litteroin eli puhtaaksikirjoitin haastattelun sisällön Word-tiedostoon. Litteroinnin aloitin haastattelua seuraavana päivänä, jolloin se oli vielä hyvin muistissani. Kirjoitin haastattelun sanatarkasti. Haastattelijana tekemiäni myhähdyksiä tai muita kuuntelemista osoittamia sanoja (joo, ahaa, okei), en kuitenkaan erikseen litteroinut, elleivät ne olleet oleellisia keskustelun kulussa. Ajatus-

tauot merkitsin kolmella pisteellä. Haastattelussa esiintyneet nimet muutin jo litterointivaiheessa. Litteroidessani merkitsin väliaikoja videomateriaalista, jolloin pystyin helposti palaamaan haluamaani kohtaan. Kuuntelin nauhan useampaan kertaan ja varmistin näin, että litterointi oli laadultaan hyvää ja pätevää. Jo litterointia tehdessäni kirjoitin heränneitä ajatuksiani erilliselle kommenttiraidalle.

Litteroituun tekstiin tein alleviivauksia ja kirjoitin kommentteja marginaaliin muun muassa siitä mistä teemasta kyseisessä kohdassa puhutaan. Tämä auttoi myöhemmin jäsentämään materiaalia ja auttoi löytämään tekstistä oleellisia kohtia. Tämän jälkeen tein samanlaisen tiivistetyn kuvauksen haastattelun sisällöstä kuin olin aiemmin tehnyt lomakkeista. Vilkan (2005: 37) mukaan haastattelureferoinnin näyttäminen tutkittavalla on suositeltavaa. Tällöin voi varmistua, että kokemukset ja käsitykset ovat varmasti oikeanlaisia (Vilka 2005: 37). Haastateltavan kanssa sovin, että hän ilmoittaa, mikäli haluaa tutustua opinnäytetyöni materiaaliin ennen sen julkistamista. Tätä hän ei kuitenkaan tehnyt.

Pelkistin alleviivattuja ilmauksia ja kirjoitin pelkistysten eteen haastateltavalle keksimäni nimen. Jatkoin lomakkeista tekemääni teemoittelua yhdistäen nyt haastattelun materiaalin siihen. Haastattelumateriaalin perusteella pystyin tunnistamaan haastateltavan vanhemman kyselylomakkeen. Näin pystyin varmistamaan, etteivät haastattelussa mukana olleen vanhemman ajatukset muodostuneet yliedustetuiksi aineistossa.

Tekemäni sisällönanalyysissa kaikkien teemojen sisällöt liittyivät osallisuuteen. Näin osallisuudesta muodostui analyysin teoreettinen yläkäsite. Osallisuuden edellytysten ulottuvuuksiin ei aineistoa olisi kannattanut varsinaisesti pilkkoa, sillä vanhempien ilmaisut liittyivät monesti useampaan eri osallisuuden edellytykseen. Lopulliset alaluokat muodostin aineistosta käsin, mutta niiden muodostumista ohjasi väljästi myös arvioinnin viitekehys. Tuloksissa esittämäni jaottelun tärkeänä perusteluna pidin Verkkoeräjän omaleimaisuutta, tulosten luettavuutta ja hyödynnettävyyttä.

Analyysia tehdessäni palasin alkuperäiseen aineistoon useaan kertaan ja peilasin tekemiäni tulkintoja sitä vasten. Sisällönanalyysin valmistuttua vertasin tuloksia aikaisempiin tulkintoihini. Tämän avulla saatoin varmistaa, ettei aineiston pilkkominen pienempiin osiin muuttanut yksittäisten vanhempien vastauksia.

7.5.3 Verkkoanalyysistä lisänäyttöä

Kyselylomakkeiden ja haastattelun antia peilasin Google Analyticsin verkkoanalyysin raportteihin. Raportit vahvistivat vanhemmilta saatua tietoa ja lisäsivät näin saatujen tulosten uskottavuutta. Google Analyticsissa määrittelin itse haluamani tiedot, ajanjakson ja asian, Verkkoveräjän käyttöön liittyen, minkä pohjalta ohjelma teki kuviot tai taulukot. Tuloksissa käyttämäni kuviot kopioin joko suoraan Google Analyticsin raporteista tai sitten tein ne itse siirtämällä Google Analyticsista tiedot tietokoneen Excel-ohjelmaan. Alkuperäisiä raportteja en laittanut liitteeksi, sillä olisin joutunut peittämään tunnistettavia tietoja niin paljon, ettei raporttien näkeminen olisi tuonut lukijalle lisäarvoa. Google Analytics raporttien käyttö ei anna kaiken kattavaa kuvaa Verkkoveräjäsivujen käytöstä, siksi verkkoanalyysi on tässä opinnäytetyössä toissijaista laadullisen materiaalin rinnalla.

Aineistoni teemoittelin analyysissä yhdeksään teemaan. Muodostamani teemat olivat ”mahdollisuus käyttää Verkkoveräjää”, ”sivujen todellinen käyttö”, ”syy sivuilla käymiseen”, ”alkuinformaatio ja sen merkitys”, ”käyttökokemukset Verkkoveräjästä”, ”sisällön toive ja sen merkitys”, ”miten Verkkoveräjään halutaan osallistua”, ”muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivujen merkitys ja toive niiden sisällöstä” sekä ”kokemus lomakkeen täytöstä ja haastattelusta”. Tulokset esittelen teema kerrallaan. Aloitan kuitenkin kuvailemalla aineistoa yleisesti ja kertomalla vanhempien taustatietoja.

8 Tulokset

Tuloksissa kuvaan tekemäni analyysin avulla aineistoani. Tuloksien kerronnassa pyrin säilyttämään vanhempien ilmaisut mahdollisimman autenttisina. Suorat lainaukset kirjoitin juuri niin kuin ne oli kirjoitettu tai sanottu. Näin ollen säilytin myös mahdolliset kirjoitusvirheet. Joistakin vastauksista poistin turhia kohtia, jotka merkitsin suluilla ja kolmella pisteellä (...). Tekstiä poistin, mikäli siinä ei ollut oleellista tietoa kyseisen kohdan kannalta, mihin lainausta käytin. Tekstin poistamisen syynä oli myös joissakin kohdissa tunnistettavien tietojen häivyttäminen. Lainauksia tiivistäessäni huomioin, ettei niiden sisältämä informaatio muuttunut. Käyttämieni vanhempien nimet ovat kuvitteellisia. Nimet auttavat yksilöimään vastaajat.

Ennen lomakkeiden suoria lainauksia kirjoitin kysymyksen, johon vanhempi on vastannut. Näin toimin sitä varten, ettei lukijan tarvitsisi katsoa liitteenä olevasta kyselylomakkeesta mihin kysymykseen vanhempi on vastannut. Kysymyksen esilläolo antaa myös lukijalle mahdollisuuden arvioida vanhemman ajatuksen soveltuvuutta kyseiseen asiayhteyteen ja tulkintani paikkansapitävyyttä.

8.1 Aineiston yleinen kuvaus ja vanhempien taustatiedot

Täytettyjä kyselylomakkeita sain takaisin kymmenen kappaletta eli lähes 80 % päiväkotiryhmän perheistä palautti lomakkeen. Yksi perhe sanoi tuovansa lomakkeen myöhemmin, mutta lomake jäi kuitenkin palauttamatta. Toinen perhe puolestaan perusteli henkilökunnalle vastaamatta jättämisen sillä, etteivät he ole käyneet Verkkoeräjä-sivuilla. Arvontakuponkeja palautettiin saman verran kuin itse kyselylomakkeita.

Lomakkeiden täyttäjistä kahdeksan ilmoitti olevansa äiti. Yhden lomakkeen täytti isä ja yhteen lomakkeeseen vastasivat molemmat vanhemmat. Vastaajien joukossa oli erilaisia perheitä. Perheiden lasten lukumäärä vaihteli yhdestä neljään. Suurimmassa osassa perheitä oli alle kouluikäisiä lapsia, mutta joukossa oli myös perheitä, joilla oli yli kahdeksanvuotiaita lapsia ja nuoria. Kohderyhmän päiväkotiryhmässä perheillä oli lapsia, joiden iät kattoivat vuodet kahdesta kuuteen. Haastatteluun osallistunut vanhempi oli myös palauttanut kyselylomakkeen.

8.2 Mahdollisuus käyttää Verkkoeräjää

Kaikki vastaajat ilmoittivat, että heillä on mahdollisuus käyttää Internetiä. Kahdeksassa lomakkeessa kerrottiin käytön olevan mahdollista kotona. Kaksi vastaajaa ympyröi vaihtoehdon, jonka mukaan he voivat käyttää Internetiä muualla. Näihin lomakkeisiin ei erikseen laitettu, että Internetin käyttö ei olisi mahdollista kotona.

8.3 Sivujen todellinen käyttö

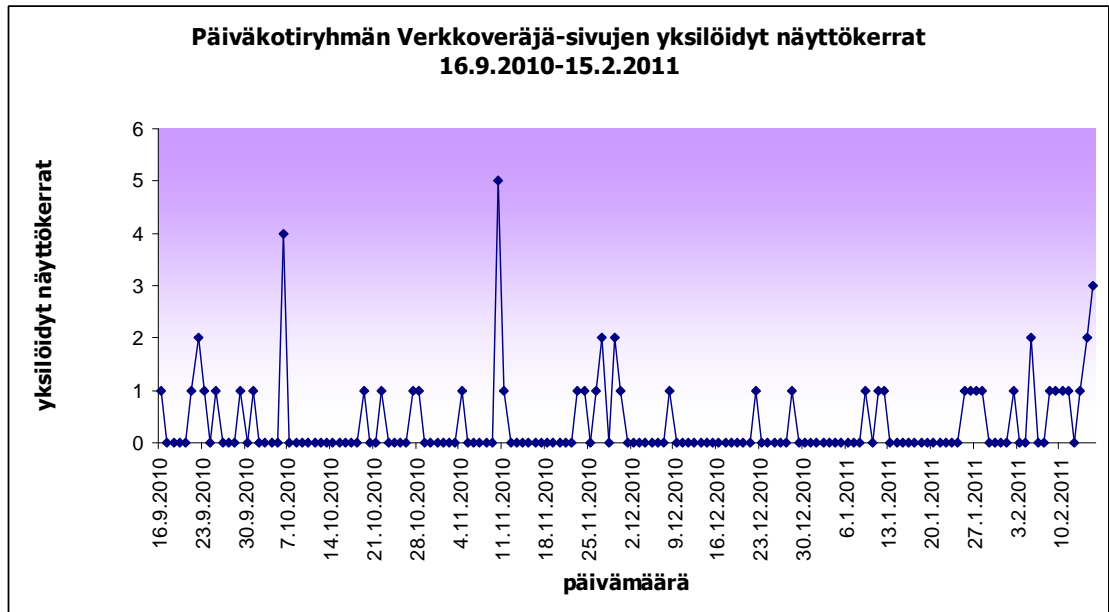
Yhdeksän vastaajaa ilmoitti käyneensä päiväkodin Verkkoveräjä-sivuilla. Vain yksi vastaaja ei ollut käynyt sivuilla. Lähes puolet vanhemmista kertoi käyneensä Verkkoveräjässä noin kahdesti vuoden aikana. Vastauksista kävi myös ilmi, että sivuilla oli käyty muutamia kertoja vuoden aikana ja noin kerran kuukaudessa tai harvemmin. Verkkoveräjän käyttöä kuvailtiin yhdessä vastauksessa melko harvinaiseksi ja toisessa vastauksessa kuvailtiin sen tapahtuneen joskus, epäsäännöllisesti. Näissä vastauksissa ei määritelty tarkemmin kuinka usein vanhemmat käyvät sivuilla. Toisessa vastauksessa kuitenkin kerrottiin edellisen käynnin olleen noin kolme viikkoa sitten ja toisessa sen kerrottiin tapahtuneen noin kuukausi sitten.

5. Kuinka usein käynte keskimäärin Peda.net-sivuilla? Miksi käynte sivuilla?

”Noin kerran kuussa, joskus harvemmin (...)” (Kira, kysymys 5.)

”Syksystä 2010 vain kaksi kertaa (...)” (Matilda, kysymys 5.)

Yli puolet sivuilla käynneistä kertoivat käyneensä edellisen kerran sivuilla juuri ennen lomakkeen täyttööä tai sen yhteydessä. Tämä on havaittavissa myös Google Analyticsin raporteista. Seuraavassa kuviossa esiintyy ryhmän aloitussivuston yksilöidyt näyttökerrat. Tämä tarkoittaa sitä, että yksittäisen käyttäjän käyminen välillä toisella sivustolla ja palaaminen ryhmän aloitussivulle ei rekisteröidy näyttökerraksi. Taulukossa ei näy, jos käyttäjä on siirtynyt suoraan jollekin päiväkotiryhmän sivustolle käymättä aloitussivulla. Sivulla käynnin tarkastelu alkaa 16.9.2010, sillä silloin minulle luotiin Verkkoveräjän Google Analyticsiin käyttöoikeus. Tarkastelu päättyy kuviossa 15.2.2011, joka oli kyselylomakkeiden virallinen palautuspäivä.

Kuvio 1. Päiväkotiryhmän Verkkoeräjä-sivujen yksilöidyt näyttökerrat 16.9.2010–15.2.2011. Kuvion tein Google Analytics raportin pohjalta.

Siniset vinoruudut kuviossa kertovat jokaisen päivän kävijämäärän. Kuvioista näkyy, että sivuilla ei käydä päivittäin. Sivuja katsottiin kuukausittain kuitenkin useamman kerran. Analyticsin mukaan sivustolla käytiin 7.2.–15.2.2011 välisenä aikana 10 kertaa eli sinä aikana, jolloin lomakkeet olivat vanhemmilla täytettävänä. Näyttökerrat eivät kerro sitä kuka sivuilla on käynyt. Kyseessä voi siis olla henkilökunta, vanhemmat tai joku muu.

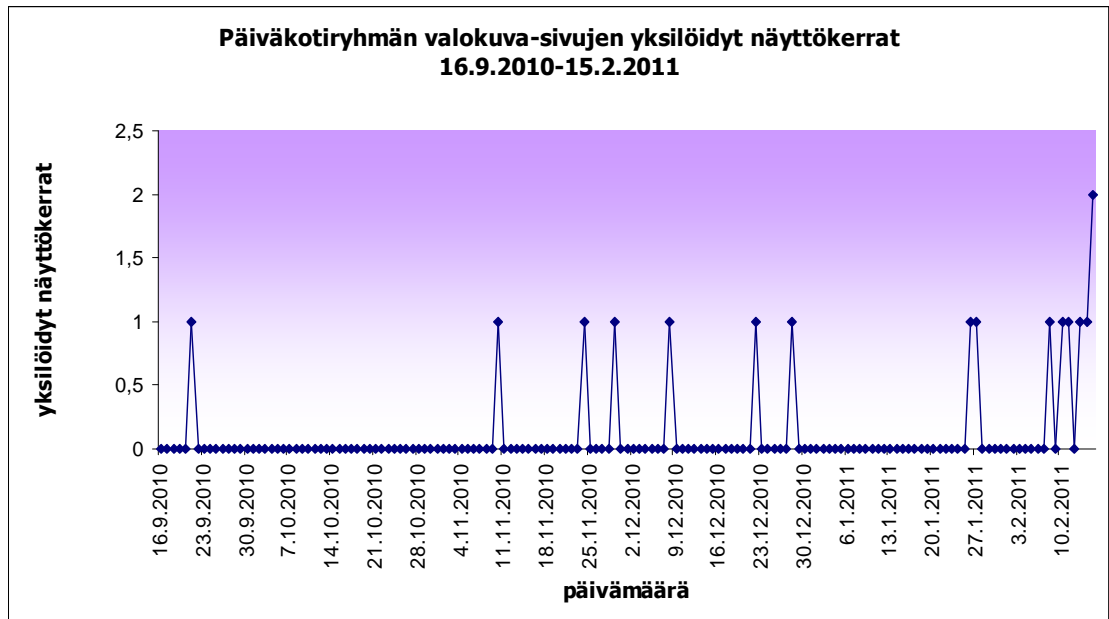
8.4 Syy sivuilla käymiseen

Verkkoeräjässä käynnin syyksi suurin osa vastaajista mainitsi valokuvat. Lähes puolet Verkkoeräjän sivuilla käynneistä vanhemmista kävi lisäksi katsomassa informaatiota, uusia tietoja ja ajankohtaisia asioita. Ainoastaan yksi vanhempi kertoi käyneensä sivuilla vain informaation vuoksi. Sivuihin tutustuminen oli valokuvien ohella ollut yhden vanhemman sivuilla käynnin syy. Sivuilla käyntiä kuvailtiin myös eräässä lomakkeessa huvikseen tapahtuvaksi.

5. Kuinka usein käytte keskimäärin Peda.net-sivuilla? Miksi käytte sivuilla?

”Katselen ajankohtaisia asioita ja valokuvat.” (Kira, kysymys 5.)

Valokuvasivuilla käyminen näkyi myös Google Analyticsin raporteissa.

Kuvio 2. Päiväkotiryhmän valokuva-sivujen yksilöidyt näyttökerrat 16.9.2010–15.2.2011. Kuvion tein Google Analyticsin raportin pohjalta.

Google Analyticsin perusteella on havaittavissa, että valokuvasivulla käytiin kuusitoista kertaa ajanjaksolla 16.9.2010–15.2.2011. Kuviossa näkyy yksilöidyt näyttökerrat. Niiden perusteella ei voi sanoa oliko sivuilla kävijä vanhempi vai joku muu.

8.5 Alkuinformaatio ja sen merkitys

Kaikki vastaajat kertoivat saaneensa Verkkoveräjä-sivuista alkuinformaatiota, silloin kun sivujen käyttö aloitettiin päiväkodissa tai kun heidän lapsensa aloitti ryhmässä. Muutammat vanhemmat kertoivat informaation tulleen heille paperisena. Yksi vanhempi kertoi kuulleensa Verkkoveräjistä vanhempainillassa, minkä jälkeen asiasta oli muistutettu kuukausikirjeissä. Muissa lomakkeissa ei otettu kantaa siihen lähestyttiinkö vanhempia kirjallisesti vai sanallisesti. Vanhemmille oli kerrottu Verkkoveräjän osoite, salasana ja ryhmän sivuilla olevasta sisällöstä. Alussa vanhemmilta oli myös kysytty lupa valokuvien laittoa Verkkoveräjä-sivuille.

Yksi vanhempi toi esille alkuinformaation saamisen tärkeyden. Hänen mielestään oli myös hyvä, että henkilökunta on maininnut sivuista kuukausikirjeissä ja niissä on kerrottu myös salasana. Näin salasanan ei tarvitse olla vanhemman ulkomuistissa. Toinen vanhempi toikin esille Verkkoveräjän käytön haasteena ja esteenä palvelun olemassaolon ja salasanan unohtamisen. Erään vanhemman mielestä voisi olla hyvä saada henkilökunnalta lisäksi muistutusta tai informaatiota siitä mitä kaikkea Verkkoveräjä-sivuilla voi tehdä.

Verkkoveräjän todellisesta laajuudesta olisi yhden vanhemman mielestä voitu informoida. Vanhemmalle oli selvinnyt vasta opinnäytetyöni myötä, että Verkkoveräjää käyttää hänen lapsensa päiväkodin lisäksi monet muut päiväkodit ja koulut ympäri Suomea. Muut vanhemmat eivät ottaneet kantaa siihen millaista informaation olisi heidän mielestään pitänyt olla. Pari vanhempaa mainitsi saadun informaation olleen hyvää ja riittävää.

10. Millaista informaatiota saitte Peda.netistä, kun sen käyttö aloitettiin päiväkodissa (tai kun lapsenne aloitti [REDACTED]-ryhmässä)? Millaista alkuinformaatiota Peda.netistä olisi hyvä saada?

”Adressen och info om sidan. Bra att kanske ännu få påminnelse / info om vad allt man kan göra på sidan.” (Eeva, kysymys 10.)

”Osoite ja infoa sivusta. Olisi ehkä hyvä vielä saada muistutusta / infoa siitä mitä kaikkea sivuilla voi tehdä.” (Eeva, kysymys 10.)

8. Millaisia haasteita/ esteitä Peda.netin käytölle mielestänne on? Millaisia heikkouksia Peda.netiin liittyy?

”Ei muista että se on olemassa, Salasana unohtuu.” (Pauliina, kysymys 8.)

8.6 Käyttökokemukset Verkkoveräjästä

Monet vanhemmat kuvailivat sivujen käyttöä helpoksi. Lomakkeissa kerrottiin tämän johtuvan pienestä sivustosta. Eräs vanhempi koki ohjelman käytön ja siirtymisen kohdasta toiseen selkeänä. Toisen vanhemman mielestä navigointi sivujen välillä puolestaan on hankala ja valikko epäselvä ja hän toivoi, että Verkkoveräjän käytettävyyttä parannettaisiin valikkojen ja linkkien osalta.

7. Millaiset asiat koette Peda.netin käytössä helpoiksi ja millaiset asiat vaikeiksi?

”Kaikki käyttöön liittyvät asiat helppoja -> ei vaikeita.” (Matilda, kysymys 7.)

8. Millaisia haasteita/ esteitä Peda.netin käytölle mielestänne on? Millaisia heikkouksia Peda.netiin liittyy?

“(…) Navigointi eri sivujen välillä on hankala, hieman heikosti toteutettu valikko. (Epäselvä)” (Taru, kysymys 8.)

21. Millaisia toiveita teillä on Peda.netin suhteen? (Toiveet voivat liittyä esim. Peda.netin ulkonäköön, sisältöön tai sen käyttöön.)

”Käytettävyyttä voisi parantaa (valikot/linkit) (…)” (Taru, kysymys 21.)

Sivujen heikkoutena muutamat vanhemmat kokivat pitkän osoitteen. Konkreettisena toiveena esitettiin helpompaa kirjautumista. Osoite on vaikea muistaa ulkoa ja se vaikuttaa siihen, etteivät vanhemmat käy sivuilla kovin usein. Sivuille on kuitenkin helppo mennä, mikäli Verkkoveräjä-sivu on tallennettu verkkoselaimen suosikittansioon. Tämä kävi ilmi yhden vanhemman vastauksesta. Yhdestä lomakkeesta selvisi, että lukituilta sivuilta poistuessa joutuu sivuston etsimään uudelleen. Tämän vanhempi koki Verkkoveräjän käytössä vaikeaksi.

7. Millaiset asiat koette Peda.netin käytössä helpoiksi ja millaiset asiat vaikeiksi?

”Ohjelman käyttö ja siinä siirtyminen kohdasta toiseen selkeää. Kirjautuminen sivuille (www-osoite) sen verran pitkä ettei ulkoa välttämättä muista ja vaikuttaa siihen ettei sivuilla käy niin usein.” (Kira, kysymys 7.)

”Sivuille on helppo mennä, kun se on tallennettu suosikit kansioon” (Iina, kysymys 7.)

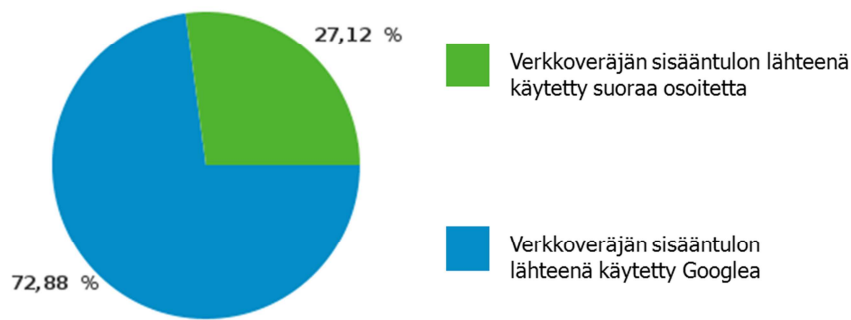
”Att vara tvungen att söka sidan pånytt efter att man loggat ut sig från de låsta sidorna.” (Daniela, kysymys 7.)

”Sivun joutuu etsimään uudelleen sen jälkeen kun on kirjautunut ulos lukituilta sivuilta.” (Daniela, kysymys 7.)

21. Millaisia toiveita teillä on Peda.netin suhteen? (Toiveet voivat liittyä esim. Peda.netin ulkonäköön, sisältöön tai sen käyttöön.)

“(…) Sivustoille kirjautuminen voisi olla helpompaa.” (Kira, kysymys 21.)

Google Analytics raporttien perusteella ryhmän omalle Verkkoveräjä-sivulle on aikajaksoilla 16.9.2010–15.2.2011 menty enimmäkseen Googlen hakutoiminnon avulla. Vajaa kolmasosa kerroista sivuille on menty suoraan verkko-osoitteen kautta.

Kuvio 3. Verkkoveräjä-sivujen sisääntulon lähteet 16.9.2010–15.2.2011. Kuvion kopioin suoraan Google Analyticsissa tekemästäni raportista.

Google Analyticsin mukaan sisääntulon avainsanoina on käytetty enimmäkseen päiväkodin ja ryhmän ruotsinkielistä nimeä. Päiväkoti on ilmaistu joissakin hakukomennoissa ”dagis” (puhekielenilmaisu päiväkodista). Pelkällä päiväkodin nimellä on myös menty sivuille. Hakukomentoina on käytetty jonkin verran ”pedanet raasepori päiväkotii” ja ”peda.net raasepori” hakukomentoja. Verkkoanalyysi ei ota kantaa siihen millä hakusanoilla Verkkoveräjä-sivuille on yritetty tuloksetta mennä.

8.7 Sisällön toive ja sen merkitys

Moni vanhempi toivoi sivuille valokuvia. Osa vanhemmista kertoi jopa odottaneensa, että henkilökunta olisi laittanut Verkkoveräjään valokuvia enemmän ja säännöllisemmin. Yksi vanhempi kuvaili tarkemmin millaisia valokuvia hän haluaisi nähdä. Hän toivoi kuvia niin vapaasta leikistä kuin ohjatuista toiminnoista, sillä kuvat kertovat vanhemmalle paljon lapsen päiväkotiarjesta, kun vanhempi itse ei voi olla paikalla. Valokuvien katsomistilannetta kuvailtiin mukavaksi. Lapselle ja sisaruksille on myös jännittävää ja kivaa nähdä omalta kotitietokoneelta valokuvia päiväkodista. Valokuvat ovat mukava lisäpalvelu, joskaan niiden olemassaolo ei ole aivan välttämätöntä, kuten yksi vanhempi asian ilmaisi.

13. Kuvailkaa odotuksianne Peda.netiä kohtaan. Kertokaa myös ovatko odotuksenne toteutuneet.

”Voisi olla vielä enemmän valokuvia!! ☺” (Taru, kysymys 13.)

Vaikka valokuvia toisaalta haluttiin nähdä, niiden laittaminen Verkkoveräjään myös pohditutti. Joitakin vanhempia huolestutti tai oli aikaisemmin huolestuttanut yksityisyyden suoja ja valokuvien turvallisuus. Salasanojen ajateltiin olevan lähinnä symbolisia ja liian helppoja. Yksi vanhempi toi esille myös ajatuksensa siitä, että muut vanhemmat saattavat jakaa salasanoja ulkopuolisille. Vanhempien vastuulla on kenelle he salasanoja jakavat. Vanhempi mietti myös onko kuvien tulostaminen sivuilta tai siirtäminen muille sivustoille, esimerkiksi Facebookiin, mahdollista. Ajatus oman lapsen valokuvien pysymisestä turvassa huoletti ja hän toivoi, ettei kuvia voisi tulostaa tai kopioida sivuilta. Hänen mielestään Verkkoveräjässä olevat valokuvat ovat päiväkodin käyttöön.

9. Millaiset asiat huolestuttavat Peda.net-sivujen käyttöön liittyen?

”Pääsevätkö ulkopuoliset katsomaan kuvia, salasanat ovat lähinnä symbolisia (liian helppoja). (Ja kuinka vaarallista on jos pääsee?)” (Taru, kysymys 9.)

Joidenkin vanhempien mielestä tietyillä läheisillä voisi olla mahdollisuus päästä sivuille. Esimerkiksi isovanhemmille olisi mieluisaa nähdä valokuvia päiväkodista ja lukea tapahtumista, jotta he pysyisivät ajan tasalla lastenlastensa arjesta.

12. Millainen merkitys (hyöty) Peda.netillä on tai millainen se voisi olla ideaalitalanteessa mielestänne perheellenne tai sinulle? Tässä kohdassa voitte lisäksi pohtia merkitystä (hyötyä) myös isovanhempien tai muiden läheisten kannalta.

”Roligt för mor och far föräldrar att se på fotografier och läsa om saker som gjorts.” (Antti ja Saga, kysymys 12.)

”Isovanhemmille on hauskaa katsella valokuvia ja lukea asioista, joita päiväkodissa on tehty.” (Antti ja Saga, kysymys 12.)

Vanhemmat esittivät, että Verkkoveräjässä olisi kuvien lisäksi yleistä tietoa, ajankohtaisia asioita ja tärkeitä päivämääriä tapahtumakalenterissa. Monet vanhemmat korostivat Verkkoveräjän merkitystä tiedonkulun lisänä. Puolet vastaajista toi esille, että Verkkoveräjän kautta he voivat saada tietoa ajankohtaisista asioista. Vanhemmat eivät ehdi arkena kyselemään kaikkia asioita. Lisäksi Verkkoveräjää käyttämällä jäisivät myös turhat kysymykset pois.

12. Millainen merkitys (hyöty) Peda.netillä on tai millainen se voisi olla ideaalitalanteessa mielestänne perheellenne tai sinulle? Tässä kohdassa voitte lisäksi pohtia merkitystä (hyötyä) myös isovanhempien tai muiden läheisten kannalta.

”Påminner om aktuella händelser.” (Eeva, kysymys 12.)

”Muistuttaa ajankohtaisista asioista” (Eeva, kysymys 12.)

13. Kuvailkaa odotuksianne Peda.netiä kohtaan. Kertokaa myös ovatko odotuksenne toteutuneet.

"Peda.net minulle edustaisi "tietopankkia". Ajankohtaiset asiat ja linkit. Kalenterissa olevat infot toimivat." (Kira, kysymys 13.)

Ruokalista ja kuukausikirje mainittiin myös sisällön toiveena, kuukausikirje tosin haluttiin myös paperisena. Kyselylomakkeen tietoruudussa olevia asioita toivottiin myös sivujen sisällöiksi. Yksi vanhempi esitti, ettei sivujen sisältö saisi olla liian monimutkasta. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että päiväkodin yhden ryhmän puhelinnumero puuttui Verkkoveräjän sivulta. Puhelinnumero koettiin tärkeäksi tiedoksi ja sen pitäisi sivuilta löytyä.

14. Millaisia asioita toivoisitte olevan Peda.netissä? Voitte käyttää apunanne tietoruutua, mutta ehdottakaa mieluusti muitakin asioita. Kuvailkaa kaipaamaanne sisältöä mahdollisimman tarkasti ja perustelkaa toiveenne.

"Päiväkodin ruokalistaa voisi välillä seurata. Kuukausitiedote tai lähinnä ajankohtaiset asiat hyviä. Ja valokuvia lasten toimintahetkistä -> vapaasta leikistä ja ohjatuista toiminnoista. Kuvat kertovat paljon, kun vanhemmat eivät muuten näkemässä päivän tapahtumia. Ei ehkä vaatisi henkilökunnalta mahdottomasti aikaa." (Matilda, kysymys 14.)

"Ehkä kuukausikirjeen voisi laittaa sinne, tosin haluan sen silti paperille. Tärkeät päivämäärät (tapahtumakalenteri), päivitettyinä. Ei kuitenkaan niin että tietoa ei saisi muuta kautta." (Taru, kysymys 14.)

Puolet vanhemmista toi vastauksissaan esille, että heidän mielestään päiväkotiryhmän Verkkoveräjä-sivut ovat arvioinnin tekohetkellä toimivia ja sisältö hyvää. Verkkoveräjän olemassaoloa pidettiin hyvänä.

21. Millaisia toiveita teillä on Peda.netin suhteen? (Toiveet voivat liittyä esim. Peda.netin ulkonäköön, sisältöön tai sen käyttöön.)

"OK som det är." (Eeva, kysymys 21.)

"OK sellaisena kuin se on." (Eeva, kysymys 21.)

14. Millaisia asioita toivoisitte olevan Peda.netissä? Voitte käyttää apunanne tietoruutua, mutta ehdottakaa mieluusti muitakin asioita. Kuvailkaa kaipaamaanne sisältöä mahdollisimman tarkasti ja perustelkaa toiveenne.

"Bra som de är." (Antti ja Saga, kysymys 14.)

"Hyviä sellaisenaan kuin ne ovat." (Antti ja Saga, kysymys 14.)

Tärkeänä asiana muutamat vanhemmat näkivät kuitenkin sivujen päivittämisen. Huomiota kiinnitettiin siihen, etteivät Verkkoveräjän sivut aina ole ajan tasalla, vaan

esimerkiksi kuukausikirjeiden sisältö on monipuolisempaa kuin Verkkoveräjässä olevat tiedot. Paperisena saatua informaatiota päiväkodista pidettiin hyvänä ja luotettavana. Jotkut vanhemmat toivat kuitenkin esille Verkkoveräjän mahdollisen merkityksen sellaisille vanhemmille, jotka ovat ainoastaan Verkkoveräjästä saadun tiedon varassa, koska esimerkiksi asuvat eri paikkakunnalla kuin lapsi, eivätkä kohtaa henkilökuntaa. Tällöin Verkkoveräjästä saatu informaatio ei vastaa muulla tavoin saatua tietoa. Koska Verkkoveräjä on otettu ryhmässä käyttöön, pitäisi siellä olevan tiedon olla ajantasaista.

”No heil kyl niin hyvin toimii se kun me saadaan aina se kuukausikirje, et tavaltaan niin ku must siin on aina luotettavasti et mitä on mut sit mä ehkä ajattelen et jos joku perhe niin vaan käyttää sitä Pedanet niin sit he ei kyl saa kaikkee sitä informaatiota, et jos se vaik se paperi on tullu vaan toiselle vanhemmalle ja toinen ei oo jotenki saanu sitä ni Pedanet ei niin ku täydennä sitä et ehkä ku aattelee et siel kuitenkin on se käytössä ja sitä mainostetaan et tämmöset sivut meillä on ni ehkä ois tosi tärkeitä et siel on sitte aina ajan tasalla ne jutut.” (Vian.)

Vanhemmat epäilivät, ettei henkilökunta ehdi pitämään sivuja ajan tasalla ja ylläpitämään monipuolisempia sivuja. Esille tuotiin myös huoli siitä, että Verkkoveräjän käyttö olisi pois työntekijöiden ajasta lapsiryhmässä. Erään vanhemman mielestä erilaiset tietovälineet vievät aikaa pois lapsilta jo paljon kotona, eikä tilanne saisi olla samanlaista päiväkodissa. Verkkoveräjän käyttö ei saisi haitata työntekijöiden muuta työtä. Yksi vanhempi kertoi tämän olevan syynä siihen, ettei hän esitä henkilökunnalle suuria vaatimuksia Verkkoveräjän käytön suhteen.

13. Kuvailkaa odotuksianne Peda.netiä kohtaan. Kertokaa myös ovatko odotuksenne toteutuneet.

”Välillä tietoja ei ole päivitetty pitkään aikaan, mihin saattaa vaikuttaa työntekijöiden kiireellisyys.” (Iina, kysymys 13.)

Vanhemmat olivat tyytyväisiä päiväkotiryhmän nykyiseen käytäntöön, jossa tärkeät tiedot saa suoraan päiväkodista suullisesti tai kirjallisesti. He toivoivat tämän tapahtuvan jatkossakin. Monet vanhemmat korostivat henkilökohtaisen vuorovaikutuksen ja paperisen informaation saamisen tärkeyttä.

11. Mikä on tai voisi olla mielestänne Peda.netin merkitys perheen ja päiväkodin välisessä vuorovaikutuksessa/ yhteistyössä?

”Itse olen tyytyväinen nykyiseen käytäntöön, tärkeät tiedot haluan mieluummin suoraan päiväkodilta, paperilla (...)” (Taru, kysymys 11.)

"Ingen, infobrev är bra." (Matias, kysymys 11.)
 "Ei mitään, infokirjeet ovat hyviä."

Informaation saatavuutta eri lähteistä pidettiin hyvänä asiana. Moni vanhempi ilmaisi huolensa siitä, ettei VerkkoVeräjässä oleva informaatio välttämättä tavoita heitä itseään tai muita vanhempia. Vanhemmat epäilivät, ettei kaikilla vanhemmilla ole tietokonetta tai mahdollisuutta Internetin käyttöön. Kaikki vanhemmat eivät ole aktiivisia tietokoneen käyttäjiä, eivätkä seuraa VerkkoVeräjää säännöllisesti. Tällä osa vanhemmista tarkoitti itseään ja osa viittasi vanhempiin yleisemmällä tasolla. Internetin vähäisen käytön syyksi mainittiin oma ajanpuute sekä kokemus siitä, ettei sitä pidetä itselle tärkeänä tiedon saamisen ja sosiaalisten suhteiden väylänä. Tietokoneiden toimivuuteen ei myöskään voi täysin luottaa.

9. Millaiset asiat huolestuttavat Peda.net-sivujen käyttöön liittyen?

"Att infon inte når alla!" (Daniela, kysymys 9.)
 "Ettei info tavoita kaikkia!" (Daniela, kysymys 9.)

"Olen iloinen siitä että kuukausikirjeet jaetaan paperinmuodossa ja että voi keskustella henkilökunnan kanssa. Mikäli kaikki informaatio olisi Peda.net-sivujen kautta voisi ainakin minulta moni asia mennä "sivu suun". Harvakseltaan kun sivuilla käyn." (Kira, kysymys 9.)

Suurin osa vanhemmista painotti, että tiedon saanti ei saa olla vain VerkkoVeräjän varassa, vaan tietoa on saatava myös muuta kautta. Henkilökunta ei saa olettaa vanhempien seuraavan VerkkoVeräjää. Kiireelliset ja tärkeät asiat, kuten esimerkiksi tarttuvat sairaudet, tulisi henkilökunnan kertoa muulla tavalla kuin VerkkoVeräjässä. VerkkoVeräjää luonnehditaan lisäpalveluna.

16. Millaisissa tilanteissa Peda.netissä olevat asiat pitäisi kertoa lisäksi muulla tavalla (suullisesti, ilmoitustaululla, kotiin annettavalla tiedotteella)? Miksi?

"Kaikki ajankohtaiset asiat ehdottomasti suoraan päiväkodilta, kirjallisesti tai suullisesti, koska henkilökunta EI SAA olettaa vanhempien seuraavan pedanettiä!! (Kaikilla ei ole mahdollisuutta, itsellä harvoin vapaata aikaa katsoa nettiä.)" (Taru, kysymys 16.)

"Eli mun mielestä sit ainakin semmonen et AINA on tärkein et sieltä päiväkodista saa henkilökohtaisesti kaikki informaation et mikään ei oo niin ku tän Peda.netin varassa eli mitä tahansa siel tapahtuu tai on jotain esimerkiks jotain sairasteluuta tai epidemia tai...niin se ei oo vaan sen varassa et mun pitää käydä täällä Pedanetissa vaan et he aina kertoo tai sit se kuukausikirje" (Vivian)

Vaikka vanhemmat painottivat tiedonsaantia myös muulla tavalla kuin Verkkoeräjässä tapahtuvaksi, vanhemmat myös toivat esille asioita, jotka voisivat heidän mielestään olla ainoastaan palvelun kautta saatavilla. Valokuvat voisivat olla muutaman vanhemman mielestä vain Verkkoeräjässä. Perusteluina esitettiin, että kuvat Verkkoeräjässä tulevat edullisemmiksi kuin niiden printtaaminen. Salasanojen tulisi taata, etteivät asiattomat pääse näkemään kuvia. Lisäksi yksi vanhempi esitti, että pysyväluontoiset tiedot, kuten päiväjärjestys, voisivat olla vain Verkkoeräjässä. Ainoastaan yhden vanhemman mielestä arvioinnin teko hetkellä Verkkoeräjässä oleva sisältö voisi olla saatavilla vain palvelun kautta. Hän pitää kuitenkin hyvänä ihmisten erilaisuuden huomioimista käyttämällä erilaisia informaatiotapoja.

17. Millaiset asiat voisivat mielestänne olla vain Peda.netissa? Miksi?

”Kuvat – ei oleellista tietoa kuitenkaan.” (Matilda, kysymys 17.)

8.8 Miten Verkkoeräjään halutaan osallistua

Puolet kyselyyn vastaajista ilmaisi suoraan, ettei heillä ole halua osallistua Verkkoeräjä-sivujen ylläpitämiseen. Vanhemmat perustelivat haluttomuuttaan eri tavoin. Jotkut vanhemmista kokivat, ettei sivujen ylläpito kuulu vanhemmille. Sivujen ajateltiin toimivan parhaiten, kun yksi päiväkodin työntekijöistä hoitaa niitä. Vanhemmilla ajateltiin olevan muutenkin paljon tekemistä, eivätkä he halua lisää stressiä. Osallistumisen esteenä mainittiin myös kieliongelma. Yksi kyselyyn vastaajista toi esille kiinnostuksensa osallistua sivujen ylläpitoon, mutta hän ei määritellyt tarkemmin millä tavalla haluaisi ottaa osaa. Loput vanhemmista eivät ottaneet suoraan kantaa siihen haluaisivatko he itse osallistua sivujen ylläpitämiseen.

20. Millaisissa tilanteissa vanhemmat voisivat mielestänne osallistua Peda.netin ylläpitoon? Olisitteko itse halukkaita osallistumaan?

”Nej, (...) De flesta föräldrar har massor att göra och vill inte ha ännu mer (stress)” (Eeva, kysymys 20.)

”En, (...) Suurimmalla osalla vanhemmista on paljon tekemistä eivätkä halua lisää (stressiä)” (Eeva, kysymys 20.)

Jotkut vanhemmat antoivat ehdotuksia vanhempien osallistumisen muodoista. Sen lisäksi, että vanhemmat käyttäisivät Verkkoeräjää tiedonsaamiseen ja valokuvien katsomiseen, vanhemmille voisi olla oma keskustelufoorumi. Keskustelufoorumissa voisi

esimerkiksi antaa ideoita tai lähettää terveisiä henkilökunnalle. Keskustelufoorumia pidettiin hyvänä ideana, mutta pieni epäily tuotiin myös esille siitä, jaksavatko pienten lasten vanhemmat paneutua keskusteluihin. Keskustelu mahdollisuuden olemassaolo koettiin hyväksi, sillä vanhemmilla on erilaisia tarpeita ja toiveita. Vaikka keskustelulle ei välttämättä tällä hetkellä koettu varsinaista tarvetta, saattaisi sellainen tarve tulevaisuudessa tulla.

”Vanhempien erilaisten tarpeiden ja toiveiden mukaan hyvä, jos mahdollisuus osallistua keskustelusivuille. Itse en koe tarvetta vastaavaan. Tietenkin jos oikein kiinnostava keskustelunaihe on, voisin itsekkin osallistua ajatustenvaihtoon.” (Martilda, kysymys 20.)

Keskustelu mahdollisuutta toivottiin myös omaan lapseen liittyen ryhmän henkilökunnan kanssa, sillä lapsia hakiessa ei aina muista kysyä kaikkea ja kysymykset tulevat mieleen illalla. Aina ei myöskään ole mahdollisuutta keskustella omasta lapsestaan rauhassa, jolloin Verkkoeräjä voisi antaa siihen mahdollisuuden.

12. Millainen merkitys (hyöty) Peda.netillä on tai millainen se voisi olla ideaalitalanteessa mielestänne perheellenne tai sinulle? Tässä kohdassa voitte lisäksi pohtia merkitystä (hyötyä) myös isovanhempien tai muiden läheisten kannalta.

”En tiedä jos joku löytää sellainen mahdollisuus Peda.netillä, mutta jos löytyisi mahdollisuutta ”keskustella” omista lapsista omien tätien kanssa. Kun aina ei muista kysyä kun käy hakemassa lapset. Ja ne kysymykset tulee sitten illalla.” (Pauliina, kysymys 12.)

Toiveena esitettiin myös, että Verkkoeräjään perustettaisiin yhteinen keskustelufoorumi koko Raaseporin alueen päivähoidolle, jolloin sanottavaa olisi enemmän osallistujamäärän ollessa suurempi. Yksi vanhempi toi esille, että päiväkodin ryhmän keskustelusivujen olisi hyvä olla salasanojen takana. Hän ehdotti, että ryhmän sivuilta voisi olla linkki päivähoidon yleiselle keskustelupalstalle, jolla ei olisi mitään salasanoja, vaan kaikilla halukkailla olisi pääsy sinne.

21. Millaisia toiveita teillä on Peda.netin suhteen? (Toiveet voivat liittyä esim. Peda.netin ulkonäköön, sisältöön tai sen käyttöön.)

”(...) Olisiko mahdollista saada yhteinen keskustelufoorumi koko Raaseporin päivähoidolle, voisi olla enemmän sanottavaa jos olisi suurempi osallistujamäärä.” (Taru, kysymys 21.)

Pari vanhempaa ehdotti Verkkoveräjän käyttöä päiväkodin vanhempainyhdistystoiminnassa, vaikka he eivät itse yhdistykseen kuulukaan. Yhdistyksen toiminnassa mukana olevat vanhemmat voisivat heidän mielestään sivujen kautta lähettää informaatiota.

20. Millaisissa tilanteissa vanhemmat voisivat mielestänne osallistua Peda.netin ylläpitoon? Olisitteko itse halukkaita osallistumaan?

”Ehkä vanhempainyhdistyksen asioita koskien. En kuulu vanhempainyhdistykseen, enkä olisi kovin kiinnostunut.” (Taru, kysymys 20.)

Yhdessä lomakkeessa ehdotetaan lisäksi ilmoitustaulua päiväkodin ulkopuoliseen toimintaan, eräänlaista tapahtumakalenteria, kirpputoria sekä vapaa-aikaan liittyviä asioita, kuten ideoita kirjoista, elokuvista ja näyttelyistä. Lomakkeessa ei kuitenkaan oteta kantaa siihen haluaisiko vanhempi itse käyttää mainitsemiaan osallistumisen tapoja.

Osa vanhemmista toi esille Verkkoveräjän haasteena vanhempien aktiiviseksi saamisen ja motivoitumisen sivujen seuraamiseen. Vanhemmat kokivat, ettei heillä itsellään tai muilla vanhemmilla ole aikaa mennä Verkkoveräjään kovin usein. Myös vanhempi, joka ei ollut käynyt kertaakaan Verkkoveräjä-sivuilla mainitsi syyksi nimenomaan ajanpuutteen.

8. Millaisia haasteita/ esteitä Peda.netin käytölle mielestänne on? Millaisia heikkouksia Peda.netiin liittyy?

”Ajankäytönhaaste ja toisaalta motivoituminen seuraamaan sivuja. (...)” (Matilda, kysymys 8.)

”(...)Utmaningen kanske finns i att få föräldrar att bli aktiva i Peda.net.” (Eeva, kysymys 8.)

”(...) Haasteena on ehkä vanhempien aktiiviseksi saaminen Peda.netissa.” (Eeva, kysymys 8.)

8.9 Muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivujen merkitys ja toive niiden sisällöstä

Monet vanhemmat kokivat merkityksellisenä sen, että he voisivat tutustua muiden Raaseporin kaupungin päiväkotien Verkkoveräjä-sivuihin. Muiden päiväkotien sivuilta he näkisivät miten muualla toimitaan ja saisivat uusia ideoita oman päiväkodin toimintaan. Tasa-arvoinen toiminta kaupungin eri päiväkodeissa voisi Verkkoveräjä-sivustojen kautta tulla näkyvämmäksi. Useissa vastauksissa vanhemmat nostivat esille päiväkotien

toiminnan vertailun merkityksen. Yhden vanhemman mielestä arvioinnin kohteena olevan ryhmän päiväkodin muidenkin ryhmien pitäisi panostaa sivuihin.

Vanhempi, jolle ryhmän omat Verkkoveräjä-sivut eivät olleet merkityksellisiä, koki myös, että muiden päiväkotien sivujen näkemisellä olisi hänelle suuri merkitys. Yksi vanhempi ilmaisi, ettei hänellä ole tarvetta nähdä muiden sivuja. Hän myös mietti, että muiden sivujen näkeminen voisi aiheuttaa mahdollisesti kateutta.

18. Millainen merkitys sillä olisi, että pääsisitte tutustumaan Raaseporin kaupungin Peda.net-sivustojen kautta muiden Raaseporin kaupungin päiväkotien sivustoille? (esim. heidän päiväohjelmaansa, linkkeihin ym.)

”Kaupungin sisällä tulisi oli tasa-arvoista toimintaa jokaisessa päiväkodissa. Tutustumalla toisten sivustoille toisi kenties lisää läpinäkyvyyttä tähän. – päiväohjelmien osalta.” (Kira, kysymys 18.)

”Sieltä voisi saada ideoita ja näkisi miten muualla toimitaan” (Iina, kysymys 18.)

”Stor betydelse

Alltid bra att ha något att jämföra med” (Matias, kysymys 18.)

”Suuri merkitys

Aina hyvä, että on jotakin mihin verrata” (Matias, kysymys 18.)

Puolet lomakkeeseen vastaajista eivät kokeneet, että Verkkoveräjä-sivuilla olisi merkitystä päiväkotipaikkaa hakiessa. Yksi vanhempi kuvasi asiaa näin:

19. Millaisia päiväkotien Peda.net-sivujen pitäisi olla, jos nyt olisitte hakemassa päiväkotipaikkaa? Miten tämä vaikuttaisi päiväkotipaikan hakemiseen?

”Ei vaikuttaisi, en tulisi ajatelleeksi asiaa.” (Taru, kysymys 19.)

Päiväkotipaikkaa hakiessa Verkkoveräjä-sivu voisi olla vanhemmille tapa tutustua päiväkotiin. Muutamit vanhemmat toivat esille, että päiväkotipaikkaa hakiessa Verkkoveräjä-sivuilla olisi hyvä olla kuvaus päiväkodista. Vanhempia kiinnostaisi tietää päiväkodin koko ja sijainti, lapsiryhmien määrä ja niiden koko, henkilökuntarakenne, opetussuunnitelma, kasvatuseriaatteet, kielivaihtoehdot ja hinta. Sivuilla saisi myös olla kuvia päiväkodista ja kommentteja vanhemmilta. Kyse voisi myös olla koko kaupungin päivähoidon yleisestä keskustelufoorumista, jossa vanhemmat voisivat vaihtaa ajatuksiaan päivähoitopaikoista. Uutta päivähoitopaikkaa etsivä vanhempi voisi kysyä muiden vanhempien kokemuksia päiväkodista. Päiväkotien Verkkoveräjä-sivut voisivat olla eräänlainen mainos päiväkotipaikkaa hakeville vanhemmille.

19. Millaisia päiväkotien Peda.net-sivujen pitäisi olla, jos nyt olisitte hakemassa päiväkotipaikkaa? Miten tämä vaikuttaisi päiväkotipaikan hakemiseen?

” –Storlek
 –personal
 –lärningsplan
 –språk alternativ
 –kostnader
 –var beläget
 –kommentarer från föräldrar” (Matias, kysymys 19.)
 ”–Koko
 –henkilökunta
 –opetussuunnitelma
 –kielivaihtoehdot
 –hinta
 –sijainti
 –kommentteja vanhemmilta” (Matias, kysymys 19.)

”(…) Siis just niin ku tommonen yleinen keskustelu, ajaustenvaihtoa eri päivähoitopaikoista. Varmaan jos mä nyt uutena ihan lähtisin hakemaan uutta paikkaa. Ni sit jos tietäis et ois semmonen mahdollisuus päästä niin ku vähän tutustumaan siihen päiväkotiin jo näiden sivujen kautta niin sehän voisi olla niin ku olla oikein hyvä. (...) varmaan sit kans joo vähän minkälainen päiväkoti, miten monta ryhmää siellä on ja minkä kokosia ryhmiä, mikä on niin ku henkilökunta tämmönen rakenne ja ehkä kans vähän siitä et mikä heidän ajatusmaailma on, kasvatuseriaatteet tai tämmönen toiminta. Joo et vähän semmoset mainosivut. Ja niist valokuvia siit päiväkodista et se mikä siel (...) sivuilla on kuitenkin on ni joka ryhmässä on niitä kuvia. Se varmaan ois semmonen kiinnostava asia. Tämmönen tutustuminen päiväkotiin.” (Vivian.)

Eräs vanhempi pohti kuitenkin mistä perheet, jotka eivät vielä ole päiväkodin asiakkaana saisivat tiedon Verkkoveräjämästä, jotta he voisivat käydä sivuilla päivähoitopaikkaa etsiessään. Tämä vaatisi vanhemmilta jo etukäteen uteliaisuutta ja perehtyneisyyttä asiaan. Vanhemmilta puuttuu tällä hetkellä todellinen keino tutustua Verkkoveräjään. Vanhemman mielestä Verkkoveräjää pitäisi mainostaa esimerkiksi kaupungin päivähoiton sivujen yhteydessä, sillä hän oli huomannut, ettei Verkkoveräjämästä ole kerrottu siellä.

Google Analyticsin tietojen mukaan muiden päiväkotien Verkkoveräjämä-sivustoilla on myös käyty. Opinnäytetyöni päiväkodin Verkkoveräjämä-sivuja enemmän yksilöityjä näyttökertoja oli kahdessa muussa hankkeen pilottipäiväkodissa. Pilottipäiväkotien etusivuilla oli yksilöityjä näyttökertoja 95 ja 67 kappaletta aikavälillä 16.9.2010–15.2.2011. Raaseporin muidenkin päiväkotien Verkkoveräjämä-sivuilla näkyi yksilöityjä käyntejä useampia. Näille sivuille mentiin eniten Googlen hakutoiminnon kautta.

8.10 Kokemukset lomakkeen täytöstä ja haastattelusta

Jotkut vanhemmista kokivat vaikeaksi vastata joihinkin lomakkeen kysymyksiin. Syyksi tähän mainittiin sivuilla käymättömyys tai vanhemman sivujen vähäinen käyttö. Yhden vastaajan mielestä vastaamisen vaikeus johtui siitä, että Verkkoveräjässä oli toistaiseksi vähän informaatiota saatavilla. Sivuilla käymättömän vanhemman mielestä lomake oli aivan turha, ellei sivuilla ole käynyt. Sama vanhempi kuitenkin koki muiden päiväkotien Verkkoveräjä sivut merkityksellisiksi. Sivujen kehittäminen koettiin myös hyväksi. Haastateltava kertoi saaneensa paljon lisätietoa Verkkoveräjästä ja sanoi kiinnostuksensa ja aktiivisuutensa sitä kohtaan heränneen enemmän arvioinnin myötä.

9 Johtopäätökset

Tutkimuskysymyksinäni oli selvittää millainen merkitys Verkkoveräjä-sivuilla on vanhemmille ja miten Verkkoveräjää tulisi käyttää, jotta se palvelisi vanhempia parhaiten. Johtopäätöksissä tarkastelen näitä rinnakkain osallisuuden käsitettä ja aikaisempia tutkimustuloksia vasten. Seuraavassa luvussa esitän vielä yhteenvedona aineistosta nostamani palvelun käyttö- ja kehittämis ehdotukset, joiden avulla palvelu voidaan saada jatkossa mielekkäämmäksi vanhempien kannalta.

Suurin osa tutkimuskohteen päiväkotiryhmän vanhemmista palautti kyselylomakkeen, joten tulokset antoivat kattavan kuvan kyseisen ryhmän vanhempien kokemuksista ja toiveista. Tulokset edustivat erilaisten perheiden kokemuksia ja toiveita Verkkoveräjästä ja antoivat monipuolisen kuvan palvelun merkityksellisyydestä ja kehittämistarpeista. Vastaajista suurin osa oli äitejä. Tästä voi päätellä naisten olevan Verkkoveräjän pääasiallisia käyttäjiä (tai ainakin sen potentiaalisia käyttäjiä). Serkkola ja Sukuvaara (2007: 10) tekivät samanlaisen päätelmän Mobiilimuksua koskevassa tutkimuksessaan. Verkkoveräjällä saattaa olla suurempi merkitys perheen äideille kuin isille.

Vanhempien esittämät toiveet Verkkoveräjän sisällöstä ovat hyvin samantapaisia Pekkarisen (2001: 90) suosittelmien päiväkotien kotisivujen sisältöjen kanssa. Toiveet ja tarpeet ovat myös hyvin yhteneviä aikaisempien tutkimusten ja kehitysehdotusten kanssa (esim. Kontula 2004: 73; Kestilä ym. 2008: 58–60), sekä varhaiskasvatusta

ohjaavien asiakirjojen kanssa. Moni vanhempi aineistossani ilmaisi tyytyväisyytensä nykyisiin sivuihin, eikä kovin suuria toiveita esitetty. Vanhemmilla saattoi kuitenkin olla enemmän toiveita sivujen käytön suhteen, mutta he laittoivat henkilökunnan jaksamisen ja ehtimisen omien tarpeidensa edelle. Syynä saattoi olla myös oman lapsensa hyvän päiväkotiarjen turvaaminen. Vanhemmat saattoivat ajatella Verkkoveräjän lisäävän työntekijöiden työtaakkaa entisestään. Verkkoveräjä näyttäisi merkitsevän vanhemmille lisäpalvelua, jonka käyttäminen ei saisi olla pois henkilökunnan perustyöstä.

Osallistumisessa on kyse osallistumismahdollisuuksien hyödyntämisestä (Nivala 2008: 170, 308, 310). Lähes kaikki vanhemmat olivat hyödyntäneet mahdollisuuttaan käyttää Verkkoveräjä-palvelua, joten heillä oli tietoa ja kokemusta sivuista. Kaikkia tapoja osallistua vanhemmat eivät arvioinnin tekohetkellä kuitenkaan olleet hyödyntäneet. Mahdollisuutta keskustella sivujen välityksellä ei kukaan ollut toistaiseksi käyttänyt, vaikka jotkut vanhemmat esittivät tarpeensa siihen.

Osallisuuden mahdollisuudet ja kansalaisen valmiudet ovat perusta osallistumiselle (Nivala 2008: 170). Kaikilla vanhemmilla oli tekniikan suomat mahdollisuudet ja oletettavasti myös siihen liittyvät taidot käyttää Verkkoveräjää, vaikka he toivatkin esille epäilynsä Internetiin liittyvästä sosiaalisesta eriarvoisuudesta (ks. Sassi 2003: 41, myös Nivala 2008: 253). Verkkoveräjän käytön esteenä näyttäytyi aika tai halu käyttää aktiivisesti Internetiä. Samat syyt tosin mainittiin myös käytön syynä. Oletettavasti vanhemmat voivat käyttää Verkkoveräjää siinä määrin kuin se on heille tarpeellista ja merkityksellistä.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että päiväkodin ja vanhempien välisessä tiedottamisessa on puutteita (Tiilikka 2005: 166, 172; Kronqvist – Jokimies 2008: 32, 38; Hujala ym. 2006). Opinnäytetyössäni monet vanhemmat kuitenkin ilmaisivat tyytyväisyytensä päiväkodin nykyiseen käytäntöön, jossa tiedot saa suoraan henkilökunnalta paperisena tai suullisena. Verkkoveräjä merkitsee vanhemmille lisäpalvelua, jonka kautta he voivat saada tietoa ja voisivat kysyä heille tärkeistä asioista, ajasta ja paikasta riippumatta. Verkko-osallisuuden yhtenä positiivisena ulottuvuutena onkin sen sitoutumattomuus aikaan ja paikkaan (Bäcklund – Paavola 2003: 56). Verkkoveräjä sivuilta vanhemmat saavat tietoa päiväkodin tulevista tapahtumista ja ajankohtaisista asioista,

joita he eivät ehkä muuten muistaisi. Tämän avulla he voivat todennäköisesti valmistella lastaan esimerkiksi tulevia tapahtumia varten ja osaavat itsekkin varautua päiväkodin toimintoihin (vrt. Tiilikka 2005: 169; Serkkola – Sukuvaara 2007: 12, 14). Serkkolan ja Sukuvaaran (2007) tutkimuksessa tiedotteiden, kalenterin ja ilmoitustaulun seuraaminen Mobiilimuksun avulla koettiin niin ikään tarpeelliseksi (Serkkola – Sukuvaara 2007: 12, 14). Vaikuta vanhempi -selvityksen mukaan päiväkotien verkkosivut ovat myös vanhempien näkökulmasta oleellisia ja niillä voisi olla vaikutuksia vanhempien tiedonsaantiin lapsensa tekemisistä (Kronqvist – Jokimies 2008: 36). Verkkoveräjä voi auttaa vanhempia pysymään ajan tasalla lastensa arjessa. Se antaa myös vanhemmille tilaisuuden suoda saman mahdollisuuden lastensa läheisille.

Mobiilimuksun arvioinnissa todettiin, että palvelusta saatu tiedotuksellinen hyöty riippuu siitä kuinka aktiivisesti päiväkotit käyttää palvelua (Serkkola – Sukuvaara 2007: 9, 14, 23). Saman johtopäätöksen voi vetää myös opinnäytetyöni aineistosta. Jotta Verkkoveräjän merkitys tiedonsaannin kanavana voisi kasvaa, olisi siellä olevan materiaalin syytä olla ajan tasalla. Vanhemmat kaipasivat sivujen säännöllistä päivittämistä (vrt. myös Savolainen 2007: 13–14). Vanhaa tietoa sisältävät sivustot, antavat vanhemmille virheellistä tietoa. Koska myös muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivuilla oli vierailtu useasti ja ne kiinnostavat vanhempia, tulisi myös niillä olevan materiaalin olla päivitettyä. Jos sivut eivät ole aktiivisessa käytössä, olisi vanhat tiedot ainakin syytä poistaa.

Opinnäytetyöni kohdejoukolle ei sinänsä ole vaarallista, mikäli kaikkea mahdollista tietoa ei ryhmän Verkkoveräjästä löydy. Aineistossa tuotiin kuitenkin esille tiedon mahdollinen merkitys esimerkiksi vanhemmille, jotka asuvat erillään. Mikäli päiväkodissa on tällaisia perheitä, olisi hyvä selvittää heidän tarvettaan Verkkoveräjän käytölle. Näin Verkkoveräjä voi antaa osallisuuden mahdollisuuksia sellaisille, joilla niitä ei muuten olisi (vrt. Nivala 2008: 253).

Myös Mobiilimuksun käyttäjät kokivat sivujen säännöllisen päivittämisen tärkeänä. Serkkolan ja Sukuvaaran mukaan tietojen päivittäminen ei vie henkilökunnalta paljoa työaikaa, mutta avoinna olevan verkkopalvelun tulisi olla käden ulottuvilla. (Serkkola – Sukuvaara 2007: 10, 22–24.) Aineistossani henkilökunnan mahdollisuus ylläpitää sivuja mietitytti vanhempia ja huoli sivujen käytön seurauksista lapsiryhmälle tuotiin esille. Varhaiskasvattajien olisi tärkeätä puntaroida joka ryhmän kohdalla erikseen kuinka

paljon Verkkoveräjään kannattaa panostaa. Kokemus osallisuudesta ja tarve osallistumiseen rakentuvat ajallispaikallisesti ja yksilöllisesti (Bäcklund – Kurikka 2008: 16). Verkkoveräjän merkitys eri vanhemmille voi vaihdella. Henkilökunnan resursseja ei pidä turhaan käyttää sivujen ylläpitämiseen ja monimutkaisten toimintojen käyttämiseen, sillä lapsilta ei pidä turhaan ottaa aikaa pois. Päiväkotiryhmissä olisi hyvä olla tietokoneet, jotta Verkkoveräjän päivittämistä varten ei tarvitsisi olla poissa lasten luota.

Serkkolan ja Sukuvaaran arvioinnin perusteella voisi tiedottamisen keskittää kokonaan Mobiilimuksuun ja antaa erityishuomiota vain perheille, joilla ei ole käytössään verkkopalvelua (Serkkola – Sukuvaara 2007: 23). Opinnäytetyöni tulokset eivät puolla tätä näkemystä. Tiedottaminen ei saa tapahtua vain Verkkoveräjän kautta, sillä pelkästään Verkkoveräjään laitettu materiaali ei välttämättä tavoita vanhempia ja tämä huolestutti monia. Vanhemmat eivät käy sivuilla kovin säännöllisesti. Vastaajien joukossa oli myös vanhempi, joka ei käy sivuilla ollenkaan ja on oletettavaa, etteivät kyselyyn vastaamatta jättäneet vanhemmat myöskään käytä palvelua.

Verkkoveräjää tulisi käyttää vain lisätietoväylänä. Henkilökohtainen vuorovaikutus ja päiväkodista suoraan saatu kirjallinen informaatio on vanhemmille tärkeintä. Verkkoveräjä merkitsee vanhemmille toissijaista vuorovaikutustapaa henkilökunnan ja perheen välillä. Kronqvistin ja Jokimiehen (2008: 36) selvityksestä oli nähtävissä aivan samantaisia ajatuksia. Varhaiskasvatuksen verkkopalveluiden tehtävä on vanhempien mielestä muiden palveluiden täydentäminen. Verkkopalveluiden kehittäminen on aiheellista, mutta se ei saisi tapahtua perinteisten, kasvokkain tapahtuvien palveluiden kustannuksella. (Kronqvist – Jokimies 2008: 36.) Henkilökunnan on tärkeitä kertoa mitä asioita Verkkoveräjään on laitettu ja antaa myös tiedot muulla tavalla, kirjallisesti tai suullisesti. Kuvia voi laittaa vain Verkkoveräjään, mutta niistäkin olisi hyvä informoida vanhempia. Näin kuvia tietävät käydä katsomassa myös ne vanhemmat, jotka käyvät sivuilla harvoin. Valokuvat näyttäytyivät monelle vanhemmalle merkityksellisinä.

Verkkoveräjä-sivuilla voi olla tärkeä informaatioarvo sellaisille vanhemmille, jotka eivät ole kyseisen päiväkodin asiakkaina. Näin ollen sivujen sisällön tulee olla melko monipuolista. Verkkoveräjä voi auttaa vanhempia valitsemaan sopivimman päiväkotipaikan ja tutustumaan lapsensa tulevaan päiväkotiryhmään. Verkkoveräjän tällaista merkitystä

auttaa ymmärtämään myös Tiilikan (2005: 159) havainto siitä, että äitien tiedot päiväkodeista ovat pääsääntöisesti melko vähäisiä ennen päivähoidon varsinaista alkamista. Päiväkodin valinta hoitopaikaksi on kuitenkin vanhempien tietoinen päätös, johon vaikuttaa positiivinen ennakkotieto päiväkodista. (Tiilikka 2005: 159.) Hyvät ja monipuoliset www-sivut omaavat päiväkodit saattavat olla tämän päivän yhteiskunnassa etulyöntiasemassa, kun vanhemmat vertailevat eri päivähoitopaikkoja löytääkseen lapselleen mieleisensä (Pekkarinen 2001: 90). Aineistoni antoi viitteitä siitä, että Raaseporin päiväkotien monipuoliset Verkkoveräjä-sivut voisivat olla kaupungin kilpailuvaltti ja kenties keino houkutella alueelle uusia lapsiperheitä.

Opinnäytetyöni vanhemmista moni halusi nähdä kaupungin muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivuja. Muiden sivut voivat olla merkityksellisiä, vaikka ryhmän omat sivut eivät olisi vanhemmalle tärkeitä. Muiden päiväkotien sivut toisivat läpinäkyvyyttä varhaiskasvatukseen ja merkitsisivät vanhemmille ideoiden saamista sekä eri päiväkotien toiminnan vertailun mahdollisuutta. Ilmeisesti tämän avulla vanhempien olisi mahdollista esittää toiveita ja vaatimuksia henkilökunnalle ja osallistua toiminnan suunnitteluun. Hujalan, Junkkarin ja Mattilan tutkimuksen vanhemmat peräänkuuluttivat päiväkodeilta tulosvastuullisuutta ja päiväkotien laatuerot huolestuttivat vanhempia (Hujala ym. 2006). Verkkoveräjä voi merkitä vanhemmille mahdollisuutta tarkkailla ja vaikuttaa Raaseporin varhaiskasvatuksen tasaiseen laatuun.

Bäcklundin ja Kurikan (2008: 17, 20) mukaan osallisuuden kokemus kiteytyy käsityksiin yksilön omista vaikutusmahdollisuuksista ja osallisuuden tunteen rakentumisessa ovat kunnan tiedottamisen käytännöt avainasemassa. Hujalan, Junkkarin ja Mattilan (2006) tutkimuksesta kävi ilmi, että vanhempien mahdollisuudet vaikuttaa päivähoitoon ovat rajalliset ja he toivovat tähän muutosta. Raaseporissa vanhemmat ovat myös olleet tyytymättömiä vaikutusmahdollisuuksiinsa (Raaseporin kaupunki, TAK palvelumittari 2010). Opinnäytetyöni tulosten perusteella näyttäisi siltä, että mahdollisuus nähdä alueen muiden päiväkotien ja ryhmien Verkkoveräjä-sivuja saattaisi antaa vanhemmille parempia vaikutusmahdollisuuksia. Oman lapsen päiväkotiryhmään liittyvät asiat ovat varmaan vanhemmilla melko hyvin tiedossa, mutta muista ryhmistä ja niiden toiminnasta vanhemmilla ei ole tietoa. Verkkoveräjä-sivujen kautta saatu mahdollisuus vaikuttaa oman ryhmän toimintaan voisi lisätä vanhempien osallisuuden tunnetta lapsensa varhaiskasvatuksessa.

Sillä on selviä vaikutuksia palvelun käyttäjille, onko verkko suljettu vai avoin kaikille (Sassi 2003: 47). Raaseporin päiväkotien Verkkoveräjä-sivuille tulisi kaikilla halukkailla olla pääsy. Vain tietosuojaan kannalta oleelliset asiat, kuten valokuvat, pitäisi laittaa salasanojen taakse. Tällä hetkellä tieto mahdollisuudesta nähdä muiden päiväkotien sivuja puuttuu vanhemmilta. Verkkoveräjystä kannattaisi laittaa tieto Raaseporin päiväkotien verkkosivuille ja päiväkodista tulisi välittää vanhemmille tietoa mahdollisuudesta nähdä muiden ryhmien Verkkoveräjä-sivuja. Aikaisempienkin tutkimusten mukaan vanhemmat kaipaavat parempaa tiedottamista palveluista (Kronqvist – Jokimies 2008: 38–39; Savolainen 2007: 13).

Osallisuuden toteutumiseen tarvitaan tietoa palvelusta (Nivala 2008: 170; Niiranen 2002: 72). Aineiston perusteella vanhemmat ovat saaneet tarvittavaa tietoa päiväkotiryhmän Verkkoveräjystä ja saatu informaatio on ollut oleellista. Lisäinformaatiota voisi kuitenkin antaa vanhemmille, jos palveluun tulee uusia käyttämahdollisuuksia. Tällöin vanhemmat voivat itse päättää onko osallistuminen heille merkityksellistä ja hyödyntävätkö he tarjottua mahdollisuutta. Henkilökunnan on hyvä alkuinformaation antamisen jälkeen vielä muistuttaa sivuista ja kertoa uudelleen salasanat ja sivujen sisällöstä. Serkkolan ja Sukuvaaran (2007: 23) tutkimuksessa kävi myös ilmi, että lasten vanhemmat tarvitsevat ohjausta, kun verkkopalvelu otetaan käyttöön.

Vanhemmat käyttivät palvelua arviointihetkellä vain passiivisesti, vaikka joillekin vanhemmille aktiivisemmalle osallistumiselle olisi tarvetta. Enimmäkseen vanhemmat haluavat kuitenkin osallistua Verkkoveräjään palvelun käyttäjinä, eivät niinkään sen sisällön tuottajina. Myös Mobiilimuksun käyttäjistä suurin osa käytti palvelua passiivisesti (Serkkola – Sukuvaara 2007: 12). Vanhempien osallistuminen sivujen tuottamiseen kannattaa kuitenkin huomioida ja antaa siihen mahdollisuus. Ainakin yksi vanhempi ilmaisi suoraan halukkuutensa osallistua sivujen ylläpitämiseen ja henkilökunnan kannattaisi kysyä miten hän haluaisi osallistua. Ammattilaisten pitäisi uskaltaa jakaa vastuuta asiakkaille (Matthies 2008: 78). Vanhempien mukaan ottaminen sivujen ylläpitoon antaisi ehkä henkilökunnalle enemmän aikaa olla lasten kanssa ja se voisi esimerkiksi mahdollistaa sivujen paremman päivittämisen. Vanhempien aktiivisempi osallistuminen voisi myös tarkoittaa esimerkiksi vanhempainyhdistystoimintaa Verkkoveräjän avulla tai keskustelufoorumiin kirjoittamista.

Monet vanhemmat aineistossani suhtautuivat aktiivisempaan osallistumiseensa melko epäilevästi, ennakkoluuloisesti ja torjuen. Ehkä vanhemmat kokivat osallistumisensa vieraana ajatuksena, koska vanhempien osallisuus päiväkodissa etsii vielä paikkaansa joustavana ja luonnollisena käytännön toimintatapana. (Vrt. Tiilikka 2005: 167; 172, myös Niiranen 2002: 70.) Vanhempien osallistumismahdollisuuksia lisäämällä varhaiskasvatus koettaisiin enemmän vanhempien ja päiväkodin yhteiseksi alueeksi (Hujala ym. 2006). Vanhempien motivoimiseen olisi jatkossa hyvä kiinnittää huomiota. Osallistumisen esteenä voi tosin olla yhteiskunnalliset rakenteet, kuten vanhempien pitkät työpäivät, jotka eivät tue osallisuutta mahdollistavia toimintamalleja (Tiilikka 2005: 167). Vanhemmilla ei ole aikaa eikä jaksamista osallistua kovin aktiivisesti Verkkoveräjään.

Aikaisempien tutkimusten mukaan vanhemmat kaipaavat enemmän aikaa ja rauhaa keskusteluille päivähoidossa (Kronqvist – Jokimies 2008: 32; Tiilikka 2005: 164; 169). Aineistossani tämä on myös nähtävissä. Vanhemmilla ei aina ole mahdollisuutta keskustella omasta lapsestaan rauhassa ja kysymykset tulevat mieleen vasta illalla kotona. Verkkoveräjä voisi merkitä vanhemmille heidän toivomaansa mahdollisuutta keskustella omasta lapsestaan henkilökunnan kanssa rauhassa. Verkkoveräjä näyttäisi antavan vanhemmille mahdollisuuden kohdata henkilökunnan verkon välityksellä. Se myös antaisi vanhemmille tilan keskustella keskenään ja saada tietää heille merkityksellisistä asioista. Verkkoveräjän nykyistä laajempi käyttö saattaisi innostaa vanhempia keskinäiseen yhteistoimintaan. Aikaisemman tutkimuksen perusteella vanhemmat tarvitsevat vanhempien välisen yhteisöllisyyden tukemista (Tiilikka 2005: 170, 173). Henkilökunta voi kehittää vanhempien osallistumismahdollisuuksia luomalla Verkkoveräjään tilan vuorovaikutukselle (vrt. Nivala 2008: 308).

Tiilikka painottaa, että henkilökunnan on pidettävä erilailla yhteyttä erilaisiin vanhempiin (Tiilikka 2005: 169). Vanhempien erilaisuus ja erilaiset tarpeet tulisi huomioida Verkkoveräjän käytössä. Vanhemmat tarvitsevat erilaisia yhteydenpitotapoja ja he haluavat osallistua eri tavoin. Vanhemmille tulee luoda erilaisia osallistumismahdollisuuksia, jotta he voivat löytää itselleen sopivia ja mielekkäitä tapoja osallistua (vrt. Nivala 2008: 302; 328). Vaikka vahvaa osallisuutta voidaan pitää ihannetilana (Nivala 2008: 166, 168), tulisi sen kuitenkin perustua vapaaehtoisuuteen

(Hämäläinen 2001: 79). Aineisto antoi vahvaa näyttöä siitä, että vanhemmat haluavat osallisuutensa olevan vapaaehtoista. Verkkoveräjää tulisi käyttää päiväkodissa niin, ettei sen käyttö muodostu vanhemmille pakolliseksi.

Koska Verkkoveräjä-sivuilla on merkitystä vanhemmille, tulisi niiden käyttö tehdä mahdollisimman helpoksi. Kehitettyjen käytäntöjen on tärkeitä olla toimivia palvelua käyttävien näkökulmasta (Schulman 2003: 6). Sivut koettiin arviointi hetkellä pääasiassa hyviksi ja palvelun käyttö helppona. Ryhmän Verkkoveräjä-sivut on syytä pitää jatkossa helppolukuisina, joten materiaalia ei kannata laittaa liikaa. Valikkojen ja linkkien osalta voisi vielä miettiä voisiko niitä selkeyttää. Lukituilta sivuilta poistuessa pitäisi voida jatkaa palvelun käyttöä ilman, että sivusto pitää hakea uudelleen. Verkkoveräjän suurin heikkous näyttäisi olevan vaikea kirjautuminen, joka myös vähentää sivuilla käymistä. Yksi vanhemmista kertoi sivuille menon olevan helppoa, kun sivu on tallennettu verkkoselaimen suosikit-kansioon. Tämä tieto kannattaisi jakaa myös muille vanhemmille. Koska sivuille mennään usein Googlen hakukoneen avulla, on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että sivut löytyvät myös sitä kautta helposti.

Verkkoveräjä-palvelulla on merkitystä vanhemmille ja palvelu tarjoaa vanhemmille osallistumismahdollisuuksia ja -tilaisuuksia lapsensa varhaiskasvatukseen liittyen. On kuitenkin muistettava, että myös muita osallistumisen muotoja tarvitaan verkko-osallisuuden rinnalle (Bäcklund – Paavola 2003: 59). Verkkoveräjä ei ole riittävä osallistumisen muoto vanhemmille, vaan sen rinnalle tarvitaan myös perinteistä vuorovaikutusta. Aineistosta ei käynyt ilmi, että Verkkoveräjä olisi jollekin vanhemmalle aivan välttämätön palvelu, jota ilman hän ei tulisi toimeen. Palvelun käytön laajuus on tärkeä jatkossa puntaroida erikseen jokaisen päiväkotiryhmän kohdalla. Verkkoveräjä merkitsee vanhemmille ennen kaikkea tiedonlähdettä: tiedon saamista ennen varsinaista päiväkotipaikkaa, informaation saamista omasta lapsesta tai lapsen ryhmästä tai tietoa muiden ryhmien toiminnasta. Valokuvat välittävät myös tietoa vanhemmille. Aineisto antoi selkeitä viitteitä Verkkoveräjän mahdollisuudesta toimia vaikuttamiskanavana. Vanhemmat tarvitsevat tietoa Verkkoveräjän olemassaolosta ja heitä tulee informoida sen käyttömahdollisuuksista. Tätä kautta vanhempien osallistumisvalmiuksia voi vahvistaa.

Kehittämällä monipuolisia osallistumismahdollisuuksia ja vahvistamalla osallistumishalukkuutta voidaan aikaansaada osallistumista (Nivala 2008: 308). Verkkoveräjä-palvelu kannattaa muokata sellaiseksi, että se tarjoaa vanhemmille merkityksellisiä osallistumismahdollisuuksia. Näin heidän osallistumishalukkuutensa todennäköisesti kasvaa (vrt. Nivala 2008: 312). Nivalan mukaan yksilön on tärkeä tiedostaa osallistumisen merkityksellisyys, sillä osallistumishalu perustuu siihen (Nivala 2008: 312). Verkkoveräjän antamia mahdollisuuksia ja sen mahdollista merkityksellisyyttä voisi olla hyvä avata vanhemmille. Tarkempi tieto palvelusta voisi motivoida vanhempia käyttämään sitä. Vanhempia olisi hyvä innostaa ja rohkaista palvelun käyttämiseen.

10 Suositus Verkkoveräjän käytöstä ja kehittämisestä

Opinnäytetyöni pohjalta ehdottaisin, että Verkkoveräjää käytetään ja kehitetään seuraavasti.

Päiväkotien Verkkoveräjä-sivuista tiedotetaan esimerkiksi kaupungin päivähoidon verkkosivustolla, josta voisi olla linkit Verkkoveräjään.

Vanhempia informoidaan muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivuista ja sen tuomista mahdollisuuksista. Heille kerrotaan myös miten sivuille pääsee helpoiten (Google tai Suosikit-kansio).

Verkkoveräjistä ja sen sisällöstä kerrotaan vanhemmille ja siitä muistutetaan vanhempia.

Kuvien tulostamisesta ja kopiaimisesta sekä salasanojen jakamisesta sovitaan yhdessä vanhempien kanssa.

Vain valokuvat ja tietoturvan kannalta oleelliset keskustelut laitetaan salasanojen taakse. Salasanat eivät saa olla liian helppoja.

Verkkoveräjän käyttö suhteutetaan aina kyseisen ryhmän vanhempien tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Jatkossa kaikki Raaseporin päiväkodit laittavat Verkkoveräjään ainakin yleistä tietoa ryhmistä. Sivuilla olisi hyvä olla ryhmien puhelinnumerot, päiväkodin koko ja sijainti, lapsiryhmien määrä ja niiden koko, henkilökuntarakenne, opetussuunnitelma, kasvatuseriaatteet, kielivaihtoehdot ja hinta. Sivuilla saisi myös olla kuvia päiväkodista sekä mahdollisuus nähdä muiden vanhempien kommentteja päiväkodista ja mahdollisuus keskustella heidän kanssaan.

Arvioinnin kohteena olevan päiväkotiryhmän Verkkoveräjä-sivuilla olisi hyvä olla edellä mainitun lisäksi valokuvia lapsista ja tietoa ajankohtaisista asioista, tapahtumista ja tärkeistä päivämääristä esim. tapahtuma kalenterissa. Sivuilta voisi löytyä ruokalista ja kuukausikirje. Vanhemmille kannattaa luoda mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun henkilökunnan kanssa.

Vanhempainyhdistyksen halukkuus Verkkoveräjän käyttöön kannattaa selvittää ja tehdä sen pohjalta heille mahdollisesti oma sivusto. Näille sivuille voisi laittaa lisäksi esimerkiksi päiväkodin ulkopuoliseen toimintaan liittyvän tapahtumakalenterin ja kirpputorin.

Koko Raaseporin päivähoidon yhteisen keskustelufoorumien perustamista vanhempien keskinäistä ajatuksen vaihtoa varten kannattaa harkita.

Sivuille laitetaan aikaisempaa enemmän ja useammin valokuvia lapsista.

Verkkoveräjä-sivujen sisällön riittävästä päivityksestä pitää huolehtia. Vanhempia kannattaa myös informoida siitä millaista ajan tasalla oloa he sivuilta voivat odottaa.

Halukkaita vanhempia kannattaa pyytää osallistumaan sivujen ylläpitämiseen, esimerkiksi kalenterin päivittämisen avuksi.

Verkkoveräjän teknistä puolta kehitetään niin, että sivuilla oloa voi jatkaa, kun on poistunut lukituilta sivuilta.

11 Pohdinta

Opinnäytetyöni eri vaiheissa kiinnitin huomiota eettisyyteen ja luotettavuuteen, pyrkien myös tuomaan siihen liittyviä näkökulmia esille raportoinnissani. Opinnäytetyössäni en mainitse nimeltä päiväkotiryhmää, jonka vanhemmat olivat aineistoni tiedonantajina. Tiedostan kuitenkin, ettei ryhmän selville saaminen ole kovin vaikeaa. Se voi olla jopa hyvä asia Raaseporin varhaiskasvattajien kannalta, jos he haluavat esimerkiksi tutustua ryhmän sivuihin. Yksittäisiä vanhempia ei työstäni voi tunnistaa.

Opinnäytetyöni menetelmävalintoihin olen tyytyväinen. Eri menetelmillä saadut tiedot tukivat toisiaan. Niiden heikkoudet ja vaikutukset tuloksiin on kuitenkin syytä tiedostaa. Kyselylomakkeissa ollut inforuutu Verkkoeräjästä saattoi vaikuttaa vanhempien esittämiin toiveisiin. Toisaalta ajattelisin, että ilman sitä olisi joidenkin vanhempien ollut vaikeata vastata lomakkeen kysymyksiin. Yksi vastaajista ei ollut koskaan käynyt sivuilla. Kyselylomakkeen ja saatekirjeen muotoiluun olisi pitänyt käyttää vielä enemmän aikaa. Aineisto antoi viitteitä siitä, että osa vanhemmista ajatteli opinnäytetyöni koskevan vain Verkkoeräjän arviointia ja toiset puolestaan vain sen kehittämistä. Vanhempi saattoi ajatella jonkun toisen vanhemman hyötyvän Verkkoeräjän käytöstä, vaikka se ei vastaajalle itselleen toisi lisäarvoa. Tämä saattoi vähentää kriittisten näkemysten esille tuomista. Vanhemmat vaikuttivat ottaneen henkilökunnan huomioon kyselylomakkeisiin vastatessaan. Tällä saattoi olla vaikutusta tulosten kannalta.

Vaikka kyselylomake oli pitkä, olen tyytyväinen, etten karsinut kysymyksiä. Lomakkeista huomasin kuinka vanhemmat alkoivat loppukysymyksiä kohden pohtia Verkkoeräjää tarkemmin ja he toivat esille asioita, jotka olisivat sopineet myös vastauksiksi lomakkeen alkupuolen kysymyksiin. Eri kysymyksiin vastaaminen antoi monipuolisen kuvan vanhempien ajatuksista Verkkoeräjästä. Kirjallisuudesta esiin tullut kyselylomakkeiden heikkous näyttäytyi myös opinnäytetyössäni. Olisin monesti halunnut esittää vanhemmille tarkentavia kysymyksiä. Jos kysymys koostui kahdesta osasta, vanhemmat jättivät joissakin kohdissa vastaamatta toiseen kysymykseen. Haastattelu syvensi kyselylomakkeiden antia. Useamman vanhemman haastattelu olisi varmasti antanut vielä paremman aineiston. Analyysin tekeminen asetti melkoista haastetta. Lopputuloksen kannalta on mielestäni oleellista, että tulokset ovat selkeästi luettavissa ja lukijan on mahdollista tehdä niistä myös itsenäisesti johtopäätöksiä.

Tein opinnäytetyötäni pienissä erissä, ajan salliessa. Työn tekeminen pitkällä aikavälillä, pienin harppauksin oli työlästä, mutta antoisaa. Tauot antoivat aikaa miettiä esimerkiksi johtopäätösten oikeellisuutta. Aikatauluni oli tiedossa hankkeen projektisihteerillä ja päiväkotiryhmän työntekijöillä. Nopeammalla aikataululla en olisi pystynyt tekemään opinnäytetyötäni huolellisesti, jolloin saatujen johtopäätösten luotettavuus ja paikkansapitävyys olisi kärsinyt. Toki opinnäytetyöni aikaisempi valmistuminen olisi ollut aineiston tiedonantajien kannalta mielekkäämpää.

Yksi opinnäytetyöni heikkouksista on varmaankin sen pituus. Lyhyempi selvitys olisi nopeammin luettavissa ja hyödynnettävissä. Osallisuutta käsittelevä teoreettinen osuus olisi voinut olla tiiviimpi. Johtopäätökset muodostuivat pitkiksi, kun suhteutin ne aikaisempaan tietoon ja osallisuuden käsitteeseen. Opinnäytetyöni hyödynnettävyyden helpottamiseksi laitoin kuitenkin erikseen tiivistetyssä muodossa konkreettiset ehdotukset Verkkoveräjän käyttöön ja kehittämiseen liittyen, minkä koen onnistuneeksi ratkaisuksi.

Opinnäytetyöni pohjalta pystyin tekemään monia ehdotuksia Verkkoveräjän käyttöön ja kehittämiseen liittyen. Joistakin esiin tulleista haasteista laitoin heti tietoa eteenpäin. Asioihin puututtiin ja pystyin myös informoimaan haastateltavaa häntä askarruttavista asioista. Uskon opinnäytetyöni lisänneen vanhempien tietoa ja kiinnostusta palvelusta. Opinnäytetyölläni näyttäisi olevan enemmän merkitystä ja käyttöä varhaiskasvatuksessa kuin alun perin ajattelin. Vaikka tarkoitus ei laadullisessa tutkimuksessa ole yleistää, niin uskon, että opinnäytetyöni tuloksista voi tehdä varovaisia johtopäätöksiä siitä miten sivuja kannattaisi Raaseporin kaupungin päiväkodeissa käyttää. Peilattessani tuloksia muihin selvityksiin ja tutkimuksiin olivat vanhempien ajatukset hyvin yhteneviä. Olen lisäksi havainnut omassa työssäni lastentarhanopettajana, että tekemäni johtopäätökset eivät kuvaa ainoastaan tutkimukseen osallistuneiden vanhempien toiveita ja tarpeita. Opinnäytetyöni tulokset antavat viitteitä Verkkoveräjän kannattavuudesta päiväkodeissa. On kuitenkin huomioitava, että keskityin vain Verkkoveräjän käyttöön vanhempien ja päiväkodin välisessä vuorovaikutuksessa. Opinnäytetyössäni ei ole huomioitu Peda.netin työvälineiden käyttöä esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilökunnan välisessä tiedonvaihdossa.

Tulosten perusteella jää pohdittavaksi vanhempien osallisuuden ja lasten hyvän arjen yhteensovittaminen. Miten Verkkoveräjän käyttö onnistuu päiväkodissa niin, ettei se tapahdu lasten hyvän päiväkotiarjen kustannuksella? Vanhempia kannattaisi varmaan jatkossa ottaa mukaan Verkkoveräjä-sivujen sisällön suunnitteluun ja palvelun ylläpitämiseen, jolloin työntekijät välttyisivät turhalta työltä. On tärkeätä, että sivut voivat toimia aidosti vanhempien tiedonlähteenä.

Verkkoveräjän laajempi käyttö asettaa koko päivähoidon haasteen eteen. Eri päiväkotien vertailun mahdollisuus altistaa alueen varhaiskasvatuksen kritiikille. Uskalletaanko työ tehdä läpinäkyväksi ja tuoda vanhempien arvioitavaksi? Halutaanko vanhemmille luoda oikeasti mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi varhaiskasvatuksen sisältöön? Julkiseen keskustelupalstaan liittyy monia haasteita, joita olisi syytä miettiä etukäteen. Jonkun pitäisi pystyä ylläpitämään sivuja ja poistamaan sieltä asiattomat viestit, jotta hyvän tavan mukainen sisältö olisi turvattu.

Pedanet/Raasepori-hankkeen pilottipäiväkotiryhmälle antaman hyödyn lisäksi, toivon opinnäytetyöni auttavan Raaseporin varhaiskasvattajia päättämään käyttävätkö he työssään Verkkoveräjää ja millaista sisältöä he sivuille laittavat. Saamani tulokset auttavat ainakin itseäni. Pystyn hyödyntämään johtopäätöksiäni omassa työssäni lastentarhanopettajana. Peda.net-kouluverkon työntekijät voivat myös käyttää apunaan opinnäytetyötäni kehittäessään palvelua tai järjestäessään koulutuksia, jotka ovat suunnattuja varhaiskasvatuksen parissa työskenteleville. Vaikka opinnäytetyöni on tehty Peda.netin Verkkoveräjästä, on siitä uskoakseni hyötyä myös muita vastaavanlaisia palveluita tuottaville ja niitä käyttäville tahoille. Tulokset voivat auttaa myös suunniteltaessa päiväkotien verkkosivuja. Opinnäytetyöni voi olla ajatuksia herättävää luettavaa kaikille, joita kiinnostaa varhaiskasvatuksen sähköinen viestiminen ja sen merkitys vanhemmille.

Opinnäytetyöni herätti kiinnostusta Verkkoveräjän kaltaisissa palveluissa ja lupasin lähettää työni luettavaksi heille. Vastaavanlaiselle selvitykselle näyttäisi olevan kysyntää. Kvantitatiivinen tutkimus samasta aiheesta tulevaisuudessa voisi myös olla mielenkiintoinen ja sitä voisi osittain verrata saamiini tuloksiin. Lisäksi olisi antoisaa kartoittaa varhaiskasvattajien näkökulmaa Verkkoveräjän käyttöön liittyen. Selvitysten tarvitsee tuskin olla jatkossa kovin laajoja ja tieteelliselle tutkimukselle asetettujen vaatimusten

mukaisia. Päiväkotien työntekijät saivat vanhemmilta varmasti arvokasta palautetta Verkkoeräjästä myös pienimuotoisilla kyselyillä tai esimerkiksi vain keskustelemalla. Vanhempainilta olisi hyvä tilaisuus keskustella vanhempien kanssa Verkkoeräjän käytön toiveista ja vanhempien osallistumishalusta. Opinnäytetyöni kyselylomakkeen tietoruutua ja kysymyksiä voisi jatkossa osittain hyödyntää.

Lähteet

Anttiroiko, Ari-Veikko 2003. Kansalaisten osallistuminen, osallisuus ja vaikuttaminen tietoyhteiskunnassa. Teoksessa Bäcklund, Pia (toim.): Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen – Tapaus Nettimaunula. Tutkimuksia 2003/5. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. 11–31.

Bäcklund, Pia – Kurikka, Päivi 2008. Kuntademokratia helsinkiläisten kokemana. Teoksessa Pia Bäcklund (toim.): Helsingiläisten käsityksiä osallisuudesta. Tutkimuskatsauksia 2008/7. Helsingin kaupungin tietokeskus. 11–23.

Bäcklund, Pia – Paavola, Vesa 2003. Rajatonta osallisuutta – asukas ja paikka tietoyhteiskunnassa. Teoksessa Bäcklund, Pia (toim.): Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen – Tapaus Nettimaunula. Tutkimuksia 2003/5. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. 51–61.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Määräykset ja ohjeet 2010:27. Tampere: Opetushallitus.

Etelä-Uusimaa 12.9.2010: 5. Päivähoitokysely mittasi laatua. (Raasepori). Nro 71. Muijala: Karjaan Offsetpaino Oy.

Google Analytics 2011a. Yritystasoisia ominaisuuksia Googlen maailmanluokan käyttöympäristöllä. Verkkodokumentti.
<http://www.google.com/intl/fi_ALL/analytics/features.html> luettu 7.1.2011.

Google Analytics 2011b. Yritystasoinen verkkoanalyysi on nyt älykkäämpi, käyttäjäystävällisempi ja ilmainen. Verkkodokumentti.
<http://www.google.com/intl/fi_ALL/analytics/index.html> luettu 7.1.2011.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsinki University Press.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. 6. uudistettu painos. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hujala, Eeva – Junkkari, Paula – Mattila, Susanna 2006. Syyskuu 2006: Päivähoidon toimivuuden arviointia. Toim. Turja, Leena. Suomen varhaiskasvatus ry -verkkolehti. Verkkootikkeli. Luotu: 28.9.2006; Muokattu: 1.12.2010.
<http://www.peda.net/verkkolehti/jyu/varhaiskasvatus?m=content&a_id=42> Luettu 1.4.2011.

Hämäläinen, Juha 2001. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Opetusjulkaisuja 1/1999. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Idänpään-Heikkilä, Ulla 2004. Mitä kuuluu sosiaali- ja terveystalvelujen laadunhallintaan? Teoksessa Risto Ruokolainen, Kirsi Alila (toim.): Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Varhaiskasvatuksen laadunhallinnan ja ohjauksen kehittä-

tämishankkeen julkaisu. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki: Edita Primera Oy. 53-60.

Juhila, Kirsi 2002. Sosiaalityö marginaalissa. Teoksessa Juhila, Kirsi – Forsberg, Hannele – Roivainen, Irene (toim.): Marginaalit ja sosiaalityö. Jyväskylä: SoPhi. 11–19.

Jyväskylän Yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos, Peda.net 2008. Peda.net esite. Jyväskylän Yliopisto.

Kananoja, Aulikki – Niiranen, Vuokko – Jokiranta, Harri 2008. Kunnallinen sosiaalipoliittikka – Osallisuutta ja yhteistä vastuuta. Juva: PS-Kustannus.

Kekkonen, Marjatta 2009. Vanhempien näkemyksiä varhaiskasvatuksen kehittämiseksi. Teoksessa Lammi-Taskula, Johanna – Karvonen, Sakari – Ahlström, Salme (toim.): Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 162–172.

Kestilä, Timo – Kinos, Jarmo – Pelkonen, Jonna – Tähtäpää, Jarmo 2008. Tietotekniikan käyttömahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Pihlaja, Päivi – Salmela, Hannu – Vahtera, Annukka (toim.): Tietotekniikan käyttömahdollisuudet päivähoidossa – palvelujen kehittäjän opas.. 44–60.

Kontula, Osmo 2004. Perhepolitiikka käännekohtassa. Perhebarometri 2004. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E 18.

Korhonen, Kalevi – Lindström, Berndt-Johan 2009. Raaseporin Pedanet –projekti 2008 – 2010. Raasepori 18.3.2009.

Korhonen, Kalevi 2010. Pedanet/Raasepori-hankkeen projektisihteeri. Sähköpostiviestintää Pedanetista syksyllä 2010.

Korkiamäki, Riikka – Nylund Marianne – Raitakari, Suvi – Roivainen, Irene 2008. Yhteisösosiaalityö kansalaisyhteiskunnan ja asiakastyön rajapinnassa. Teoksessa Roivainen, Irene – Nylund, Marianne – Korkiamäki, Riikka – Raitakari, Suvi (toim.) 2008: Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Juva: PS-kustannus. 9–20.

Koskivaara, Eija – Pihlaja, Päivi 2008. Tietotekniikan käyttömahdollisuudet päivähoidon palvelu(un)-ohjauksessa. Teoksessa Pihlaja, Päivi – Salmela, Hannu – Vahtera, Annukka (toim.): Tietotekniikan käyttömahdollisuudet päivähoidossa – palvelujen kehittäjän opas. 10–30.

Koulutuksen Tutkimuslaitos 2010a. Jyväskylän Yliopisto. Verkkodokumentti. <<http://ktl.jyu.fi/ktl/tutkimus/tvt>> Luettu 30.8.2010.

Koulutuksen Tutkimuslaitos 2010b. Jyväskylän Yliopisto. Verkkodokumentti. <<http://ktl.jyu.fi/ktl/tutkimus/tvt/hankkeet>> Luettu 30.8.2010.

Kronqvist Eeva-Liisa – Jokimies, Jaana 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia vaikuta vanhempi – selvityksestä. Raportteja 22/2008. Helsinki: Stakes.

Kuntalaki 17.3.1995/365.

Laine, Timo 2007. Miten kokemuksia voi tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, Juhani – Valli, Raine (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva: PS-kustannus. 2. korjattu ja täydennetty painos. 28-45.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812.

Lastentarhanopettajan ammattietiikka 2004. Helsinki: Lastentarhanopettajaliitto.

Matthies, Aila-Leena 2008. Kansalaisosallistuminen ja yhteisöllisyys eurooppalaisen hyvinvointipolitiikan murroksessa. Teoksessa Roivainen, Irene – Nylund, Marianne – Korkiamäki, Riikka – Raitakari, Suvi (toim.): Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Juva: PS-kustannus. 61–79.

Mäntysaari, Mikko 1999a. Millaista asiantuntijuutta arviointitutkimus antaa? Teoksessa Eräsaari, Risto – Lindqvist, Tuija – Mäntysaari, Mikko – Rajavaara, Marketta (toim.): Arviointi ja asiantuntijuus. Tampere: Gaudeamus. 7–13.

Mäntysaari, Mikko 1999b. Arviointitutkimuksen taustaoletukset. Teoksessa Eräsaari, Risto – Lindqvist, Tuija – Mäntysaari, Mikko – Rajavaara, Marketta (toim.): Arviointi ja asiantuntijuus. Tampere: Gaudeamus. 54–68.

Niiranen, Vuokko 2002. Asiakkaan osallistuminen tukee kansalaisuutta sosiaalityössäkin. Teoksessa Juhila, Kirsi – Forsberg, Hannele – Roivainen, Irene (toim.): Marginaalit ja sosiaalityö. Jyväskylä: SoPhi. 63–80.

Niiranen, Vuokko – Seppänen-Järvelä, Riitta – Sinkkonen, Merja – Vartiainen, Pirkko 2010. Johtaminen sosiaalialalla. Helsinki: Gaudeamus.

Nivala, Elina 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa – Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys. Väitöskirjatutkimus. Snellman-instituutin A-Sarja 24/2008. Jyväskylä: Snellman-instituutti.

Pekkarinen, Asko 2001. Tieto- ja viestintätekniikka lasten ja aikuisten viestinnässä varhaiskasvatuksen alueella. Teoksessa Kangassalo, Marjatta (toim.): Tietotekniikan mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Edita Oyj. 78-92.

Pihlaja, Päivi 2010. Varhaiskasvatuksen ja teknologian kehittäminen Varsinais-Suomessa (Varpe2) projektin loppuraportti. Turku centre for computer science. TUCS National publication No 19, kesäkuu 2010.
<<https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/63581/TUCSNational19.pdf?sequence=1>>
Luettu 12.10.2010.

Pihlaja, Päivi – Salmela, Hannu – Vahtera, Annukka 2008. Johdanto. Teoksessa Pihlaja, Päivi – Salmela, Hannu – Vahtera, Annukka (toim.): Tietotekniikan käyttömahdollisuudet päivähoitossa – palvelujen kehittäjän opas. 4–9.

Raaseporin kaupunki TAK palvelumittari 2010.

- Rajavaara, Marketta 1999. Arviointitutkimuksen hyödynnettävyys. Teoksessa Eräsaari, Risto – Lindqvist, Tuija – Mäntysaari, Mikko – Rajavaara, Marketta (toim.): Arviointi ja asiantuntijuus. Tampere: Gaudeamus. 31–53.
- Rantakokko, Jukka-Pekka – Lehtinen, Tuuli – Lundström, Ilona – Kenni, Mikko 2009. Vallakas – kuntalaisten vaikuttamisopas. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. 1. painos.
- Robson, Colin 2001. Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille. suom. Lindqvist, Tuija - Maaniittu, Maisa – Niemi, Eila – Paasio, Petteri – Paija, Leea. Tampere: Tammi.
- Salmela, Tuula 1997. Asiakaspalautteen haaste. Menetelmiä ja esimerkkejä. Oppaita 32. Jyväskylä: Stakes.
- Sarvela, Hannakaarina – Pukari, Pirjo 2007. Perheiden parhaaksi – Asiakkaiden kokemuksista palvelujen kehittämiseen. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.
- Sassi, Sinikka 2003. Verkko yhteisöllisyyden vahvistajana – onko paikalla väliä? Teoksessa Bäcklund, Pia (toim.): Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen – Tapaus Nettimaunula. Tutkimuksia 2003 / 5. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. 33–49.
- Savolainen, Sanna 2007. Lapsiperhe uudella asuinalueella, ovatko palvelut? – Asiakaslähtöinen varhaiskasvatuspalveluiden arviointi Oulun kaupungissa. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Pohjois-Pohjanmaan toimintayksikkö.
- Schulman, Harry 2003. Esipuhe. Teoksessa Bäcklund, Pia (toim.): Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen – Tapaus Nettimaunula. Tutkimuksia 2003 / 5. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. 5–6.
- Seppänen-Järvelä, Riitta 1999. Kehittämistyö ja arviointi. Teoksessa Eräsaari, Risto – Lindqvist, Tuija – Mäntysaari, Mikko – Rajavaara, Marketta (toim.): Arviointi ja asiantuntijuus. Tampere: Gaudeamus. 90–105.
- Serkkola, Ari – Sukuvaara, Tarja 2007. Sähköinen tiedonvaihto ja kommunikaatio kodin ja päiväkodin välillä: Mobiilimuksun arviointi. Lahti: Teknillinen korkeakoulu Lahden keskus.
- Sisäasiainministeriö – Valtiovarainministeriö 2002. Valtioneuvoston selonteko Eduskunnalle kansalaisten suoran osallistumisen kehittymisestä. Verkkodokumentti. <[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/C93962CC359D6F51C2256B91003EDEE1/\\$file/osallisuusselonteko.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/C93962CC359D6F51C2256B91003EDEE1/$file/osallisuusselonteko.pdf)> Luettu 10.1.2011.
- Sulonen, Hanna 2005. Verkko-oppiminen – yhteisöllisyys – verkostot. Varhaiskasvatuksen ammatillisen kehittymisen malli. Teoksessa Sinervo, Leini – von Fieandt, Noora (toim.): Tietotekniikka sosiaali- ja terveysalan osaamisen kehittämisessä. Aiheita 5/2005. Helsinki: Stakes. 12-21.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. Helsinki.

Sosiaalityön käsikirja 2010. toim. Kananoja, Aulikki – Lähteinen, Martti – Marjamäki, Pirjo. Toinen, uudistettu painos. Tallinna: Tietosanoma.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tiilikka, Aila 2005. Äitien kasvatuskäsityksiä ja arviointeja hyvästä päiväkotikasvatuksesta. Väitöskirjatutkimus. Oulu: Oulun Yliopisto.

Tilastokeskus 2010. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö 2010. Internet vuorovaikutuksen välineenä. Pdf julkaisu. <http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2010/sutivi_2010_2010-10-26_fi.pdf> Luettu 26.10.2010.

Toikko, Timo – Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistumiseen ja tiedontuotantoon. 3. korjattu painos. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Tuomi, Jouni – Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 5. uudistettu laitos.

Turun kauppakorkeakoulu 2010. Tietotekniikka helpottaa vuorovaikutusta kodin ja päiväkodin välillä Varsinais-Suomessa. Verkkodokumentti. Luotu 7.1.2010. <http://www.tse.fi/FI/media/ajankohtaista/Pages/tietotekniikka_helpottaa_vuorovaikutusta_kodin_ja_paivakodin_valilla_varsinais-suomessa.aspx> Luettu 12.10.2010.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Toinen painos. Saarijärvi: Stakes.

Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Tammi.

Suomenkielinen saatekirje vanhemmille

Raasepori 5.2.2011

Hyvät [REDACTED] lasten vanhemmat,

[REDACTED] päiväkoti on ollut yksi Pedanet/Raasepori -hankkeen (2008–2010) pilottipäiväko-
deista ja lapsenne päivätiryhmässä käytetään Peda.net -kouluverkon tuottamaa
Verkkoveräjää. Olen Heidi Harvio-Mahkonen Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaa-
lialan opiskelija ja opinnäytetyönäni arvioin päivätiryhmänne Verkkoveräjä-sivustoa
vanhempien näkökulmasta. Vastaamalla kyselylomakkeeseen **15.2.2011 mennessä**
autatte kehittämään sivustoa oikeanlaiseksi. Päiväkoti saa tulokset heti analysoinnin
valmistuttua. Opinnäytetyöni kokonaisuudessaan julkaistaan viimeistään syksyllä 2011,
jonka jälkeen vanhemmat saavat siihen halutessaan tutustua.

Vastaamalla kyselyyn saatte äänenne kuuluviin ja voitte omalta osaltanne vaikuttaa
päivähoitoon. Toivon, että vastaatte kyselyyn, vaikka ette käytä tai halua käyttää Pe-
da.net Verkkoveräjää. Kaikkien ajatukset ovat arvokkaita, jotta vastauksista saadaan
luotettavat. Tutkimukseen osallistuminen on toki vapaaehtoista. Kyselylomakkeen li-
säksi käytän opinnäytetyöni aineistona päiväkotien Peda.net Veräjä-sivujen Google
Analytics raportteja sekä yhden tai kahden vanhemman haastatteluja. Mikäli olette
halukkaita ottamaan osaa haastatteluun maaliskuussa, voitte ilmoittaa siitä suoraan
minulle tai päiväkodin henkilökunnalle.

Kyselylomakkeen voitte laittaa suljettuun kirjekuoreen ja palauttaa päiväkotiin. Lomak-
keita käsittelen vain minä, eikä valmiista opinnäytetyöstä käy ilmi kenenkään nimiä tai
 muita tunnistetietoja. Vastauslomakkeet hävitän puolen vuoden sisällä opinnäytetyöni
valmistumisesta.

Vastata voitte myös sähköpostitse antamalla henkilökunnalle sähköpostiosoitteenne,
johon voin kyselyn lähettää tai pyytämällä kyselylomaketta suoraan minulta. Mikäli teil-
lä on kysyttävää, vastaan mielelläni.

Kiitos antamastanne ajasta.

Ystävällisin terveisin:

Heidi Harvio-Mahkonen

heidi.harvio-mahkonen@metropolia.fi

puh. 040-XXXXXXXXXX

Metropolia Ammattikorkeakoulu, sosiaali-ala

Ruotsinkielinen saatekirje vanhemmille

Raseborg den 5 februari 2011

Bästa [REDACTED] föräldrar,

[REDACTED] daghem är ett av Pedanet/Raseborg -projektets (2008–2010) pilotdaghem och Peda.nets "Verkkoveräjä" (portal) är i användning i ert barns daghemsgrupp. Jag är Heidi Harvio-Mahkonen och studerar på utbildningsprogrammet inom det sociala området på Metropolia Yrkehögskola. Mitt examensarbete handlar om utvärdering av Peda.net från föräldrarnas perspektiv. Genom att besvara frågeformuläret **senast den 15 februari 2011** hjälper ni att utveckla Peda.net-sidorna. Daghemmet får resultatet genast när analysen är klar. Det finskspråkiga examensarbetet publiceras hösten 2011, varefter föräldrarna kan bekanta sig med det.

Genom att svara på frågorna på frågeformuläret får ni er röst hörd, och då kan ni för er egen del påverka dagvården. Jag önskar att ni svarar på frågorna även om ni inte använder eller inte vill använda Peda.net. Vars och ens tankar är värdefulla, för att resultatet ska vara trovärdigt. Det är dock frivilligt att delta i undersökningen. Utöver denna förfrågan använder jag som material i mitt examensarbete daghemmets Peda.net-sidornas Google Analytics rapporter samt intervjuer av en eller två föräldrar. Om ni är intresserade att delta i intervjun i mars, kan ni kontakta mig eller daghemmets personal.

Vänligen sätt det ifyllda frågeformuläret i kuvertet och återlämna det till daghemmet. Det är endast den undertecknade som tar hand om formulären. All information kommer att behandlas konfidentiellt och så att ingen person kan identifieras. Allt material kommer att förstöras inom sex månader efter att examensarbetet är slutfört.

Ni kan även svara via e-post genom att ge daghemmets personal eller mig er e-postadress, dit jag kan skicka förfrågan. Kontakta mig gärna om ni önskar ytterligare information.

Tusen tack för er tid.

Med vänlig hälsning:

Heidi Harvio-Mahkonen

heidi.harvio-mahkonen@metropolia.fi

tel. 040- [REDACTED]

Metropolia Yrkeshögskola, utbildningsprogrammet inom det sociala området

Arvontakuponki

Tack för att du/ni svarade på frågeformuläret!

Som tack kommer jag att lotta ut ett **50 euros presentkort till leksaksaffären Blå Lådan** i Karis.

Fyll i ditt namn och återlämna kupongen i "Peda.net/lotteri" -lådan i daghemmet. Utlottningen sker den 17 februari 2011 i närvaron av daghemmets personal. Efter det får vinnaren presentkortet från daghemmet.

Namn: _____

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

■■■■-ryhmän Peda.net-kyselyyn vastanneiden kesken arvonnaksi Karjaalaisen leikkikaluliikkeen **Blå Lådanin lahjakortin, jonka arvo on 50 euroa.**

Palauttamalla nimelläsi varustetun kupongin päiväkotiin "Peda.net/arvonta" -laatikkoon olet mukana arvonnassa. Lahjakortin arvonnassa suoritetaan päiväkodissa henkilökunnan läsnä ollessa 17.2.2011. Voittaja saa palkintonsa päiväkodin kautta.

Nimi: _____

Suomen- ja ruotsinkielinen kyselylomake

Kyselylomake [REDACTED]-ryhmän vanhemmille

Info-ruutu Peda.netin Verkkoveräjältä:

Peda.net -kouluverkko tuottaa jäsenilleen verkkotyövälineitä sekä koulutus-, tuki-, kehittämis- ja tutkimuspalveluita. Raaseporin kaupungin kouluissa ja päiväkodeissa on verkkotyövälineistä käytössä Verkkoveräjä (Veräjä), jonka avulla päiväkodin henkilökunta voi koota ja jakaa materiaalia lapsille ja heidän vanhemmilleen. Jokaisella päiväkodilla on oma Veräjä-sivusto, jonka kautta pääsee ryhmäkohtaisille sivuille. Peda.net Veräjän sivuilla voi olla esimerkiksi päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma, ruokalista, kuukausi-, viikko- ja päiväohjelma, kuukausikirje, kertomuksia arjesta ja erilaisia lasten kanssa tehtyjä asioita. Sivuilla voi tiedottaa ajankohtaisista asioista, retkistä, valokuvauksesta, tarttuvista sairauksista ym. Veräjän avulla on myös mahdollista saada ja täyttää lomakkeita, myös linkittäminen Internetin muille sivustoille on mahdollista. Peda.net Veräjään voi tallentaa valokuvia/videomateriaalia, joita vanhemmat pääsevät katsomaan salasanojen avulla. Kaiken Veräjässä jaettavan materiaalin voi suojata salasanalla, mikäli niin halutaan. Veräjän keskustelufoorumissa voi keskustella päivähoitoon liittyen ja sinne on myös mahdollista luoda keskustelufoorumi vain vanhemmille (esim. mielipiteiden vaihto, kirpputoripalsta).

Peda.netin Verkkoveräjä-sivustoa voi muokata käyttäjilleen sopivaksi ja sen käyttömahdollisuudet ovat hyvin laajat. Tähän inforuutuun olen kerännyt joitakin esimerkkejä. Toivottavasti teillä on lisää ehdotuksia.

Päiväkotiryhmänne Peda.net Verkkoveräjän osoite on:

[http://www.peda.net/veraja/\[REDACTED\]](http://www.peda.net/veraja/[REDACTED])

Kyselylomakkeessa käytän selkeyden vuoksi [REDACTED]-ryhmän Verkkoveräjältä nimitystä Peda.net. Vastatkaa mielellään kysymyksiin mahdollisimman laajasti ja kuvailevasti. Voitte tarvittaessa jatkaa vastaustanne paperin kääntöpuolelle. Kysymykset ovat suomeksi ja ruotsiksi. Ruotsinkieliset vastaukset tulen kääntämään opinnäytetyötäni varten suomenkielelle. Toivonkin, että vastaisitte mahdollisuuksien mukaan suomeksi. Vastata voitte yksin tai yhdessä.

Palauttamalla kyselylomakkeen annatte suostumuksenne siihen, että sitä käytetään apuna opinnäytetyössä, joka käsittelee vanhempien ajatuksia Peda.netin Verkkoveräjältä.

Frågeformulär till [REDACTED]-gruppens föräldrar

Info-ruta om Peda.nets "Verkkoveräjä":

Peda.net -skolnätverk erbjuder sina medlemmar nätverktyg samt utbildning, stöd och utvecklings- och forskningsbetjäning. Raseborgs stads skolor och daghem använder "Verkkoveräjä" (Portal), som är ett av nätverktygen. I Peda.nets portal kan daghemmets personal insamla och dela material för barn och deras föräldrar. Varje daghem har sin egen sajt via vilken man kommer till gruppvisa sidor. På Peda.nets portal kan det finnas till exempel daghemmets plan för småbarnsfostran, matlista, månads-, vecko- och dagsprogram, månadsbrev, berättelser om vardagen och olika slags uppgifter som barnen har utfört. På sidorna kan det finnas information om aktuella ärenden, utfärder, fotografering, smittosamma sjukdomar m.m. Det är möjligt att få och ifylla blanketter, dessutom är det möjligt att ha länkar till Internets andra sidor. Man kan i portalen spara fotografier/videomaterial, som föräldrarna kan se med hjälp av lösenord. Allt material i Peda.nets portal kan skyddas med lösenord, om så önskas. I portalens diskussionsforum kan man diskutera dagvården och det är även möjligt att skapa ett diskussionsforum enbart för föräldrar (t.ex. åsikter, lopptorg).

Peda.net-sidorna kan redigeras så att de är lämpliga för sina användare och sidornas användningsegenskaper är väldigt vida. I denna inforuta har jag gett några exempel. Förhoppningsvis har ni flera förslag.

Peda.net portalens sida för gruppen [REDACTED] är:

[http://www.peda.net/veraja/\[REDACTED\]](http://www.peda.net/veraja/[REDACTED])

I frågeformuläret använder jag för klarhetens skull namnet Peda.net, då jag menar [REDACTED]-gruppens Pedanets "Verkkoveräjä" (portal). Svara gärna så noggrant som möjligt. Om utrymmet inte räcker till, går det bra att fortsätta på blankettens baksida. Frågorna är på svenska och finska. Jag kommer att översätta de svenskspråkiga svaren till finska, så svara gärna på finska om det är möjligt, ensam eller tillsammans.

Genom att returnera frågeformuläret, ger ni/du lov till att det används som material till examensarbetet, som handlar om föräldrarnas tankar om Peda.nets "Verkkoveräjä".

Taustatiedot/ Bakgrundsuppgifter:

Ympyröikää sopivimmat vaihtoehdot kohdissa 1–3:

Ringa in de alternativ som passar er/dig bäst i punkterna 1–3:

1. Vastaaja/vastaajat: isä äiti joku muu _____
 Svarande/ svarandena: far mor någon annan _____

2. Perheenne alaikäisten lasten iät. (Esim. jos sinulla on kaksi 3-vuotiasta lasta, tee kyseiseen kohtaan kaksi ympyrää.) Alleviivatkaa lisäksi tiedot niistä lapsista, jotka ovat _____-ryhmässä.

0-v 1-v 2-v 3-v 4-v 5-v 6-v 7-v
 8-v 9–12-v 13–17-v

Ålder av familjens minderåriga barn. (T.ex. om ni har två 3-åriga barn, så ringa in två gånger 3-år.) Strecka också under uppgiften om de barn som är i _____-gruppen

0-år 1-år 2-år 3-år 4-år 5-år 6-år 7-år
 8-år 9–12-år 13–17-år

3. Onko perheessänne mahdollisuutta Internetin käyttöön?
 Kyllä
 Ei Jos ei, voitteko käyttää Internetiä muualla? Kyllä Ei
- Har ni/du möjlighet att använda Internet hemma?
 Ja
 Nej Kan ni använda Internet annanstans? Ja Nej

Omakohtaiset kokemuksenne, ajatuksenne ja toiveenne _____-ryhmän Peda.net Verkkoeräjän sivuista/

Era/dina subjektiva erfarenheter, tankar och önskemål om _____-gruppens Peda.net-sidor:

4. Oletteko käyneet päiväkodin Peda.net-sivuilla? Mikäli vastaatte kieltävästi, ker-toisitteko syyn siihen. (Vastatessanne ei, voitte siirtyä kohtaan 8.)

Har ni/du besökt daghemmets Peda.net-sidor? Om ni/du svarar nej, vänligen berätta orsaken till det. (Om ni/du svarade nej, kan ni/du fortsätta med fråga 8.)

5. Kuinka usein käytte keskimäärin Peda.net-sivuilla? Miksi käytte sivuilla?

Hur ofta besöker ni/du Peda.net-sidorna? Varför besöker ni/du sidorna?

6. Milloin viimeksi kävitte Peda.net-sivuilla?

När besökte ni/du senast Peda.net-sidorna?

7. Millaiset asiat koette Peda.netin käytössä helpoiksi ja millaiset asiat vaikeiksi?

Vilka slags saker tycker ni/du är lätta och vilka saker svåra vid användning av Peda.net?

8. Millaisia haasteita/ esteitä Peda.netin käytölle mielestänne on? Millaisia heikkouksia Peda.netiin liittyy?

Vilka utmaningar/ hinder tycker ni/du att det finns vid användning av Peda.net?
Vilka svagheter har Peda.net?

9. Millaiset asiat huolestuttavat Peda.net-sivujen käyttöön liittyen?

Vad är det som oroar er/dig vid användning av Peda.net?

10. Millaista informaatiota saitte Peda.netistä, kun sen käyttö aloitettiin päiväkodissa (tai kun lapsenne aloitti ■■■■■-ryhmässä)? Millaista alkuinformaatiota Peda.netistä olisi hyvä saada?

Vilken information fick ni/du om Peda.net, då det togs i bruk på daghemmet (eller när ert/ditt barn började i ■■■■■-gruppen)? Vilken basinformation skulle det vara bra att få?

11. Mikä on tai voisi olla mielestänne Peda.netin merkitys perheen ja päiväkodin välisessä vuorovaikutuksessa/ yhteistyössä?

Vad är eller vad kunde vara Peda.nets betydelse i växelverkan/ samarbetet mellan familjen och daghemmet?

12. Millainen merkitys (hyöty) Peda.netillä on tai millainen se voisi olla ideaalitilanteessa mielestänne perheellenne tai sinulle? Tässä kohdassa voitte lisäksi pohtia merkitystä (hyötyä) myös isovanhempien tai muiden läheisten kannalta.

Vilken betydelse (nytta) har Peda.net eller vilken betydelse kunde det ha i en idealsituation för er familj eller för dig? Ni/du kan också fundera på betydelsen (nyttan) för mor- eller farföräldrar eller andra närstående.

13. Kuvailkaa odotuksianne Peda.netiä kohtaan. Kertokaa myös ovatko odotuksenne toteutuneet.

Beskriv era/dina förväntningar om Peda.net. Berätta också om de har förverkligats.

14. Millaisia asioita toivoisitte olevan Peda.netissä? Voitte käyttää apunanne tietoruutua, mutta ehdottakaa mieluusti muitakin asioita. Kuvailkaa kaipaamaanne sisältöä mahdollisimman tarkasti ja perustelkaa toiveenne.

Vad är det för innehåll ni/du ville ha i Peda.net? Ni kan använda inforutan som hjälp, men kom gärna med förslag. Beskriv omsorgsfullt och motivera gärna innehållet ni/du önskar av Peda.net.

15. Millaisia asioita ei tarvitsisi mielestänne laittaa Peda.netiin? Miksi?

Vad är det som inte behöver vara i Peda.net? Varför?

16. Millaisissa tilanteissa Peda.netissä olevat asiat pitäisi kertoa lisäksi muulla tavalla (suullisesti, ilmoitustaululla, kotiin annettavalla tiedotteella)? Miksi?

I vilka slags situationer borde innehållet i Peda.net beskrivas även på ett annat sätt (muntligt, på annonstavlan, meddelande) Varför?

17. Millaiset asiat voisivat mielestänne olla vain Peda.netissa? Miksi?

Vilka slags saker kunde endast finnas i Peda.net? Varför?

18. Millainen merkitys sillä olisi, että pääsisitte tutustumaan Raaseporin kaupungin Peda.net-sivustojen kautta muiden Raaseporin kaupungin päiväkotien sivustoille? (esim. heidän päiväohjelmaansa, linkkeihin ym.)

Vilken betydelse skulle det ha, att ni/du kunde bekanta er med andra Raaseborgs stads daghem via Peda.net-sidorna? (t.ex. deras dagsprogram, länkar.)

19. Millaisia päiväkotien Peda.net-sivujen pitäisi olla, jos nyt olisitte hakemassa päiväkotipaikkaa? Miten tämä vaikuttaisi päiväkotipaikan hakemiseen?

Vilket slags innehåll borde daghemmens Peda.net-sidor ha, om ni/du nu först ansökte om daghemsplats? Vilken inverkan skulle detta ha på ansökan?

20. Millaisissa tilanteissa vanhemmat voisivat mielestänne osallistua Peda.netin ylläpitoon? Olisitteko itse halukkaita osallistumaan?

I vilken situation kunde föräldrarna delta i upprätthållandet av Peda.net-sidorna? Skulle ni/du vilja delta?

21. Millaisia toiveita teillä on Peda.netin suhteen? (Toiveet voivat liittyä esim. Peda.netin ulkonäköön, sisältöön tai sen käyttöön.)

Vilka önskemål har ni/du angående Peda.net (t.ex. Peda.net's layout, innehåll eller dess användning)?

22. Mitä muuta haluaisitte kertoa liittyen Peda.netiin tai kyselylomakkeeseen? Tähän voitte myös kirjoittaa, mikäli isän ja äidin mielipiteet Peda.netistä eroavat toisistaan ja pohtia syitä siihen.

Vad annat vill ni/du berätta angående Peda.net eller denna enkät? Här kan ni/du också skriva om mor och far har olika åsikter om Peda.net. Motivera gärna.

Alkutiedot haastattelusta

HAASTATTELU 14.4.2011

Opinnäytetyön tarkoitus: selvittää vanhempien ajatuksia VerkkoVeräjämästä, VerkkoVeräjämästä arvioimista ja kehittämistä.

Haastattelun tarkoitus: syventää (lomakkeista saatuja) tietoja.

Mitä tehdään ja miten: nauhoitus, litterointi, suorien lainauksien käyttö opinnäytetyössä (tunnistetietojen muuttaminen).

Luottamuksellisuus: aineiston käsittely tapa ja materiaalin hävittäminen.

Anonymiteetti: (Opinnäytetyöstä käy ilmi mikä tieto on saatu haastattelusta, taustatiedoista ei kerrota tunnistettavia tietoja)

Haastattelun vapaaehtoisuus.

Oikeus nähdä opinnäytetyö ennen julkistamista.

Haastateltava antaa luvan nauhoittamiseen ja aineiston käyttämiseen opinnäytetyössä.

Yllä olevat asiat on käyty läpi ennen varsinaisen haastattelun aloittamista.

Haastateltavan allekirjoitus: _____

Haastattelurunko

TAUSTATIEDOT

Kyselylomakkeen palauttaminen

Internetin käyttömahdollisuus

Lapset

VERKKOVERÄJÄSTÄ ANNETUN ALKUINFORMAATION MERKITYS

Millaista informaatiota olet saanut henkilökunnalta Verkkoveräjistä?

Miten tärkeitä informaation saaminen on? / Millainen vaikutus Verkkoveräjän käyttöön?

Millaista pitäisi olla?

VERKKOVERÄJÄN KÄYTTÖ JA KÄYTTÖKOKEMUS

Kerro kokemuksistasi Verkkoveräjän käytöstä. Miten olet käyttänyt tähän asti Verkkoveräjää?

Millainen tilanne

Mitä

Miksi

Kenen kanssa

Hyöty

Negatiiviset/positiiviset kokemukset

KÄYTTÖTOIVE, SISÄLTÖ JA SEN MERKITYS

Mikä saisi käyttämään useammin? (elämäntilanne, sisältö)

Mitä jäisit kaipaamaan, jos palvelu otettaisiin pois?

Miten toivoisit, että Verkkoveräjää käytetään?

Millainen sisältö olisi sinun tarpeisiin nähden paras? Perustelu.

Valokuvien merkitys (muu sisältö, jolla olisi vastaava merkitys)

Keskustelun merkitys ja sisältö (kuka, missä, mitä, miten, millaista, hyöty)

Keskustelun julkisuus

Omasta lapsesta / vanhempien kesken / vanhempi - henkilökunta

Millaisessa roolissa haluaisit itse käyttäjänä olla: aktiivinen (toiminnassa mukana, ylläpitäjä) / passiivinen

MUIDEN PÄIVÄKOTIEN VERKKOVERÄJÄ SIVUJEN MERKITYS

Millainen vaikutus sillä olisi, että voisit käydä katsomassa muiden päiväkotien Verkkoveräjä-sivuja?

Muiden sivujen sisältö

Millainen vaikutus päiväkotipaikan valintaan?

MUUTA

Haastattelussa kerrottu vs lomakkeeseen kirjoitettu?

Mitä muuta haluaisit kertoa tai kysyä liittyen Verkkoveräjään tai tähän haastatteluun?